

**Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola,
Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola,
Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2018.

**„Amit Isten rátok bízott, használjátok arra, hogy jót tegyetek!”
(Wesley János)**

Tartalom

1. Intézményünk jogállása, feladatai, tevékenysége	4
2. Az intézmény nevelési programja	4
2. 1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	4
2. 2. A sajátos nevelési igény típusához igazodó részcélok	7
2. 3. Intézményünk értékeinek, alapelveinek az Óvodai nevelés országos alapprogramjához, a NAT-hoz, és a gyógypedagógiai irányelvhez való viszonya	11
2. 4. Alkalmazott módszerek, eljárások	14
2. 5. Speciális módszereink	14
3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok (NAT 2012)	15
3. 1. Fejlesztési területek – nevelési célok	15
3. 2. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek	18
3. 3. Az eredményes tanulás segítésének elvei	19
4. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	20
4. 1. Az egészségfejlesztés iskola feladatai	20
4. 2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	21
5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok (20/2012.EMMI rendelet)	21
5. 1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink	21
5. 2. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok	22
5. 3. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai	23
5. 4. A diák önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai (Knt. 48 §)	24
5. 5. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai	25
6. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai (20/2012.EMMI rendelet)	26
7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	27
7. 1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek (Knt.47§ 11.)	27
7. 2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program (HH, HHH tanulók)	29
7. 3. A sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó külön szabályok	32
7. 4. Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása	36
7. 5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység (20/2012.EMMI r.7.§ 1 bn)	41
8. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje	45
8. 1. Diákköszgyűlés	45
8. 2. A diákönkormányzat működése	45
9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	47
9. 1. A szülői közösség és kapcsolattartásának rendje	47
9. 2. Az iskola külső kapcsolatrendszere	49
9. 3. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák	51
9. 4. A szülők közösségét érintő együttműködési formák	51
10. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata	52
11. Az értékelés rendje	57
11. 1. Az értelmileg akadályozott gyermekek ellenőrzése, értékelése	59
11. 2. A tanulásban akadályozott gyermekek ellenőrzése, értékelése	55
11. 3. Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés-oktatás során	64
12. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	65
12. 1. Az intézménybe történő felvétel és a magasabb évfolyamára való lépés feltételei	65
12. 2. Az intézmény első évfolyamára történő felvétel	65
12. 3. Az általános iskolák 1-8. évfolyamain a magasabb évfolyamra való lépés	65
12. 4. A felvételi eljárás különös szabályai	65
13. Az intézmény helyi tanterve, szakmai programja	66
13.1. Óvodai nevelési program sajátos nevelési igényű óvodások számára	66
13.2. Rehabilitációs pedagógiai program	66
13. 3. Általános iskolai tantervek	67
13. 4. Tanulásban akadályozottak 1–4. évfolyamon	67
13. 5. Tanulásban akadályozottak 5-8. évfolyamon	68
13. 6. Értelmileg akadályozottak 1- 8. évfolyamon	69
13. 7. Tantárgyak és óraszámok szakiskola 9/ E	70
13. 8. Szakképzés 9- 12. évfolyamon	71
13. 9. Szakiskolai óraterv OKJ szerinti 31 346 02 számú számítógépes adatrögzítő részsakképesítés szakiskolában történő oktatásához	72
13. 10. Szakiskolai óraterv az OKJ szerinti 2181401 Családellátó részsakképzés szakiskolában történő oktatásához	74
13. 11. Szakiskolai óraterv az OKJ szerinti 2162202 Parkgondozó részsakképzés szakiskolában történő oktatásához	77
13. 12. Szakmai tantervi adaptáció a 31 346 02 számú számítógépes adatrögzítő részsakképzéshez	81
13. 13. Szakmai tantervi adaptáció a 2181401 Családellátó részsakképzéshez	82

13. 14. Szakmai tantervi adaptáció a 2162202 Parkgondozó részsakkképzéshez	82
13. 15. A készségfejlesztő iskola helyi tanterve.....	82
14. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei	86
15. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	87
15. 1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	87
15. 2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	87
15. 3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	87
15. 4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása	88
15. 5. A 9. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása.....	88
16. Mindennapos testnevelés	89
17. Projektoktatás.....	90
18. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	92
19. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	93
19. 1. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása	93
19. 2. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	94
19. 3. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	94
20. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	98
20. 1. Az iskola egészségnevelési elvei.....	98
20. 2. Az iskola környezeti nevelési elvei	104
21. A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok, tevékenységek.....	107
22. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	108
23. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	108
23. 1. A magatartás értékelésének elvei	108
23. 2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei.....	109
23. 3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei	110
24. Mellékletek.....	111
25. Záradékok	112

1. Intézményünk jogállása feladatai és tevékenysége

A mindenkor aktuális Alapító Okirat határozza meg.

2. Az intézmény nevelési programja

2. 1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Küldetésnyilatkozat, pedagógiai alapelveink, értékeink

Küldetésnyilatkozat

Iskolánk szeretetteljes, családi légkörével, gyermekközpontú pedagógiájával, módszertani sokszínűségével, egyénre szabott haladási ütemével, sajátos eszköztárával olyan iskola kíván lenni, ahol a sajátos nevelési igényű (tanulásban akadályozott, értelmileg akadályozott, súlyos, halmozottan fogyatékos, autista, testi, érzékszervi fogyatékos), gyermekek sikerélményekhez juthatnak úgy, hogy a képességeikhez és fejlődési lehetőségeikhez mértén felállított követelményrendszernek eredményesen megfeleljenek.

Célunk, hogy minden tanulónknak lehetőséget biztosítsunk képességeik maximális kibontakoztatására, hogy boldog aktív és alkotó felnőttekké váljanak úgy, hogy beilleszkedjenek a társadalomba. Élményekben gazdag mindennapokat és érzelmekben teljes légkört igyekszünk teremteni, ahol a tanulás, alkotó, felfedező jellege megvalósul.

Annak érdekében, hogy a gyermek problémáival és érzelmi konfliktusaival, bizalommal forduljon tanáraihoz, törekszünk a felnőttek és gyermekek közötti barátságos viszony kialakítására.

Értékeink között különös hangsúlyt fektetünk a másság elfogadására. Ennek betartása alapvető kritériuma annak, hogy valaki intézményünk tanulója, illetve dolgozója lehessen.

Munkánkban jelentős hangsúlyt kap a szülőkkel való élő és folyamatos együttműködés.

Pedagógiai alapelveink, értékeink

A köznevelési törvényben megfogalmazott elvek

a) Szakmai önállóság

Az iskola által elkészített óraterv és helyi tanterv alapján végzett nevelő-oktató munka.

b) Vallási-világnézeti semlegesség

A világnézeti hovatartozás tiszteletben tartása, az intézményen belül helyet biztosítunk a tanulók és szüleik által igényelt vallásoktatáshoz.

c) Ingyenesség

Az iskola nevelő-oktató munkájával összefüggő szolgáltatások ingyenesek. Az iskolahasználók törvény által nem biztosított igényeinek kielégítésére szükség esetén önköltséges tevékenységformák beiktatása a működésbe.

d) Anyanyelven való tanulás joga

Tanulóink magyar anyanyelvűek, iskolai nevelésük-oktatásuk anyanyelvükön zajlik valamennyi tárgyból.

e) Hátrányos megkülönböztetés tilalma

A tanuló nevelése-oktatása során semmilyen módon és körülmények között hátrányos helyzetbe nem hozható.

f) Esélyegyenlőség, egyenlő hozzáférés biztosítása

A hátrányokkal küzdő tanulók segítése, a sajátos nevelési igényű gyerekek befogadása és felkarolása. Ennek érdekében a gyógypedagógiai asszisztensek segítő tevékenysége is szükséges.

g) A gyermek mindenekfelett álló értéke, a gyermeki jogok érvényesítése

A diákjogok érvényesítésére az iskola Diákönkormányzatot működtet, amelynek tevékenységét segítő pedagógus támogatja.

A 18 éven aluli tanulók jogainak érvényesítését a szülői szervezettel történő határozott együttműködés is biztosítja.

Általunk fontosnak tartott pedagógiai alapelvek

a) Egységesség elve

Az egységesség az egyik legalapvetőbb elvárás oktató-nevelő munkánk során. Arra törekszünk, hogy valamennyi tevékenységünket ugyanazok az elvek, célok határozzák meg, ezeket igyekeztünk kifejezésre juttatni az intézményi dokumentumainkban.

b) Egyenrangúság és bizalom elve

A pedagógus segítő-tanácsadó szerepe domináljon a nevelés-oktatás folyamán. Az irányító szerep a pedagógusé a megfelelő pedagógiai légkör kialakításában, a tanulók aktivizálásában, a közös tevékenységek megszervezésében, a tanulók személyisége és közösségeik fejlesztésében. Kapcsolatukat bizalom, megértés, tisztelet kell, hogy kölcsönösen jellemezze.

c) Életkori és egyéni sajátosságok figyelembe vételének elve

A tanuló értelmi, érzelmi, pszichikai, szociális fejlesztését saját fejlettségi szintjéhez kell igazítani. A fejlesztést mindig a már meglévő bázis készségek feltérképezésével és megerősítésével kezdjük, s ezen keresztül az összetettebb képesség struktúrák alakítása, majd azok tudatos továbbépítése a feladatunk.

d) A különböző közösségekhez tartozás és a külső hatások elve

A nevelés-oktatás különböző hatásrendszereken át, a közösségben / család, osztály-és egyéb gyermekközösségek, tágabb környezet, társadalom/ a közösség életének, céljainak, érdekeinek figyelembe vételével, a közösség aktív részvételi részvételével zajlik. Az iskolai közösségekben az irányító, kezdeményező szerep a pedagógusé, aki ebben a közegben segíti a tanulót önállóságának, öntevékenységének kibontakozásában, az iskolán kívüli esetleges ártó hatások korrigálásában.

e) Tapasztalatszerzés elve

A nevelő-oktató munka folyamatában a tanulók számára a saját tapasztalatok megszerzésére, megértésére, általánosítására irányuló ismeretszerző tevékenységek, előtérbe helyezése az ismeretek befogadásának új módszereivel: (tanuló-kíséret, megfigyelések, kirándulások, kooperatív technikák, projektoktatás).

f) Motiváció és szemléletesség elve

A tanulók érdeklődésének felkeltése és a tanulás iránti elköteleződés kialakítása. A befogadás, az elsajátítást előtérbe helyező tanulásszervezési és módszertani eljárások, új tanulási és tanítási technikák alkalmazása. Felső tagozatban tanórákat mindig a tanulók már meglévő ismereteinek feltárásával kezdjük, és a tanórába, ill. egy adott témába beépítjük azoknak a kérdéseknek a megválaszolását, melyekre a gyermekek kíváncsiak.

g) Következetesség elve

Igényesség valamennyi tevékenységünkben, határozott követelmények támasztása a tanulókkal szemben. A következetesség betartása és betartatása intézményünkben a gyermek és felnőtt közösségnek egyaránt feladata.

h) Visszajelzés elve

Folyamatos (szóbeli és írásbeli) visszajelzés, tájékoztatás a tanulói teljesítményekről.

i) Szeretet, feltétel nélküli elfogadás

Nevelőmunkánk középpontjában a szeretet, a feltétel nélküli elfogadás áll, erre neveljük tanulóinkat is.

j) Érzelmekben gazdag légkör

Pozitív, érzelmekben gazdag iskolai légkört teremtünk, amelyben gyermek és felnőtt egyaránt jól érzi magát, ahol az emberi értékek mind teljesebb kibontakozása valósulhat meg.

k) A formálódó gyermeki személyiség

Az iskolában a legfőbb érték és lehetőség a gyermekek formálódó és formálásra váró személyisége. Fontosnak tartjuk, hogy az értelmi képességek fejlesztése mellett hangsúlyt kapjon a sokszínű, személyiséget gazdagító érzelmi, erkölcsi nevelés.

l) Gazdag tevékenységrendszer – sikerélményhez juttatás

Gazdag tevékenységrendszert kínálunk, amelyben minden gyermek valamilyen téren sikerhez jut. Önbizalmat építünk, hogy az ismeret elsajátítása, a tanulás élményforrást, a felfedezés örömét jelentse a gyermekek számára. Minden gyermekben a jót keressük, arra építünk. Az egyéni képességekhez igazodó differenciált készségfejlesztést – a korrekciós és terápiás eszközök, eljárások alkalmazását az oktatás egész folyamatában – az iskoláztatás tartama alatt mindvégig érvényesítjük.

m) Felzárkóztatás és fejlesztés

Differenciáltan alkalmazott tananyag és pedagógiai eljárásrendszerrel felzárkóztatást és fejlesztést végzünk, kibontakoztatjuk a tehetségeket.

n) Élményekben, esztétikumban gazdag iskolai életér

Fontosnak tartjuk, hogy sok pozitív élmény érje a gyermekeket, hogy életterük, az iskola kellemes, barátságos esztétikus legyen. Változatos, élményekben gazdag iskolai életéről, a szabadidő hasznos és tartalmas megszervezéséről gondoskodunk.

o) Egyenlő esélyek

Munkánkban nagy hangsúlyt helyezünk a minőségi oktatáshoz való egyenlő hozzáférés esélyének növelésére.

Tanításfilozófiánk, oktatási alapelveink

Általános alapelvek

- Az értelem fejlesztésének elve
- Logikus, ok feltáró gondolkodás, a tanulási motívumrendszer kialakítása.
- Értő olvasás, szövegfeldolgozás, fogalmazási képességek, tanulási képesség fejlesztése.
- Az egyéni igényekhez igazodó fejlesztés elve
- Differenciált képességfejlesztés, különféle tanulásszervezési technikák és módszerek alkalmazása
- Koncentráció elve
- Tantárgycsoportok, tantárgytartalmak között összefüggések keresése, feltárása, megértése
- Önálló ismeretszerzés
- A tanórán kívüli, önállóan szervezett ismeretek bevonásának képessége
- Az önművelés igényének elve
- A megismerési, felfedezési vágy felkeltése. Eljárások az ismeretek önálló hozzájutásához.

Sajátos alapelveink

Nevelés terén

szeretet, megbecsülés
hitelesség, példamutatás
bizalom
türelem, megértés
adekvát elvárások
következetesség
demokrácia
motiváció

Oktatás terén

komplexitás
szakszerűség
rendszeresség
fokozatosság
életkori sajátosságok figyelembe vétele
szemléletesség
aktivitás
egymásra épülő fejlesztés
életszerűség

Speciális alapelveink

Nevelés terén

Egyéni bánásmód, alkalmazkodás
Játékosság, örömpedagógia
Sikerélmény biztosítása
Empátia, tolerancia
Pozitívumokra való építkezés
Személyiségek különbözőségének figyelembe vétele

Oktatás terén

Pontos, sokoldalú megismerésre épülő fejlesztés
Kis lépések elve
Cselekvés, érzékszervi megismerés dominanciája
Hosszabb rögzítési intervallum alkalmazása
Egyénre szabott terhelés és értékelés
Sokszögű differenciálás

Értékeink, értékrendünk

Általános értékek:

munkára, tanulásra szocializálódás
önbizalom erősítése
önálló életre felkészítés
pozitív életcélok
pályára állítás

Nevelési értékek:

morális értékek: erkölcsiség, becsületesség, fegyelmezettség
közösségi értékek: együttműködés, alkalmazkodó képesség, empátia, igyekezet, segítőkészség
individuális értékek: önkibontakozás, kreativitás, tehetség, önállóság
intellektuális értékek: műveltség, önálló ismeretszerzés igénye

2. 2. A sajátos nevelési igény típusához igazodó részcélok

AZ ENYHÉN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK ALAPELVEI, CÉLJA ÉS KIEMELT FELADATAI

Alsó tagozaton a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére helyeződik a hangsúly. A tanulók között meglévő eltérések differenciált eljárások, tartalmak és oktatásszervezési megoldások, terápiák alkalmazását teszik szükségessé. A képességfejlesztésben hangsúlyos szerepük van a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. A tanuló fejlesztésének hosszú folyamatában az aktuális igényeknek megfelelően kell módosulnia a pedagógiai folyamat korrekciós, kompenzáló jellegének.

Az alsó tagozat első évfolyamán javasolt - a Nemzeti alaptanterv által biztosított lehetőséggel élve - egy évfolyam tananyagának elsajátítására egy tanévnél hosszabb időtartamot tervezni. A hosszabb időkeret nagyobb esélyt nyújt az alapvető kultúrtechnikák eszközszintű elsajátítására, amennyiben megfelelő motiváltság mellett, ismétlődő tanulási folyamatban, állandó aktivitásban

egyre önállóbb tanulási tevékenységre készíti a tanulókat. A gyógypedagógiai nevelésnek az egész személyiség fejlesztésére kell törekednie.

Ezen a tagozaton nagyobb hangsúlyt kap a tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.

Az iskolák helyi tantervükben határozzák meg azokat a pedagógiai diagnosztikán és fejlesztési stratégián alapuló konkrét gyógypedagógiai eljárásokat - szükség esetén terápiákat -, amelyek az iskoláskor kezdő éveiben hatékonyan segítik a készségfejlesztést. Az iskolatípus módosításának esetenkénti szükségessége folyamatos gyógypedagógiai diagnosztizálás nyomán a tanítás-tanulás folyamatában állapítható meg biztonsággal.

A felső tagozaton a tanulók fejlesztése elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően, differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

Középfokú nevelés - oktatás szakaszában a cél elsősorban az ismeretek megerősítése, szintetizálása, a tudáselemek rendszerbe illesztése, alkalmazása, a pályaaorientáció, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása. A tanulók eltérő képességprofilja, iskolai életének különbözősége, egyéni fejleszthetőségi prognózisa esetén is kiemelt cél, hogy a tanulók a szakiskola, - vagy az integrált keretek között történő - nevelés, oktatás során elsajátítsák azokat az ismereteket és készségeket, amelyek az önálló életvitelhez, a munkaerőpiacra történő belépéshez, megmaradáshoz és az egész életen át tartó tanulás megalapozásához elengedhetetlenül szükségesek.

PSZICHÉS FEJLŐDÉSI - SÚLYOS TANULÁSI, FIGYELEM- VAGY MAGATARTÁSSZABÁLYOZÁSI - ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK ISKOLAI FEJLESZTÉSE

A fejlesztés alapelvei

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságai, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

Az egyéni fejlesztőmunka tervezése, a rehabilitációs terv kidolgozása logopédus, pszichopedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakon/szakirányon szakképzettséget szerzett gyógypedagógus, gyógypedagógus-terapeuta, pszichológus és egyéb szakemberek (pl. szomatopedagógus, gyermekpszichiáter) bevonásával történik és rehabilitációs célú órakeretben zajlik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökre.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből - az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.

A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaaorientáció folyamatát is.

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók oktatása intenzív terápiás céllal szervezett időszakos különnevelés keretében (pl. logopédiai osztályban, tagozaton), valamint a többi tanulóval együtt, integrált nevelés, oktatás keretében történhet.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat

a) a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.

b) a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,

- c) a tanulás iránti motiváció és a kudarctűrő képesség növelése,
- d) a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,
- e) a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A pszichés fejlődési zavar körébe tartozó jelenségeket, így az iskolai tanulási és viselkedési problémák kialakulását különböző tényezők idézhetik elő. Ezért a specifikus tanulási zavar, valamint a viselkedésszerveződés zavarának megállapítása sokrétű, differenciáldiagnosztikai irányultságú állapotfeltárást igényel a szakértői bizottságok részéről.

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alapproblémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkúlia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek, általános értelmi képességeik és tanulási teljesítményeik között alulteljesítés formájában lényeges különbség áll fenn. Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülrít) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

A KÖZÉPSÚLYOSAN ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK ALAPELVEI, CÉLJA ÉS KIEMELT FELADATAI

Alapelvek

A képzés során a tanulók egyéni képességeihez igazodva kell elsajátíttatni minden olyan tevékenységet, amellyel az iskolai oktatás befejeződése után találkozhatnak.

A személyiség alakítására a játék van a legnagyobb hatással. Nevelő, fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Ezért fontos az alkalmazása a képzés minden területén.

A középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a minél teljesebb szociális és társadalmi beilleszkedés megvalósítása.

Ennek érdekében a nevelés-oktatás feladata:

- a) a személyiség harmonikus fejlődésének biztosítása,
- b) a szocializációs képességek kiemelt fejlesztése,
- c) a tanulói aktivitás serkentése, a folyamatos motiváció biztosítása,
- d) gyakorlatorientált képzés,
- e) az életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakorlása,
- f) a képességek korrekciója és fejlesztése egyéni és kiscsoportos formában,
- g) egyénre szabott terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a hátrányok csökkentésére,
- h) az épen maradt, kevésbé sérült részképességek feltárása és fejlesztése,
- i) a személyiség gazdagítása: az önelfogadásra, mások elfogadására, toleráns magatartásra való nevelés,
- j) az eredményes társadalmi integrációra törekvés.

AZ AUTIZMUS SPEKTRUM ZAVARRAL KÜZDŐ TANULÓK SPECIÁLIS FEJLESZTÉSÉNEK ELVEI, CÉLJAI, FELADATAI ÉS MÓDSZEREI

Az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésének általános céljai, feladatai

- A legáltalánosabb távlati cél az egyéni képességek, fejlettség szintjén elérhető legjobb felnőttkori szociális adaptáció és önállóság feltételeinek megteremtése: ennek alapja a szociális, kommunikációs és gondolkodási készségek hiányának speciális módszerekkel történő kompenzálása és a meglévő készségek fejlesztése.

- A hiányzó készségeket pótló, helyettesítő kompenzációs-habilitációs kezelése a fejlődési elmaradás, a másodlagos (pl. viselkedés-) problémák leküzdése érdekében. A fogyatékos készségek kompenzálása különös jelentőségű a tanulási, szociális és munkahelyzetekbe való beilleszkedés és viselkedés elsajátításához.

- Az iskolai és a mindennapi gyakorlati életre felkészítő tananyag speciális módszerek segítségével történő elsajátítása.

- A jellegzetes gondolkodási nehézségek, rugalmatlanság miatt - a továbblépés előtt - külön kiemelt fejlesztési feladat az elsajátított ismeretek alkalmazásának, általánosításának tanítása, az ismeretek folyamatos használata a fenntartás biztosítására, valamint a változatos, problémamegoldási módszerek tanítása.

- A tananyag kiválasztásának legfontosabb szempontja a tanított képesség egész életen át megfelelő alkalmazhatósága. A tanuló túlterheltségének elkerülése érdekében a felesleges információkat szűrni kell, mert a tipikusan fejlődő gyermek által spontán, ösztönösen elsajátított nagy mennyiségű információ és készség az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek számára nehéz tananyagot jelent.

A fejlesztési célokat a fenti szempontok alapján fontossági sorrendben kell értelmezni, és e szerint kell az egyéni fejlesztési tervekbe iktatni.

A tanulók fejlesztési céljai hierarchikus rendben helyezkednek el abból a szempontból, hogy mennyire szükségesek a gyermek szociális alkalmazkodása és önszabályozása kialakításához (az egyéni fejlettségének szintjén). A típusos egyenetlen fejlődés azt jelenti, hogy a hiányzó vagy elmaradó készségek spontán fejlődésére nem építhetünk: minden egyes hiányzó részfunkció, illetve korábbi fejlődési szakaszból hiányzó alapoó funkció fejlesztését be kell illeszteni ebbe a hierarchiába. Pl. a veszélyeztető viselkedések kezelése, más, elfogadható viselkedések kialakításával, viselkedésterápiával a célok hierarchikus rendjében így alakul:

- az ön-(esetleg köz-)-veszélyes viselkedések kezelése,
- a családi életet akadályozó viselkedések kezelése,
- a taníthatóság és a csoportba való beilleszkedés kialakítása,
- az iskolán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása.

Speciális módszerek az autizmus spektrum zavarral küzdő tanulók fejlesztésében

- A nevelés, fejlesztés tervezése a mért szociális alkalmazkodás, fejlettségi kor, illetve a mért intelligencia szintje és a kommunikációs színvonal alapján történik, az egyenetlen képességprofil, valamint tanulási képességek miatt egyénhez igazodó módon, a fejlődés erre alkalmas eszközzel (pl. fejlődési kérdőív) való folyamatos követésével.

- Protetikus környezet és eszköztár kialakítása (strukturált környezet biztosítása az időbeli és téri tájékozódás segítéséhez, vizuális információhordozók és augmentatív kommunikációt segítő eszközrendszer kialakítása).

- Speciális, egyéni motivációs és jutalmazási rendszer kialakítása.

- Vizuálisan segített kommunikációs rendszer, a speciális környezetben belül és személyek között: beleértve a gyermek felé irányuló minden kommunikációt.

- A szociális fogyatékossgal összefüggő tanítási nehézség miatt keresni kell az információ átadására a gyermek megértési szintjének megfelelő és szociális vonatkozásoktól leginkább független módszereket és médiumokat (pl. írott utasítás, folyamatábra, számítógépes oktatás stb.). Ugyanakkor a tanítási helyzetek szociális vonatkozásainak elfogadása, illetve megértése fontos tanítási cél (pl. a csoportos, illetve „frontális” tanítási helyzetben való tanulás).

- A fejlesztésben, tanításban és a viselkedésproblémák kezelésében alapvető a kognitív-viselkedésterápia módszereinek alkalmazása.

A SÚLYOSAN ÉS HALMOZOTTAN FOGYATÉKOS TANULÓK FEJLESZTÉSÉNEK Kiemelt céljai és sajátosságai

A Nemzeti alaptantervben meghatározott kiemelt fejlesztési feladatok a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése során úgy értelmezhetőek, hogy azok a tanulók személyiségállapotához igazítottan, elsősorban a szükséges képességek és készségek megalapozása, kialakítása útján valósulnak meg. Ennek során az alábbiakat szükséges figyelembe venni.

Tanulás

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek fejlesztő nevelése-oktatása során a tanulás és tanítás hagyományos felfogása nem alkalmazható. A tanuló és a gyógypedagógus közös tanulási folyamaton megy keresztül, amelynek során egymás jelzéseit, kettejük személyes viszonyát, egymás megértésének lehetőségeit tanulják, és a másikat önmaguk jelzéseinek megértésére, kifejezéseik helyes értelmezésére tanítják. Ezzel alapozva - ezzel párhuzamosan - válik lehetségessé

a tanulás és tanítás olyan megközelítése is, amelynek célja az egyes képességek, funkciók fejlődésének elősegítése és adott tevékenységek megtanítása.

Ennek során folyamatosan szem előtt kell tartani;

- a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételeit, és
- a súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek tanulási sajátosságait.

A súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek pedagógiájának alapvető tételei

- A tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek a tanulók legalapvetőbb szintű - akár vegetatív, a fizikai állapotváltozás legelemibb szintjén zajló - megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése

- A tanuló és a gyógypedagógus közti partneri kapcsolat fokozatos kialakítása
- Következetes együttműködés
- Kommunikációs lehetőségek kipróbálása, feltárása és kiaknázása
- Mindennapi cselekvésekre alapozottság
- A tanulás része és színtere az alapszükségleteik kielégítése is

2. 3. Intézményünk értékeinek, alapelveinek az Óvodai nevelés országos alapprogramjához, a NAT-hoz és a gyógypedagógiai irányelvhez való viszonya

Óvodai nevelés országos alapprogramjában meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

A fejlesztés szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermekek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés - az illetékes szakértői bizottság szakértői véleményének figyelembevételével - minden esetben egyéni döntést igényel a gyerek szükségletei szerint.

A rehabilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igény kifejezi

a) a gyermek életkori sajátosságainak a fogyatékoság, az autizmus spektrum zavar vagy egyéb pszichés fejlődési zavar által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) a képességek részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, eltérő ütemű fejleszthetőségét.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan teammunkában kialakított és szervezett nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások (időkeret, eszközök, módszerek, terápiák) alkalmazását teszi szükségessé.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A nevelés, a fejlesztés feltételeit a köznevelési törvény és az ahhoz kapcsolódó jogszabályok határozzák meg. Az általánosan kötelező feltételeket a jogszabályok több területen módosítják, illetve kiegészítik olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakértői véleménye. Az óvodai nevelőmunka során figyelemmel kell lenni arra, hogy:

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődését az elfogadó, az eredményeket értékelő környezet segíti;
- a gyermek iránti elvárás fogyatékoságának, autizmus spektrum zavarának vagy egyéb pszichés fejlődési zavarának jellege, súlyosságának mértéke határozza meg;
- terhelhetőségét biológiai állapota, esetleges társuló fogyatékosága, személyiségjegyei befolyásolják.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és/vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia, amely kiegészül a társszakmák - pszichológiai, orvosi - terápiás együttműködésével. Az egyéni fejlesztési terv elkészítéséhez a gyermek fogyatékoságának, pszichés fejlődési zavarának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus, gyógypedagógiai tanár, konduktor, konduktor-óvodapedagógus, konduktor-tanító, terapeuta, pszichológus, orvos együttműködése szükséges.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

A fejlesztés céljait minden esetben a fejleszthetőséget megfogalmazó gyógypedagógiai-orvosi-pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslataira kell építeni.

a) A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával,

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

e) Az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermek támogatása.

A Nemzeti Alaptanterv tartalmi szabályozásának kiterjesztése a fogyatékos gyermekekre és a gyógypedagógiai intézményekre jogilag megszünteti a fogyatékos tanulók hátrányos iskolai megkülönböztetését, és elősegíti beilleszkedésüket a kortárs csoportokba.

A Nemzeti Alaptantervben meghatározott tudás- és képességek megszerzéséhez való jog minden magyar gyermek elidegeníthetetlen joga. A fogyatékos gyermekek azonban ezzel a jogukkal csak akkor élhetnek, ha az intézmény, amelyben tanulnak, figyelembe veszi nehézségeiket, nevelési szükségleteiket és kiegészítő szolgáltatásokat is nyújt szegregáltan és integráltan egyaránt.

A Nemzeti Alaptanterv a sajátos nevelési szükségletű tanulók oktatásában az egységes követelményrendszer alkalmazására az alábbiakat mondja ki:

„A tanulók sajátos nevelési igényeihez, lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális szükségleteihez igazodva a következő elvek alkalmazandók:

- A követelmények teljesítéséhez, hosszabb időszavok, keretek megjelölése ott, ahol erre szükség van.
- Az előírt minimális teljesítményekre szükség esetén sajátos, a fogyatékoságnak megfelelő tartalmak, követelmények kialakítása és teljesítése.
- Az iskolák segítő megkülönböztetéssel, differenciáltan, egyénileg is segítik ezeket a tanulókat a követelmények elérésében, elsősorban az önmagukhoz viszonyított fejlődésüket értékelve.”

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvében foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit,
- a nevelés, oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A tanulók között fennálló - egyéni adottságokból és igényekből adódó - különbségeket az iskolák a pedagógiai programok és helyi tantervek kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,

b) az iskolai tanuláshoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszetheit.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

a) A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében, oktatásában részt vevő nevelési-oktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú habilitációs, rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmazzak.

b) A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan szakmaközi együttműködésben kialakított és szervezett nyitott tanítási-tanulási folyamatban valósul meg, mely az egyes tanulók vagy tanulócsoporthoz igényeiktől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teheti szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

a) A mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékoságból, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékoságból, autizmus spektrum zavarból vagy egyéb pszichés fejlődési zavarból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kompenzálása vagy helyreállítása, a meglévő ép funkciók bevonásával.

b) Törekvés a különféle funkciók egyensúlyának kialakítására.

c) A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.

d) Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

e) Az egyes területeken kimagasló teljesítményt nyújtó tanulók tehetségének kibontakoztatása.

2. 4. Alkalmazott módszerek, eljárások

Befogadó, cselekvésorientált és az egyéni fejlődést biztosító eljárásokat, pedagógiai módszereket alkalmazunk, figyelembe véve tanulóink sérülés specifikus jellemzőit, életkori sajátosságait.

Alkalmazott módszereink lényeges jegyei:

- keretjellegűek (mert soktényezős volta miatt nem tudunk mindennel előre számot vetni)
  - rugalmas alkalmazkodást feltételez (a választás szabadsága a megváltozott helyzetekhez való alkalmazkodás érdekében)
  - az elért eredményekre való építkezés (a nevelési módszerek megválasztása a célokban, másrészt tapasztalatokban gyökerezik)
  - közösségi jellegű
  - eszközjellegű (informál, eligazít, lehetőséget nyújt az elmélyedésre, a különböző szempontok figyelembevételével)
- differentiál (figyelembe veszi a gyermekek egyéni személyiségstruktúráját)
az átlagostól eltérő didaktikai módszerek
cselekvés- és tevékenységközpontúság
közvetlen tapasztalatszerzés
lépésről-lépésre haladás elve
fokozatosság elve
folyamatos megerősítés
speciális módszerek, eszközök alkalmazását minden esetben a gyermek/tanuló állapotához igazodó, egyéni szükségletek határozzák meg.
diagnosztikus mérések
terápiás módszerek egyéni/kiscsoportos

2. 5. Speciális módszereink:

Meixner féle olvasás-írástanítási módszer:

Egy jól megválasztott olvasástanítási módszer meghatározója lehet a sikeres és eredményes tanulásnak. Tanulóink számára az általunk legalkalmasabbnak tartott olvasástanítási módszert választottuk.

Megalkotója Meixner Ildikó gyógypedagógus, logopédus, szakpszichológus.

Sajátosságai:

- A módszer gyógypedagógiai terápiás kezdeményezésből fejlődött ki.
- Maximálisan alkalmazkodik a gyermek egyéni haladási üteméhez.
- A tantárgyi ismeretek elsajátítását képességfejlesztéssel alapozza meg.
- A hang – látás - mozgás egységére következetesen épít a tanulás folyamatában.
- A többi módszertől eltérő betűsorrendet tanít.
- Más módszernél alaposabban dolgozza ki az olvasástanítás lépéseit.
- Írástanítása késleltetett.

A módszer alapelvei:

- Az aprólékosan felépített tananyag kis lépésekre bontva, vissza-visszatérő ismétlésekkel kiegészítve a fokozatosság elvének megvalósítását szolgálja.
- A betűtanítás hármasszociációs kapcsolatának kialakítása (akusztikus, vizuális, beszédmotoros) és annak konzekvens betartása a tanulás során sokoldalú asszociatív megerősítésként szolgál.

- A Ranschburg - féle homogén gátlás kialakulásának megelőzése is komoly szempont az oktatás folyamán. A gondolkodás merevségének (rigiditásának) elkerülése, megelőzése a cél.
- Nagy hangsúlyt fektet a gyermek pszichés, önbizalmi megerősítésére, így a pedagógus csak pozitív visszacsatolást, fejlesztő értékelést alkalmaz.

A fejlesztést a gyermek elakadási szintjéhez kell igazítani. A funkciók hierarchikus felépítettségét mindenkor figyelembe kell venni.

Az olvasástanítással párhuzamosan, de késleltetett ütemezéssel kezdődik az írástanítás. Az írás előkészítésének, a motoros képességek fejlesztésének kiemelt szerepe van.

3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok (NAT 2012)

Iskolánk nevelő és oktató munkájának alapvető feladata, hogy a tanulók személyiségét a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével széleskörűen fejlessze.

3. 1. Fejlesztési területek – nevelési célok

A fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értékeket jelenítenek meg. A célok elérése érdekében a pedagógiai folyamatban egyaránt jelen kell lennie az ismeretszerzés, a gyakoroltatás-cselekedtetés mellett a példák érzelmi hatásának is.

E területek – összhangban a kulcskompetenciák alapját adó képességekkel, készségekkel, az oktatás és nevelés során megszerzett ismeretekkel, és a tudásszerzést segítő attitűdökkel – egyesítik a hagyományos értékeket és a XXI. század elején megjelent új társadalmi igényeket. A nevelési célok a következőképpen érvényesülnek a tartalmi szabályozás különböző szintjein, és valósulnak meg a köznevelés folyamatában:

- beépülnek az egyes műveltségi területek, illetve tantárgyak fejlesztési követelményeibe, tartalmaiba;
- tantárgyak részterületeivé válhatnak, vagy önálló tantárgyként jelenhetnek meg az iskola helyi tanterve szerint;
- alsó tagozaton tematizálják a tanítói munkát, a felsőbb évfolyamokon pedig elsősorban az osztályfőnöki órák témaköreit;
- témákat, fejlesztési helyzeteket körvonalaznak a nem tanórai keretek között folyó, egyéb iskolai foglalkozások, programok számára.

A nevelési célok intézményi szintű tudatos követése, valamint a hozzájuk rendelt feladatok végrehajtása és végrehajtása az intézményi pedagógiai kultúra és a színvonalas pedagógiai munka meghatározó fokmérője, a pedagógiai-szakmai ellenőrzés egyik fontos kritériuma.

Az erkölcsi nevelés

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi

cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg.

A folyamat végén az enyhén értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelés terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

A családi életre nevelés

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A testi és lelki egészségre nevelés

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiéniában, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A NAT ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóban úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és feladat megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez. A tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásrataltságot.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló élettel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megővésének igénye.

Pályaorientáció

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén.

Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

A *gazdasági és pénzügyi nevelés* folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

Médiatudatosságra nevelés

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusaival, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

3. 2. Egységesség és differenciálás, módszertani alapelvek

A tartalmi szabályozást a Nat úgy valósítja meg, hogy az iskolák, a pedagógusok, a tanulók sokféle, differenciált tevékenysége a teljesítmény növelésére sarkalló, az életesélyek tanulással történő növelését szolgáló egységes, közös alapra épüljön. Ily módon lehetőséget nyújt az iskolafenntartók értekeinek, a szülők, a tanulók érdeklődésének, a pedagógusok szakmai törekvéseinek és az iskolát körülvevő környezet helyi sajátosságainak figyelembevételére.

A tudományok gyors fejlődése, a szükségletek új megjelenési formái és a világ új kihívásai (köztük a gyermekek testi-lelki egészségét veszélyeztető számos tényező) a megszokottól eltérő feladatok elé állítják az iskolát, a pedagógusképzést és a pedagógus-továbbképzést.

Olyan tudástartalmak jelentek meg, amelyek nehezen sorolhatók be a tudományok hagyományos rendszerébe, vagy amelyek egyszerre több tudományág illetékességébe tartoznak. Így megnőtt az igény egyrészt egyes hagyományos tantárgyak összevonására és/vagy tantárgyközi megjelenítésére, másrészt új tantárgyak/tantárgy-együttesek kialakítására. Fontos pedagógiai szempont, hogy a tantárgy-összevonásos és a tantárgyközi tantervi szemlélet a tanulók érdeklődését és tapasztalatait is figyelembe veszi. A Nat azáltal biztosítja e szemlélet érvényesülését, hogy nem határoz meg egységes, minden iskolára kötelezően érvényes tantárgyi rendszert, hanem annak kialakítását a kerettantervek, illetve a helyi tantervek hatáskörébe utalja.

A Nat a gyerekek, a serdülők és a fiatalok képességeinek fejlődéséhez szükséges feladatok meghatározásával ösztönzi a személyiségfejlesztő tanítást. Olyan pedagógiai munkát feltételez, amelynek középpontjában a tanulók tudásának, képességeinek fejlesztése, a készségek elsajátíttatása, kibontakoztatása, a személyiség fejlődéséhez szükséges megfelelő feltételek biztosítása áll, figyelembe véve, hogy az oktatás és a nevelés színtere nem csak az iskola, hanem az élet számos egyéb fóruma is.

A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele az említett célok szolgálatába állított pedagógiai folyamat.

A differenciált tanítás-tanulás megvalósulásához különösen a következő szempontokat ajánlatos figyelembe venni:

- olyan szervezési megoldásokat kell előnyben részesíteni, amelyek előmozdítják a tanulás *belső motivációinak*, önszabályozó mechanizmusainak kialakítását, fejlesztését;
- a tanulást úgy kell megszervezni, hogy a tanulók *cselekvő módon* vegyenek részt benne, előtérbe állítva tevékenységüket, önállóságukat, kezdeményezéseiket, problémamegoldásaikat, alkotóképességüket;
- a nevelési-oktatási folyamat segítse elő a tanulók *előzetes ismereteinek*, tudásának, nézeteinek feltárását, adjon lehetőséget esetleges tévedéseik kiigazítására és tudásuk átrendezésére;
- az iskolai tanítás-tanulás különböző szervezeti formáiban (az osztálymunkában, a csoportfoglalkozásokon, a tanulók páros, részben vagy teljesen egyéni nevelésben-oktatásában) alkalmazni kell az *együttműködő* (kooperatív) tanulás technikáit és formáit;
- váljék a tanítás egyik elvévé és teendőjévé a tanulókhoz alkalmazkodó *differenciálás* a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben;
- a *tanulók* egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazni kell a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;
- sajátos tanulásszervezési megoldásokat kell alkalmazni a *különleges bánásmódot igénylő*, sajátos nevelési igényű gyerekek esetében, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók nevelési-oktatási feladatainak ellátásában;
- a tanítási-tanulási helyzetek, a tanulásszervezési módok és értékelési eljárások alkalmazkodjanak az egyes területeken *tehetséges tanulók* fejlesztési igényeihez, általában is támogassák a tehetségek felkutatását és tehetségük kibontakoztatását;
- különböző tanulásszervezési megoldásokkal az együttműködést és a *tanulási esélyek egyenlőségét* szolgáló szervezeti formákat kell kialakítani mind az iskolák közötti együttműködésben, mind az iskolán kívüli és az iskolai munkában.

3. 3. Az eredményes tanulás segítésének elvei

Minden tanköteles korú tanulónak törvényben biztosított joga, hogy a neki megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön. Ennek érvényesítéséhez az iskolának (az iskolafenntartóval, az iskola működtetőjével, a családdal, a gondviselővel, szakmai és civilszervezetekkel együttműködve) a következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

- a képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása, az attitűdök alakítása az 1–4. évfolyamon;
- folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban;
- az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel;
- a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén;
- a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében a tanuló személyiségének, szociokulturális háttérének megismerése, a tanulás eredményességét növelő pedagógiai módszerek alkalmazása;
- a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, és e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;
- motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazása, akár játékok segítségével (pl. sakk, logikai játékok);

- egységes alapokon nyugvó tanulási követelmények, ellenőrzési-értékelési eljárások alkalmazása;
- a sajátos nevelési igényű, akadályozott, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők elfogadása, beilleszkedésük feltételeinek kölcsönös alkalmazkodáson alapuló megteremtése, a képességprofilhoz viszonyított haladás elismerése, a tanulásban meghatározó képességeik feltárása és fejlesztése.

4. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

4. 1. Az egészségfejlesztés iskola feladatai

Az 51/ 2012. EMMI rendelet szerint. Az iskola helyi tantervébe az osztályfőnöki nevelő és oktató munkához kapcsolódva be kell építeni az egészséges életre nevelést, illetve egészségvédelmet szolgáló tananyagot, melynek időkerete az 5-12. évfolyamon nem lehet kevesebb tanévenként 10 tanórai foglalkozásnál. A tartalmi körök (óracímek) meghatározásánál a következő szempontokat tartottuk szem előtt:

- az egészségfejlesztés, -védelem legfontosabb elméleti és gyakorlati megfontolásai;
- az adott életkori csoport ismert és legjellegzetesebb fejlődés- és szociálpszichológiai meghatározói, jellegzetességei;
- a legégetőbb, alkalmasint társadalmi méreteket öltő népegészségügyi problémák adott életkori csoporton belüli jelentkezési módjait;
- az egészségmagatartás befolyásolásának lehetőségeit; az általános iskola 5-8. évfolyamaira kimunkált egészségtan modul legfontosabb elemeit.

Az Egészségügyi Világszervezet által megfogalmazott definíció az egészséget a társadalmi és az egyéni teljesítmény felől közelíti meg, és hangsúlyozza az egészség dinamikus és pozitív természetét. Az egészséget alapvető emberi jognak, az élethez szükséges erőforrásnak tekinti, mely egyben társadalmi befektetés is. E szélesen értelmezett definíció bizonyos problémákat vethet fel, mivel megnehezíti a gyakorlati prioritások felismerését. Mégis fontos, hogy az egészségfogalom kiterjedt jelentéstartalma miatt az adott helyzethez leginkább igazodó szempontokat állítsák a szakemberek előtérbe, ami természetesen az egészségfejlesztésben dolgozók elsődleges feladata is. Így napjainkban az egészség-megőrzési tevékenység fő célja, hogy képessé tegye az embereket arra, hogy egyre növekvő kontrollt szerezzenek saját egészségük felett, többet törődjenek ez egészségükkel, és mindehhez rendelkezzenek a szükséges információkkal és lehetőségekkel. Alapvetően nem arra épít, hogy a betegségek bekövetkeztével riogassa az embereket, hanem olyan életmódbeli alternatívákat kínál fel, amelyekkel azonosulva az egyéneknek lehetőségük nyílik az egészségesebb életforma kiválasztására. Így az egészségmegőrzés a mindennapi élet része kell, hogy legyen, mely messzemenően figyelembe veszi az egyén szociális és gazdasági helyzetét, mentális és fizikai kapacitását. Az egészségmegőrző tevékenység magában foglalja az emberi szervezet működésével és a betegségek megelőzésével, az életvezetéssel kapcsolatos egyéni ismeretek bővítését, ezen kívül szakma-politikaiváltozásokat feltételez, mivel a politikai és környezeti tényezők nagymértékben befolyásolják az egészséget. Hangsúlyozza az egészségügyi szolgáltatások igénybevételével összefüggő növekvő kompetenciát, azt, hogy az egyének, a laikusok is e szolgáltatások értő felhasználóivá váljanak.

Az iskola szerepe és lehetősége

Az egészségfejlesztés egyik legfontosabb színtere az iskola, de a közvélemény, valamint a tömegtájékoztatási eszközök is elvárják, hogy az iskola vállaljon főszerepet az egészségnevelésben. Ennek többféle oka van, szakmai szempontból azonban mindenképpen léteznek különböző elvi megfontolások, melyek az iskolákat elsődleges fontosságúvá teszik az egészségvédelmi munkában. Ezen elvi megfontolások a következőkben foglalhatók össze. Minden korosztály hosszú éveken át látogatja az iskolákat. Az iskolák (legfőképpen az alapfokú iskolák) tanulói személyiségfejlődésük, az értékek elsajátítása szempontjából még olyan fejlődési periódusban vannak, amelynek során érdemi hatást lehet elérni a későbbi életideálok, preferenciák kialakításában. Az iskola gyerekekre gyakorolt hatása többretegű, komplex kommunikációs

üzenetként fogható fel. Egyrészt létezik egy nyíltan megfogalmazott tananyag, másrészt ezzel összefüggésben vagy ettől függetlenül, illetve ezt gyengítő módon hat az ún. rejtett tanterv, az a nehezen felfejthető szövet, mely az iskolai mindennapok hozadéka, s melyben az iskola tárgyi környezete, az emberi viszonylatok minősége egyaránt tükröződik. Ilyen értelemben az iskola az egészségtámogató magatartásmódok kialakulásának folyamatában a szocializáció kitüntetett színtere. Az iskola, mint társadalmi intézmény nem szociális vákuumban, hanem más társadalmi intézményekkel és szervekkel állandó kölcsönhatásban létezik. Így például egy egészségfejlesztési programhoz való csatlakozás hatást gyakorol az iskolának a szűkebb és tágabb környezetével való viszonyára, a környezet viselkedésére.

4. 2. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az *elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása* tanírási órákon belül (osztályfőnöki, természetismeret és testnevelés óra) és délutáni csoportfoglalkozásokon valósul meg...

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

A mindennapok során számos alkalommal találkozunk potenciális veszélyforrással, mely akár súlyosan károsíthatja egészségünket. Nem csupán a sérüléssel járó balesetek tartoznak ide, hanem a szervezetünkben hirtelen kialakuló változások, melyek gyors lefolyásukkal jelentenek fokozott veszélyt az emberre. Súlyos állapotú beteg esetében rendkívül lényeges az ellátást megkezdők gyorsasága és hatékonysága. Késlekedés esetén csökken a beteg túlélési esélye, illetve nő a maradandó egészségkárosodás valószínűsége. Megoldhatatlan azonban, hogy ilyen esetben a szaksegítség azonnal a helyszínen legyen, így az első észlelő szerepe kulcsfontosságú.

Az elsősegélynyújtás olyan beavatkozás, melyet hirtelen egészségkárosodás esetén annak elhárítása, vagy a további állapotromlás megakadályozása érdekében végez az észlelő személy. Legfontosabb szerepe, hogy helyes alkalmazásával lehetővé válik az idővesztés minimálisra csökkentése, mely a maradandó egészségkárosodás nélküli túlélés alapvető feltétele.

A felnőtt személyek elsősegélynyújtó motiváltsága magas, de tudásszintje alacsony, teljesítőképessége esetleges, továbbképzésre való hajlandóságuk alacsony. Az elsősegélynyújtás gyermekkorban történő oktatása a későbbi elfogadható tudás alapja lehet.

Hajlandóság kialakításának egyik eszköze lehet gyermekkorban megkezdett oktatás.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

- a) elméleti – komplex módon tantárgyakba építve, ill. osztályfőnöki órán
- b) gyakorlati – konkrét tevékenységekben, feladatokban, szituációs helyzetekben.

5. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

(20/2012.EMMI rendelet)

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

5. 1. A tanulói közösségek fejlesztésével kapcsolatos feladataink

A különféle iskolai tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása.

Feladat: Az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű fejlesztése.

A tanulók életkori fejlettségének figyelembe vétele a tanulóközösségek fejlesztésében.

Feladat: A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm - a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró - személyiségének lassú átalakulásától az autonóm - önmagát értékelni és irányítani képes - személyiséggé válásig.

Az önkormányzás képességének kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése

Feladat: A tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a közösségi együttéléshez, szükséges magatartáshoz és viselkedési formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek.

A közösség egyéni arculatának, hagyományainak kialakítása.

Feladat: A tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása.

A közösségfejlesztés feladatainak megvalósítását szolgáló tevékenységi rendszer és szervezeti formák

5. 2. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésének legfontosabb színtere a hosszabb tanítási-tanulási folyamatba illeszkedő tanítási óra.

Az iskola nevelői a tanítási-tanulási folyamat megszervezése során kiemelten fontosnak tartják a tanulók motiválását, a tanulói aktivitás biztosítását és a differenciálást.

- A motiválás célja, hogy tanulóinkban felébresszük azokat az indítékokat, amelyek a gyermekeket tanulásra ösztönzik, és ezt a tanulási kedvet a tanulás végéig fenn is tartsuk.

- A tanítási órák tervezésénél és szervezésénél minden esetben előtérbe helyezzük azokat a módszereket és szervezeti formákat, amelyek a tanulók tevékenykedtetését, vagyis állandó aktivitását biztosítják.

- Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos feladat a differenciálás, vagyis az, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményéhez.

Ezért a nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így - elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél - a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak. A tanórán részt vevő tanulók egy osztályközösség tagjai, akiket: a közösségi érdek, a közös cél, a közös értékrend és a tudat tart össze.

Célunk ebből a (leginkább) nem nevelési szempontból összetömörült csoportból olyan valódi közösséget formálni, amely

- a közös cél érdekében hajlandó a közös értékrend elfogadására,
- képes az iskola szervezett keretein belül ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni.

1. évfolyam

- Alakuljon ki a felelősök rendszere és rendszeres ellenőrzés mellett végezzék munkájukat.
- Az osztály fokozatosan kapcsolódjék be a diákönkormányzat életébe.
- Alakuljanak ki az együttélés, együttműködés elemei legfontosabb készségei, szokásai, váljon az együvé tartozás élménye meghatározóvá.

2. évfolyam

- A közösségen belül alakuljon ki a felelősi munka egyes elemeinek önálló végzése, egyszerűbb közös tevékenységének önálló megszervezése.
- Az osztályban növekedjen az összetartozás érzése, jöjjenek létre osztályhagyományokat erősítő tevékenységek.
- Alakuljon ki a társakért, közösségért való felelősség érzete.

3. évfolyam

- A már jól működő tevékenységek mellett, kapjon egyre nagyobb hangsúlyt a diákönkormányzati tevékenység.
- Növekedjen az összetartozás érzése, erősödjenek a baráti kapcsolatok.
- Alakuljon ki a diákvezetőkkel szemben támasztott igények első megfogalmazása.

4. évfolyam

- Az osztály tevékenységi rendszere mind több szállal kapcsolódjék az iskolai rendezvényekhez, diákönkormányzathoz,
- Az osztályrendezvények a pedagógus vezetésével zökkenőmentesen működjenek,
- Növekedjen a diákvezetők döntés előkészítésben való részvétele, önállósága,
- Fejlődjön a közvélemény, a magatartás jelentős szabályozójává, az egyén felelőssége mellett növeljük a közösség felelősségét is,
- Készüljenek a felső tagozatba lépés átmeneti feladataira.

5. évfolyam

- A közösség illeszkedjen be az új formák és követelmények közé,
- Új diák önkormányzati vezetők választása (kapcsolódjék be az iskola diák önkormányzati tevékenységébe).
- A tanulás kerüljön a tevékenységi rendszer középpontjába, fogadják el a képesség szerinti tanulás követelményeit.
- Erősödjék a közösségért érzett felelősség.
- Érezzék a fegyelem jelentőségét, mind a tanulásban, mind a közösségben.

6. évfolyam

- Szilárduljon meg az osztályközösség egysége.
- A diákvezetők szerepének növelése a közösség irányításában, rendszeres és folyamatos beszámoltatásuk a diáktanácsülésen elhangzottakról.
- Fokozatosan kerüljön előtérbe az önállóság, mind a tevékenységek megszervezésében, mind a végrehatásban és az ellenőrzésben is.
- A képesség szerinti tanulás kerüljön a közösség követelményrendszerébe.
- Az osztály diákbizottságokon belül egyre inkább kerüljön előtérbe az önállóság, a döntéshozatal iránt érzett felelősség, csökkenjen a felnőtt irányítás.
- A diákvezetők érezzék felelősséget nemcsak önmagukért, hanem a közösségért is.
- A fegyelem néhány alapvető eleme váljon szokássá.

7. évfolyam

- Alakuljon ki a közösség csoportszerkezete.
- Fokozatosan kapcsolódjon be a közösség az iskolai szintű rendezvényekbe, éljen javaslattételi és véleményezési jogával.
- A képesség szerinti tanulás közösségi követelménnyé alakuljon.

8. évfolyam

- Az osztályközösségen belül dolgozó diákvezetők irányító szerepének kiemelése.
- Stabilizálódjon az osztály közösségének szerkezete.
- Adják át az iskolai hagyományokat az alsóbb osztályok közösségeinek.
- Fejlődjön a diákvezetők munkája olyan szintre, hogy a mindennapi feladatokat felnőttek jelenléte nélkül is meg tudják oldani.
- Készüljenek fel a tanulók a közösség, az iskola elhagyására, készüljenek a középfokú intézmények új követelményrendszerének megismerésére.
- Elsősorban saját közösségükkel és saját magatartásukkal mutassanak példát a fiatalabbaknak.

5. 3. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

Az intézmény különböző közösségi programokat biztosít a tanulóinak, melyek a következő formákban valósulnak meg:

Hagyományőrző tevékenységek

- Évenként az iskola tevékenységét, munkáját összefoglaló DVD készül, mely bemutatja diákjaink éves munkáját, fejlődését. Évkönyvet adunk ki, melyben az iskola tanulóiról, pedagógusairól, évközi tevékenységeikről adunk tájékoztatást.
- Az osztályközösség szintjén tartott megemlékezések: Október 6. Mikulás ünnepe, Anyák napja, Húsvét

- Az intézmény arculatát erősítő programelemek a tanév eleji Projekt- hét és Iskola- nap

Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálja. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziak, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról - a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével - minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt. Szakkör vezetését olyan felnőtt is elláthatja, aki nem az iskola dolgozója.

Versenyek, vetélkedők, bemutatók

A tehetséges tanulók továbbfejlesztését segítik a különféle (szaktárgyi, sport, művészeti stb.) versenyek, vetélkedők.

A legtehetségesebb tanulókat az iskolán kívüli versenyeken való részvételre is felkészítjük. A versenyek, vetélkedők megszervezését, illetve a tanulók felkészítését a különféle versenyekre a nevelők szakmai munkaközössége és a szaktanárok végzik.

Intézményi szintű szervezések a

- Hagyományos és családi ünnepek: mikulás, karácsony, farsang
- Iskolák közötti sportvetélkedők: Megyei Darts- verseny és Megyei Grundbirkózó Bajnokság
- Iskola- nap, projekt- hét
- Adventi és Húsvéti Játszóház
- Nyílt nap
- Rímek közt... Megyei Versmondó verseny
- Nyárköszöntő Wesley Party

Tanulmányi kirándulások

Az iskola pedagógusai a tantervi követelmények teljesülése, a nevelői munka megsegítése érdekében a tanulók számára tanulmányi kirándulást szervezhetnek.

Múzeumi, kiállítási, könyvtári és művészeti előadáshoz kapcsolódó foglalkozás

Egy- egy tantárgy témájának feldolgozását, a követelmények teljesítését szolgálják a közművelődési intézményekben, illetve művészeti előadásokon tett csoportos látogatások. Ezeken a foglalkozásokon való részvétel, ha az költségekkel is jár, önkéntes. A szakiskolai évfolyamok tantervi követelményei által előírt szakmai intézménylátogatások kötelezőek és ingyenesek.

Iskolai könyvtár

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti.

Az iskola létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata

A tanulók igényei alapján előzetes megbeszélés után lehetőség van arra, hogy az iskola létesítményeit, illetve eszközeit (pl. sportlétesítmények, számítógép stb.) a tanulók - tanári felügyelet mellett - egyénileg vagy csoportosan használják tanórán kívül is.

5. 4. A diák önkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai (Knt. 48 §)

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselője, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 1-10. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az iskola igazgatója által megbízott nevelő segíti.

(1) Az iskola, a kollégium tanulói a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében – a házirendben meghatározottak szerint – diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti.

(2) A diákkörök döntési jogkört gyakorolnak – a nevelőtestület véleménye meghallgatásával – saját közösségi életük tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselőik megválasztásában, és jogosultak képviseltetni magukat a diákönkormányzatban.

(3) A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviseletére diákönkormányzatot hozhatnak létre. A diákönkormányzat munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a diákönkormányzat javaslatára az intézményvezető bíz meg öt éves időtartamra.

(4) A diákönkormányzat véleményét ki kell kérni:

- a) az iskolai SZMSZ jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- d) a házirend elfogadása előtt.

(5) Az intézményi diákönkormányzat és az általános művelődési központban működő diákönkormányzat megalakulására, működésére, jogállására a diákönkormányzatra vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A diákönkormányzat érdekérvényesítő funkciója mellett hangsúlyozott szerepet kap az öntevékenységre, önszerveződésre való nevelés is, melynek keretében a tanulók a pedagógusok segítségével saját fejlettségüknek megfelelő szinten, önállóan intézik saját ügyeiket. A diákönkormányzatnak célirányos tevékenységéhez szervezetszervezésre van szüksége. Demokratikus úton választja tisztségviselőit, hozza létre megfelelő szerveit, amelyek a közösség megbízásából hivatottak az ügyek megvitatására, határozathozatalra.

Feladata:

- olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek nem sértik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak,
- a kialakított, meglévő vagy hagyományokon alapuló közösségi munkálatok, közösségépítő tevékenységek fejlesztése,
- a régi tevékenységek mellett új hagyományok teremtése,
- olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket keltenek a közösség tagjaiban, és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség,
- a közösség iránti felelősségérzet, felelősségtudat kialakítása, fejlesztése,
- a közösség érdekeit szolgáló, cselekvésre késztető tevékenységek szervezése,
- olyan közösség kialakítása, fejlesztése, amely büszke saját közösségének sikereire, értékeli más közösségektől megkülönböztető tulajdonságait.

5. 5. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

A szabadidő hasznos és kulturált eltöltésére a nevelőtestület a tanulók részére - a felmerülő igényekhez és a szülők anyagi helyzetéhez igazodva - különféle szabadidős programokat szervez (pl. túrák, kirándulások, táborok, színház és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb.). Szabadidős foglalkozás szervezhető napközis kezdeményezéssel is. A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülők fedezik.

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez, társadalmi és egyéni problémáihoz, és hatása nemcsak a csoporton belül érvényesül, hanem kihat az iskola más területeire is.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladata:

- jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel, valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel,
- olyan közösségek létrehozása, amelyek nem csak befogadják, hanem tevékenységük által elérhetővé és élővé teszik kulturális örökségünket,
- a csoporton belüli kapcsolatok erősítése,

- a csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozásvezetők elfogadása, az együttműködés megalapozása, fejlesztése,
- olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére, valamint hatással vannak a pozitív töltésű életmód kialakítására.

6. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

(20/2012.EMMI rendelet)

Az osztályfőnökök és a pedagógusok feladata, hogy nevelő és oktató tevékenységük során figyelembe vegye a tanuló egyéni képességeit, tehetségét, fejlődésének ütemét, szociokulturális helyzetét és fejlettségét, fogyatékosságát. Segítse a gyermek, a tanuló képességeinek kibontakoztatását, illetve a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermek, tanuló felzárkóztatását. Közre kell működnie a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. Észre kell vennie a tanuló eredményeinek romlását, valamint a családban keletkezett problémákat és jelezni kell az ifjúságvédőnek. Kötelessége tovább, hogy a tanulók részére az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja, és ezek elsajátításáról meggyőződjön.

- Közre kell működnie a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanuló fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- Feladata, hogy a szülőket és tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, a szülőt figyelmeztesse, ha gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődése elősegítése érdekében intézkedéseket tart szükségesnek.

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. **A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.**

- a tanítási órákra való felkészülés,
- a tanulók dolgozatainak javítása,
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése,
- az értékelések, mérések adatainak értelmezése és elemzése, visszacsatolás a vezetésnek
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- különbözeti, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- tehetséggondozás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a jó gyakorlatának illetve a továbbképzésen szerzett tapasztalatának megosztása
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,

- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása.

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízta meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.

- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját. Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet tart.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi felelősével.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segítőzésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.

7. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

7. 1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek (Knt.47§ 11.)

A tehetség valami iránt megmutatkozó hajlam, képesség. A tehetséges ember valamilyen tevékenységben magasabb teljesítményre képes. A tehetséggondozás a pedagógusnak az a tevékenysége, amely lehetővé teszi a tehetség felismerését, kibontakoztatását.

Gondozásukhoz pedig elengedhetetlen a jó szaktanár, az igazi nevelő, és a támogató szülő. A tehetséggondozásban az iskolának, a kortársaknak és a családnak egyaránt fontos, egymást segítő, kiegészítő szerepe van. Célunk a tehetséggondozásban, hogy ismerjük fel a tehetséges gyermeket, és segítsük hozzá az átlagon felüli képességeinek kibontakoztatásához.

A tehetség, képesség kibontakoztatásának megsegítése

A tehetség felismerésében és kibontakoztatásában döntő szerepe van a pedagógusnak, ugyanakkor a szülő megfigyelései, észrevételei is fontosak.

A tehetséggondozás egyik formája a differenciált tanulásszervezés, melynek során figyelembe vesszük tanulóink képességeit, érdeklődését és teljesítményét. Tanulóinknak ezzel lehetőséget biztosítunk, hogy egyéni képességeiknek megfelelően ériék el a tantervi követelményeket.

Másik formája az érzelmi, akaratú területhez köthető készségekben nyilvánul meg. A kommunikáció, a szociális készségek és a kreativitás területén kiemelkedő teljesítményt nyújthatnak, amennyiben érzelmeikben, az egyéni megnyilvánulásokban és az egyénileg, vagy csoportosan előállítható alkotásokhoz ingerekben gazdag környezetet biztosítunk számukra.

A megvalósítás feltételei

- A tanulási folyamat előkészítése, tervezése, melynek során a tanulók képességei és az elsajátítandó ismeretek a mérvadók.
- A tanítás tartalmát a tanulók aktuális fejlettségi állapotának, teljesítményének és a tanulók belső képességeinek előzetes ismereteinek figyelembe vételével kell megtervezni.
- Számításba kell venni a gyermek szociális készségeit.
- Biztosítani kell a megfelelő tárgyi feltételeket.
- Az egyes munkaformákat (frontális, egyéni, páros, csoportos) változatosan kell alkalmaznunk.

Tehetséggondozó munkánkban a következő tevékenységeket tervezzük még:

- több évfolyamon keresztül történő informatikai oktatás,
- szabadidős foglalkozásokon külön feladatvégeztés az alkotóképesség, kreativitás kifejlődése érdekében népi kézműves mesterségekkel való ismerkedés,
- szakköri foglalkozások, ahol a tehetségkutatás és fejlesztés céljai megvalósulnak, képzőművész, kézműves, tánc, dráma és zene,
- tanórán kívül választható nyelvtanulás lehetősége (angol, német),
- tanórán kívüli programok széles körű rendszerének biztosítása,
- sportkörök, melyek a mindennapos testedzés megvalósításán túl a tehetségkutatás, s ennek egy másik szintjén a tehetséggondozás a cél.

A tanulási nehézségek hátterében sokszor apró működési zavar áll, amely feltűnő mentális deficitet nem okoz, de olyan részfunkció kiesést igen, amely miatt a gyermek nem tud megtanulni írni, olvasni vagy számolni..

A tehetség fogalmának értelmezése iskolánkban sajátosan alakul. A tehetséggondozás nem feltétlenül a kiemelkedő képességekkel bíró tanulók felkészítését jelenti a tanulmányi versenyekre, hanem egy olyan pedagógiai munka kidolgozását, amely lehetővé teszi, hogy az egy-egy területen a jobb képességekkel rendelkező gyermekek képességeiket a maximális szintre fejleszthessék, ugyanakkor képesség-és személyiségfejlesztést jelentsen az átlagos vagy az átlagnál alacsonyabb képességekkel rendelkező tanulók számára.

Alkotó tehetség fejlesztéséhez alkotó pedagógusok értenek a legjobban. Igazi kreativitást kíván az éppen járható út megtalálása, viszont cserébe sokkal többet lehet nyerni, mint amit mondjuk egy elfogadható osztályzat jelent.

A legértékesebb nemzeti kincsünk az emberi tehetség. Jövőnk, felemelkedésünk a tehetségesek kezében van.

A tehetségfejlesztés, mint feladat bekerült a Köznevelési Törvénybe és a Nemzeti Alaptantervbe illetve iskolánk pedagógiai programjába is.

Az egyenlőségen alapuló társadalmak kiemelt feladatnak tekintik az emberi képesség kibontakoztatását, mert úgy vélik, hogy az oktatásnak valamennyi gyermek igényét ki kell elégítenie.

Oktatási rendszerünkben két olyan csoportot is találunk, amelyek a többivel összehasonlítva messze a legrosszabb helyzetben vannak: a tehetségesek és az akadályozottak.

Valamilyen módon azonosítanunk kell azokat a tanulókat, akik a különböző emberi adottságok, képességek tekintetében meghaladják kortársaikat. Pedagógusaink fontos feladata, hogy segítsék a tehetséges gyermek képességeinek maximális kibontakozását.

Komoly vizsgálati eredmények jelzik, hogy a tehetségesnek tekinthető tanulók sok esetben érzékenyebbek, érzelmileg sérülékenyebbek és kiegyensúlyozatlanabbak társaiknál.

Ennek érdekében egyfelől a kivételes tehetségekben kell tudatosítanunk személyiségük sajátosságait, hogy ők is megértőbbek legyenek önmagukkal és a társadalommal szemben.

Ezért célunk, hogy:

- felismerjük a tehetséget,
- megértsük a tehetséget és megjelenési formáit,
- segítsük a tehetségeseket abban, hogy felismerjék és fejleszthessék képességeiket,
- kielégítsük a tehetséges gyermek szükségleteit, (megismerési, alkotási, biztonsági, elfogadottsági)
- ösztönözzük intellektusát és kreativitását,
- erősítsük a tehetséges személyiséget,
- felkészítsük a gyermeket arra, hogy kreatív és tehetséges felnőtté válhasson.

7. 2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

(HH, HHH tanulók)

„Az iskolából – életkorilag – nem lehet elkészni. Jobb későn menni, mint korábban, jobb érettebben, mint éretlenül.”

/Vekerdy Tamás/

- Egyetlen tanuló sem kerülhet hátrányos helyzetbe származása, színe, neme, vallása, nemzeti vagy etnikai hovatartozása, illetve bármilyen más oknál fogva.
- Minden tanuló számára biztosítani kell a fejlődéséhez szükséges feltételeket; biztosítani kell a családi, vagyoni helyzetből fakadó hátrányok leküzdését, a tanuló képességeinek, tehetségének kibontakoztatását.
- Az iskolának rendszeres kapcsolatot kell tartania a szülőkkel, a családokkal.
- Segíteni, illetve biztosítani kell a tanulói szervezetek, a diákönkormányzatok létrejöttét és működését.
- Biztosítani kell, hogy a tanulók megismerjék jogait, és véleményt nyilváníthassanak az őket érintő kérdésekben.
- A tanuló számára biztosítani kell, hogy nevelése és oktatása biztonságos és egészséges környezetben folyjon; iskolai tanulmányi rendjét pihenőidő, szabadidő, testmozgás beépítésével, sportolási, étkezési lehetőség biztosításával életkorának és fejlettségének megfelelően alakítsák ki.
- A tanuló személyiségi jogait tiszteletben kell tartani.
- A tanuló számára biztosítani kell, hogy családja anyagi helyzetétől függően ingyenes vagy kedvezményes étkezésben, tanszerellátásban, illetve napközis vagy tanulószobai ellátásban részesüljön.
- A tanuló joga, hogy testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- vagy más fogyatékosságának megfelelő pedagógiai ellátásban részesüljön.
- Az iskolának együtt kell működnie a gyermekvédelemmel foglalkozó más hatóságokkal, szervezetekkel, személyekkel, annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek családban történő nevelkedését, a veszélyeztetettség megelőzését és megszüntetését.
- Az iskola pedagógiai programján belül a nevelési programnak kell szabályozni:
  - a beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységet,
  - a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatokat,
  - a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő programot.

A tanulók fejlődése érdekében iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval,
- gyermekjóléti és családsegítő szolgálattal,
- polgármesteri hivatallal,
- ifjúsági orvossal,
- a gyermekvédelemben résztvevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Intézményünk esélyegyenlőségi intézkedési tervének alapvető célja, hogy biztosítsa az intézményen belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az intézmény szolgáltatásaihoz való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl, célul kell kitűzni az

esélyteremtést, támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az intézmény minden tevékenysége során:

- a beiratkozásnál, felvételinél,
- tanításban, ismeretközvetítésben,
- a gyerekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a fegyelmezés, büntetés gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaaorientációban,
- a humánerőforrás-fejlesztésben, pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Iskolánk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekek esélyegyenlőségének biztosítását, annak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés,
- a pályaválasztás segítése,
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,
- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások,
- szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.

Intézményünk pedagógiai munkájában fontos szerepet kap a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása. Pedagógusaink együttműködnek a Nevelési Tanácsadóval, Családsegítő Szolgálatokkal, Megyei Szakértői Bizottsággal. A statisztikák, a vizsgálatok sajnálatosan emelkedő tendenciát mutatnak a tanulási zavarral, kudarccal, és egyéb problémával küszködő diákok számáról.

Szükség van az intézményben hozzáértő szakemberekre, akik a megfelelő szakemberekkel (pszichológus, logopédus) együttműködve segítik a tanítók munkáját, s a gyermek fejlődését. Speciális feladatot látnak el a pedagógusokkal, a gyermek és ifjúságvédelmi felelőssel együttműködve. A differenciál-diagnosztika eszközeivel csoportos és egyéni szűrővizsgálatokat végeznek. A diagnosztikus jellegű felmérések eredményei alapján fejlesztési tervet készítenek egyénre szabottan, konkrét programmal egy-egy időszakra vonatkozóan. A fejlesztési program tartalmazza a célokat az alkalmazott eljárásokat, módszereket. A program alkalmazása során hatásvizsgálatokat készítenek. A tanulók foglalkoztatását egyéni vagy csoportos formában végzik. A tanulók haladását, fejlődését egyéni fejlesztő lapon dokumentálják

A gyógypedagógusok részt vesznek a szakmai munkaközösség megbeszélésein, tantestületi értekezleteken, hogy tapasztalataik közreadásával, javaslataikkal elősegítsék a lemaradó tanulók felzárkóztatását. A felzárkóztató, segítő program szerves része a gyermekek képességstruktúrájának vizsgálatán túl a gyermek - környezet kapcsolat megfigyelése, elemzése mind a család, mind az iskola vonatkozásában. Hospitálásokat, illetve családlátogatásokat végeznek a tanulói teljesítményelemzés, és a tanulási nehézségekkel gyakran együtt járó magatartási, beilleszkedési okok feltárására.

Mindenkinek határozott véleménye, elvárásai vannak az iskolával szemben. Kiváltképp meg kell felelni a szülők, a társadalom kihívásainak. Korigény, hogy az iskola vállalja magára az egyéni képességek szüntelen fejlesztését. Az emberek többsége, ha arra kell választ adnia, hogy mi a fontos és kevésbé fontos, az olyan feladatok fontosságát hangsúlyozza, amelyek az egyéni boldogulással, a sikeres iskolai pályafutással kapcsolatosak, így az egyéni képességek, a gondolkodás, az értelem fejlesztését. A család támogató erejének gyengülése mellett – a társadalmi okokat nem feltárva – elsősorban az iskolának kell a nevelési feladatokat átvállalnia. A pedagógusok ezt fokozottan érzik, ezért nagyobb hangsúlyt kell fektetniük a nevelőoktató munkában a személyiségfejlesztésre.

Szülők és pedagógusok nap, mint nap tapasztalják, hogy gyermekeik, tanítványaik mennyire különböznek egymástól, fejlődésük és személyiségük kibontakozásának útja mennyire más és más. Akkor indulhat sikeresen egy gyermek iskolai pályafutása, ha a tanulási képességeket meghatározó funkciók fejlettségében optimális szintet ér el, és a környezet, a család továbbra is támogatja. Ezért rendkívül nagy a felelőssége a szakembereknek és a szülőknek, akik iskolába küldik a gyermeket, akik pályára orientálnak. (óvónők, nevelési tanácsadók...)

A beiskolázási gyakorlat azt mutatja, hogy az egy osztályba kerülő tanulók felkészültségük alapján heterogén csoportot alkotnak. Az eltérés okai lehetnek:

- fejlődésbeli késés,
- értelmi erők közötti különbségek,
- felkészítés mértéke közti különbségek.

Az emberi létezés lényegi meghatározója és fejlettségének mutatója az értelem működése, melynek jellegzetes megnyilvánulási módja a tanulásra való képesség. A tanulás tehát az értelem működésének különböző intenzitású változási folyamata, amelynek elősegítője és egyben eredménye a tanulási képesség. A tanulási képességnek nincs befejezett állapota, de van mi-nőségi különbsége. Kialakulásához nemcsak a külvilágból érkezett információk feldolgozásának folyamata járul hozzá, hanem az eközben végbemenő önreflexiók folyamat is. A gyermek egész későbbi élete szempontjából meghatározóan fontos, hogy iskolai eredményeit hogyan véleményezik, milyen döntéseket hoznak iskoláztatásával kapcsolatban.

Minden gyermeknek biztosítanunk kell azt, hogy sikeressé válhasson a tanulásban. Ezt csak akkor érhetjük el, ha a pszichikus funkciók fejlesztése, illetve megerősítése folytatódik az első osztályban. Esélyt kell adni a közel azonos szintre hozásukra. Ezek az elvárások a jó adottságokkal rendelkező, tudatosan az iskolára „előtanított” gyermekeknek nem jelentenek nehézséget. Ez olyan feladat, melynek megoldását a társadalom a pedagógusokra bízta, így az iskolai munkában rangra emelte a pedagógiai tervezést. Ez a tervezés új tudást, másfajta gondolkodásmódot, megfelelő szakmai kompetenciát és szakmai döntések egész sorát igényli a pedagógustól és az iskolák vezetőitől.

Az első évfolyamra felvett tanulót, ha adottsága, fejlettsége szükségessé teszi – jogszabályban meghatározott munkamegosztás szerint a szakértői és rehabilitációs bizottság vagy nevelési tanácsadó szakértői véleménye alapján – az igazgató mentesíti az értékelés és minősítés alól, vagy részére az egyéni adottságokhoz, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást engedélyez. Ha a tanulót mentesítették az értékelés és minősítés alól, az első évfolyamot a többi tanulóval azonos osztályban előkészítő évfolyamként végzi és fejezi be. Az előkészítő évfolyam során a tanuló játékos felkészítés keretében készül az iskolai követelmények teljesítésére. Az előkészítő évfolyam megszervezhető a délelőtti napközis foglalkozások keretében is. Előkészítő évfolyamra a tanuló csak egy tanévet járhat, és csak abban az esetben, ha tanulmányait legkésőbb a hetedik életévében megkezdte. Egyéni továbbhaladás esetén a szakértői vélemény alapján engedélyben határozzuk meg, hogy melyik tárgyból, melyik évfolyam utolsó tanítási napjáig kell a tanulónak utolérnie a többiekét. Az egyéni továbbhaladás – valamennyi vagy egyes tantárgyakból – különböző évfolyamokig, de legkésőbb a negyedik évfolyam végéig tarthat. Az előkészítő év szakértői véleménye alapján, az első félévet követő hónap utolsó tanítási napjáig átváltoztatható egyéni továbbhaladásra.

7. 3. A sajátos nevelési igényű tanulókra vonatkozó külön szabályok

Az emberi erőforrások miniszterének 32/ 2012. (X. 8.) EMMI rendelete a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról és a Nkt. 47. §- a szerint végezzük oktató- nevelő munkánkat.

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Az alapidokumentumban meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

A fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,

- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki,
- a tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.
- A sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása,
- az egyéni szükségletekhez igazodóan speciális segédeszközök használata; a segédeszközök elfogadtatása, azok következetes használatára és megóvására nevelés,
- a kompenzációs lehetőségek körének bővítése a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével,
- annak felismerése, hogy a sajátos nevelési igényű kisgyermek egyes területeken kiemelkedő teljesítményre is képes;
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához;

A köznevelési törvényben megjelölt keretek között a szakértői bizottság által meghatározott óraszámban az intézmény a szükséges rehabilitációs és fejlesztési órákat biztosítja.

Tanév eleji feladatok				
	Általános feladatok	Szülőkkal való kapcsolattartás	Pedagógusokkal való konzultáció	Kapcsolattartás más pedagógiai szakszolgálattal, szakintézménnyel
Augusztus	Felkészülés a szeptemberi mérésekre			
Szeptember	1. Csoportos és egyéni felmérések a tanulási problémákkal küzdő gyermekeknél (iskolai szintű) <i>Formái:</i> Csoportos - tantárgyi felmérések - (olvasás, írás stb.) - az alap kulturtechnikák elsajátításához szükséges részképességek átfogó felmérése Egyéni- kontrollvizsgálatok 2. Tervezés, szervezés A diagnosztikai felmérések alapján: - fejlesztési tervek készítése adott időszakra vonatkozóan - a foglalkozások megszervezése (formájuk, rendszerességük, időtartamuk, módszereik, eljárásaik, csoportok összetétele) 3. Dokumentációs feladatok - munkanapló megnyitása - forgalmi napló vezetése - egyéni fejlesztési tervek készítése	1. Kapcsolatfelvétel szülői értekezletek alkalmával 2. Első konzultáció - a vizsgálatok eredményeinek megbeszélése - a fejlesztő foglalkozások lehetőségeinek felajánlása - az együttműködés további formáinak közös egyeztetése	1. Diagnosztizálás - megfigyelési szempontok közös tervezése - hospitálás, célzott megfigyelések - a megfigyelések és a diagnosztikai eljárások eredményeinek együttes elemzése 2. Tervezés - a fejlesztés irányvonalaival közös megállapítása - a segítség módjának tervezése: a) fejlesztő foglalkozások: gyakoriság, rendszeresség, lehetséges időtartam, cél, forma, feladat b) a gyermek tanórai tevékenysége: - várható nehézségek - a tanmenetbe iktatható fejlesztési lehetőségei - alkalmazható kompenzációs technikák - az egyéni differenciálódás lehetőségei az értékelésben, számonkérésben	1. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság - szakértői vizsgálatok kezdeményezése - kontrollvizsgálatok áttekintése, igénylése 2. Egyéni esettől függően kapcsolatfelvétel más intézményekkel (Ifjúsági és Gyermekek-idegongozó)
Tanév közbeni feladatok				
	Általános feladatok	Szülőkkal való kapcsolattartás	Pedagógusokkal való konzultáció	Kapcsolattartás más pedagógiai szakszolgálattal, szakintézménnyel
Októbertől a tanév végéig	A tanulásban akadályozott és értelmileg akadályozott tanulók foglalkoztatása az éves fejlesztési tervek alapján 2. Diagnosztikai felmérések - az egyéni tantárgyi és képességfelmérések tantárgyi és képességfelmérések - osztályszintű, évfolyamszintű pedagógiai teljesítménymérések (pl. olvasás, írás, matematika) - átiratkozó gyermekek vizsgálata - kontrollvizsgálatok	1. Rendszeres vagy időnkénti konzultáció - év közbeni felmérések eredményeinek megbeszélése - folyamatos tájékoztatás a foglalkozások menetéről, eredményeiről - tapasztalat és információcsera a tanulási nehézségek oki hátterének pontosítása érdekében - terápiás tanácsadás, home-tréning alkalmazása - szakintézmények eredményeinek, javaslatainak megbeszélése	1. Rendszeres vagy időnkénti esetmegbeszélések, konzultáció - a gyermekekkel kapcsolatos tapasztalatok megbeszélése - ismételt tervezés, újabb teendők megfogalmazása, a segítség módjainak szükséges módosítása - a tanórai keretben egyéni differenciálással való fejlesztési lehetőségeinek áttekintése és folyamatos tervezése - a szakszolgálatok, szakintézmények vizsgálati eredményeinek, javaslatainak megbeszélése	1. Egyéni esettől függően kapcsolatfelvétel más pedagógiai szakszolgálattal, szakintézménnyel 2. Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság - szakértői vizsgálatok kezdeményezése - kiegészítő vizsgálatok igénylése, felmentések, könnyítések, egyéni haladási ütem)

	3. Szervezés Szükség esetén óra vagy csoportösszetétel módosítás. 4. Dokumentációs feladatok: - munkanapló vezetése - más pedagógiai szakintézmények vizsgálati eredményeinek a gyermek anyagához kapcsolása		- a fejlesztő foglalkozásokon hospitálási lehetőségek felajánlása 2. Együttműködés az iskola szakmai munkaközösségeivel - részvétel a szakmai munkaközösségek megbeszélésein - bemutató foglalkozások tartásának felajánlása 3. Tantestületi értekezleteken beszámoló a végzett munkákról és a vizsgálatok eredményeiről	

Tanév közbeni aktuális feladatok				
	Általános feladatok	Szülőkkel való kapcsolattartás	Pedagógusokkal való konzultáció	Kapcsolattartás más pedagógiai szakszolgálattal, szakintézménnyel
Február	1. Kontroll és hatásvizsgálatok 2. Szervezés, tervezés a kontroll és hatásvizsgálatok alapján - fejlesztési tervek módosítása - a foglalkozások módszereinek, eljárásainak újragondolása - szükség esetén csoportösszetétel- és időbeosztás módosítása 3. Dokumentációs feladatok: Féléves értékelés	1. Féléves konzultáció - a foglalkozások eddigi eredményeinek megbeszélése, szöveges értékelése - az együttműködés további formáinak közös tervezése 2. Lehetőség szerint részvétel óvodai nyílt napokon és iskolabörzén	1. Féléves konzultáció - a foglalkozások eddigi eredményeinek megbeszélése, szöveges értékelése - a segítség további módjainak együttes tervezése, módosítása	1. Egyéni esettől függően kiegészítő szakértői javaslat kérése (pl. felmentések, egyéni haladási ütem)
Március Április	1. Részvétel a nyílt napon és a beiratkozáson - ismerkedés a leendő elsős tanulókkal és szüleikkel - információgyűjtés: (óvónőktől, Nevelési Tanácsadó tól) a leendő elsős osztálytanítók következő tanévi munkájához, a tanmenetbe iktatható fejlesztés lehetőségeihez és a fejlesztés tervezéséhez – prevenció tanácsadáshoz	1. Egyéni konzultáció a leendő elsős szülők részére - terápiás tanácsadás a tanulási problémák prevenciójának, megelőzésének céljából - az iskolán kívüli segítség lehetőségeinek fel térképezése egyéni esettől	1. Konzultáció a leendő elsős tanítókkal - a felmérések eredményeinek megbeszélése a következő évi munka tervezése érdekében - a felmérések alapján a tanmenetbe iktatható fejlesztés lehetőségeinek áttekintése	

Tanév végi aktuális feladatok				
	Általános feladatok	Szülőkkel való kapcsolattartás	Pedagógusokkal való konzultáció	Kapcsolattartás más pedagógiai szakszolgálattal, szakintézménnyel
Május vége Június	1. Év végi kontroll és hatásvizsgálatok 2. Dokumentációs feladatok - év végi egyéni értékelő lap készítése - a Munkanapló lezárása	1. Tanév végi konzultáció - a foglalkozások eredményeinek és az év végi értékelő lapnak a megbeszélése - terápiás tanácsadás a szünetre	• Tanév végi konzultáció A foglalkozások eredményeinek és a tanulók tanulmányi előrehaladásának, valamint a tanév végi értékelő lap megbeszélése • Résztétel az osztályozó értekezleten Javaslattétel a fejlesztett gyermekek értékeléséhez (felmentések figyelembe vétele, méltányos értékelés lehetőségének érvényesítése, szöveges értékelés stb.)	

A speciális szükséglet nem a deficitre (kéességek hiányára, beilleszkedési képtelenségre), hanem inkább a teendőkre összpontosít. A „mire van szüksége” kérdést állítva az előtérbe. A közös szervező erő a speciális szükséglet.

Szemléletünk legfőbb vonásai

- Minden gyermek speciális (meglátjuk valamennyi gyermekben az egyedi, csak rá jellemző sajátosságokat).
- A gyermekek eltérnek egymástól korábbi tapasztalataik érdeklődési körük, érzelmi hozzáállásuk, tanulási típusuk és annak üteme szempontjából.
- A segítségnek valamennyi gyermek számára – igény szerint- rendelkezésre kell állnia.
- Ez a segítség elsősorban a nevelők által nyújtott segítség, amely kiterjed az igények pontos felmérésére, a megfelelő tanítási eljárások megtalálására. (A tanulási programra, a tananyag differenciált feldolgozására, az egyéni tanulási stílus és tempó tekintetbe vételével kijelölt feladatokra, a teljesítményszintek sávjának elvárására és elfogadására, a csoport együttműködésére).

Minden tanulót a Megyei Szakértői Bizottság besorolása szerinti kerettanterv alapján tanítunk, amelyet az egyéni és csoportos szükségletekhez rugalmasan igazítunk, ez adja meg tantervünk helyi jellegét.

Feladataink a tanulási kudarcok elhárítása érdekében

- A tanév eleji diagnosztikus jellegű felmérések segítségével kiszűrni és meghatározni a gyermekekben lévő tényezőket. A fiziológiai okok (genetikai, alultápláltság.).
- A pszichológiai tényezők (emocionális problémák, önértékelési nehézségek...) feltárása.
- A környezetben lévő tényezők (pl: osztálytárs probléma, közösség, taneszköz, higiéné hiánya) meghatározása.
- A tananyagban lévő tényezők (túl nehéz, túl hosszú, olvashatatlan szövegrészek).
- A tanulás alkalmatlan otthoni környezet pótlására tanulószoba biztosítása (tanulói és szülői igény szerint).
- A felkészülés elősegítése a nevelők folyamatos szakmai konzultációi, visszajelzései révén.
- Önbizalom erősítése és sikerélményhez juttatás.
- Egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás szervezése.
- Tanulmányok szintre hozása, hiánypótlás egyéni fejlesztés keretében.
- Egyéni fejlesztési tervek készítése a lemaradási hátrányok kompenzálására.
- Tanulást segítő közösség megteremtése.
- Kudarcokkal teli tanulóinknál a készségtantárgyak jelentőségének felismerése (zenei, hangszeres tudás bemutatása, sporteredmények kiemelése).
- A tanulási hátrányok leküzdésében eredményesen alkalmazhatóak a digitális pedagógia eredményeit tükröző számítógépes multimédia egyéni fejlesztő programjai (játssza tanulás).

7. 4. Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Gyermekevédelmi feladataink

- A szociális hátrányokkal küzdő tanulók számbavétele, körülményeik feltárása, elemzése.
- Az osztályfőnökök, nevelőtanárok, tájékoztatása a hátrányos helyzet, és veszélyeztetettség kritériumairól.
- Problémafeltáró tevékenység, a veszélyeztetett körülmények, tényezők, felderítésére.
- Az osztályfőnökök javaslatai alapján a gondozásba kerülő gyermekek nyilvántartásba vétele.

- A hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyerekek szociális helyzetének folyamatos figyelemmel kísérése.
- Családlátogatások során a családok helyzetének, problémáinak megismerése, pedagógiai eszközökkel történő segítségnyújtás.
- Súlyos probléma jelzésekor azonnali személyes tájékozódás a családoknál, a tapasztalatok átadása az igazgatónak, igazgatóhelyettesnek.
- Környezettanulmány, pedagógiai jellemzés készítése szükség esetén.
- Gyermekbántalmazás esetén, intézkedés közvetlen kezdeményezése a megfelelő hatóságok felé (pl: gyámhivatal, rendőrség).
- Veszélyeztetettség esetén jelzés a Családsegítő Szolgálat felé.
- A rendszeresen mulasztó, igazolatlanul távollévő tanulók ügyében polgármesteri hivatal gyámügyeseivel naprakész információcsere.
- A tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén, rendszeres gyermekvédelmi támogatás megállapításának kezdeményezése az illetékes önkormányzati hivatalnál.
- Az önkormányzatokkal való rendszeres kapcsolattartás.
- Folyamatos együttműködés és információcsere a Családsegítő Szolgálattal.
- Otthoni tanulási feltételek hiánya esetén javaslat a tanulószobai foglalkozásokra.
- Pályaorientációs tevékenység.
- Szülőkkel való találkozás, a felmerülő problémák megbeszélése, tanácsadás a fogadóórán.
- Indokolt esetben más iskolák gyermekvédelmi felelőseivel való információcsere.
- Kapcsolatfelvétel a helyi védőnővel, iskolaorvossal, vöröskereszttel, karitatív szervezetekkel.
- Egészségmegőrző programok szervezése.
- Pályázati munka a szociális hátrányok csökkentése érdekében.

Elsődleges feladat, hogy minden tanév elején a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős az osztályfőnökök segítségével – megadva a felismerés kritériumait – mérje fel az iskolába járó hátrányos helyzetű és veszélyeztetett tanulók számát.

A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett tanulókat a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tanár kérésére - a fenti szempontokat figyelembe véve - az alábbi felismerési aspektusok alapján tudják az osztályvezetők kiszűrni:

- azonosulási szintjük a koruknak megfelelő szint alatt marad
- tűrőképességük csekély, teherbírásuk nem kielégítő
- alkalmazkodni nem képesek, életvezetésük megbízhatatlan, érték-felfogásbeli, pszichés és emocionális zavarokkal küzdenek
- gyakran gátlásosak, szorongók, indulatosak, agresszívek, depressziósak
- nem képesek hosszú ideig koncentrálni, teljesítményszintjük alacsony, bizonyos esetekben csökkenő
- erkölcsileg deviánsak
- személyiség-, viselkedési- és életvezetési zavarokkal küzdenek
- gyakori az alacsony önbecsülés, önértékelés.

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős ifjúságvédelmi faliújságot készít, melyen megtalálhatók a gyermekvédelmi és rendőrségi intézmények, személyek, pszichológiai- és jogi tanácsadás fogadóóráinak időpontjai, a drogambulancia elérhetősége, lelki-segély szolgálatok, szülők, gyerekek jogai, kötelességei, gyermek- és ifjúságvédelmi intézmények, elsősorban a gyermekjóléti szolgálat szolgáltatásainak kínálata.

Szintén jól látható helyen hirdesse ki fogadóórái idejét is, melyen szülők, gyerekek, és kollégák egyaránt megkereshetik.

A szakember a gyermekjóléti szolgálattal rendszeres, ha szükséges, akkor napi kapcsolatban áll. Tájékoztatja a szolgálatot, azon belül is az ügyben érintett családgondozót a családlátogatáson szerzett tapasztalatairól, a gyermek iskolai teljesítményéről, viselkedéséről, emocionális, pszichés és szociális helyzetéről. Számot ad a diák mentális, és testi higiéniájáról

egyenként. Külön kérésre jellemzést, írásbeli tájékoztatást kap tőle a gyermekjóléti szolgálat. Pszichológussal, családgondozókkal, egyéb szakemberekkel rendszeresen egyeztet, és kölcsönösen tájékoztatják egymást a gyermeket érintő lényeges kérdésekről.

A tanév folyamán az indokok, és az esetek számának függvényében összehív, kezdeményez esetmegbeszéléseket, melyen rendszerint a következő személyek vesznek részt, de nem mindig egyszerre:

- családgondozó
- ifjúságvédelmi felelős
- osztályfőnök
- szülő
- bármely pedagógus.

A gyermekvédelmi felelős hangsúlyozott feladatai közé tartoznak a családlátogatások, melyre igyekezzen magával „vinni” családgondozókat és osztályfőnököket. A családlátogatások alatt felméri a külső-belső lakókörnyezetet, a család szociális, pszichés és emocionális relációit, állapotát, stb. Egy-egy ilyen alkalom lehet egy környezettanulmány készítéséhez is alap.

Fontos, hogy az iskolánkba érkező elsősökről az eddig az óvónők rendelkezésére álló családi szociális és a gyermek teljesítményrendszerével, intellektusával kapcsolatos információk az iskolakezdés idején jussanak el a tanítókhoz.

A Rendszeres Gyermekvédelmi Támogatás (Lásd: Kiegészítő Családi Pótlék) folyósítását indokolt esetben a Népjóléti Irodához fordulva kéri át a gyermekvédelmi felelős, melyből a gyerek étkeztetését, ruházatának és taneszközeinek hiányosságait biztosíthatja. Emellett a szülőnek segíthet abban, hogy az egyszeri és rendkívüli segélyekhez hozzájuthasson.

Tekintettel arra, hogy a gyermekek egyik szociális hátrányaként igen gyakran jelentkeznek egyéb higiénés hiányosságok, az iskola lehetővé teszi a rendszeresített egészségügyi prevenció rendjét. A védőnő fogadja a gyerekeket egészségügyi problémáikkal és az iskolaorvosi ellátás külön jogszabályokban rögzített, és az iskola szervezeti és működési szabályzatában megjelölt megelőző orvosi intézkedéseket és szűrővizsgálatokat tartalmazza.

A testnevelő tanárok és a testet edző, megmozgató foglalkozások, sportdelutánok is segíthetik az egészségállapot karbantartását.

Az egészséges életmódra nevelés és a megfelelő életvezetési ismeretek átadása is fontos teendője és célja a ma iskolájának, így az egészségügyi felvilágosítás, a drog és káros szenvedélyek prevenciója, az etikaoktatás, a bűnmegelőzési programok szervezése elsősorban a védőnő, a biológiatanárok, a testnevelő tanárok, a vallásoktató, az osztályfőnökök és a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tanár feladata. Ennek fényében az iskola előadókat is hívhat teológusok, mentálhigiénés, rendőrségi, egészségügyi és egyéb szakemberek személyében, valamint ilyen tartalmú és témájú programok szervezésével segítheti a gyermekeket.

A pályaaorientációs tevékenység elsősorban a nyolcadikos osztályfőnökök feladata, akik kérjék segítségül a pszichológust és a gyermekvédelmi felelős tanárt!

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a népjóléti iroda és a gyermekjóléti szolgálat információi alapján felvilágosító munkát végezhet a szülők és az osztályfőnökök részére a szociális, az ingyenes jogi és pszichológiai juttatások lehetőségeiről fogadóóráin, családlátogatásokkor, esetleg szülői értekezleten, vagy egyéni megbeszélések keretén belül.

Az iskola éljen a helyi, regionális és országos szociális támogatások, pályázatok lehetőségeivel!

Az iskola biztosítson a tanulók részére tartós tankönyveket, melyekhez az arra érdemesek az iskolai könyvtáron keresztül juthatnak hozzá.

A szülők minden évben hozzájutnak egy olyan könyvlistához, melynek tartalmazza az iskolában használatos évfolyamonkénti tankönyveket, hogy a szülő esetleg magánúton, jobb lehetőségeit kihasználva időben és olcsóbban beszerezhesse azokat.

Az iskolában negyed-, vagy félévenként könyv, írószer, ruha, esetleg egy évben egyszer (karácsony előtt) játékbörzét lehet tartani, ahol a szülők és a diákok méltányos áron, esetleg cserével juthatnak hozzá szükséges tárgyakhoz.

A gyermekvédelmi felelős az osztályfőnökkel és a gyógypedagógiai munkaközösség vezetőjével együtt kezdeményezze tanulóink szakértői vizsgálatát és/vagy felülvizsgálatát a helyileg illetékes Megyei Pedagógiai Szakszolgálatnál!

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az intézmény a gyermekvédelmi szolgálatok segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni. Az intézmény és tagintézményei közreműködnek a veszélyeztetettség megelőzésében, megszüntetésében.

A problémák feltárásában az osztályfőnök tevékenysége a meghatározó, hisz ő kerül szorosabb kapcsolatba a tanulókkal, azok társaival, és ő rendelkezik a legtöbb információval. Az osztályfőnök napi munkája, szakmai és osztályfőnöki tevékenysége keretében, személyes beszélgetések, baráti és szülői háttér-információk tudomására jutása után folyamatosan kialakítja tanulóinak egyéni és osztályképét. A munkájához felhasználja a pedagógiai és pszichológiai szakirodalom e területre vonatkozó legújabb eredményeit, kiemelten a vizsgálati és értékelési módszereket.

Az osztályfőnök preventív és diagnosztizáló tevékenységének szakmai háttérét az osztályfőnöki munkaközösség, az ifjúságvédelmi felelős, valamint az iskolaorvos adja.

A pedagógusok közös feladata a tanulói hátrányok okainak feltárása, amelyek lehetnek:

- biológiai
- környezeti
- életviteli
- káros szokásokból eredő
- iskolai
- pedagógiai
- tantárgyi
- szocializációs

Az általános gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok közül a legfontosabb a prevenció.

További feladatok

- A személyiség fejlesztésével kapcsolatos feladatok.
- Képességfejlesztés, nevelés.
- Gyermeki, tanulói jogok érvényesítése (házi rend, diákönkormányzat).
- Szülők szemléletformálása, motiválása, bevonása a közös és önálló feladatok megoldásába.
- Szülő, tanuló, iskola együttműködésének segítése.
- Együttműködés a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményekkel. (Családsegítő, rendőrség, védőnő, gyámhivatal, gyermekjóléti szolgálat, egyházak.)
- Együttnevelés: egyéni különbségekre alapozott nevelés.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat az arra kijelölt felelős az osztályfőnökökkel és a tantestület minden tagjával együtt kell, hogy végezze. Minden pedagógus közreműködik intézményünkben a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a tanulók fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.

Az együttműködés területei és a gyermek és ifjúságvédelmi felelős feladatai:

- A gyermekek, tanulók eltérő problémáinak tervszerű kiszűrése, feltárása.
- Az eltérő helyzetű és szükségletű gyerekek célzott speciális kezelése, fejlesztése, foglalkoztatása.
- A kapcsolatfelvétel a problémás gyerekek, tanulók szüleivel, speciális bánásmód alkalmazása, szükség esetén külső segítők bevonása.
- Családlátogatásokon való részvétel a veszélyeztető okok feltárása érdekében.
- A veszélyeztető okok megléte esetén értesíti a gyermekjóléti szolgálatot.
- A tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén gyermekvédelmi támogatás megállapítását kezdeményezi.
- Tájékoztatást nyújt a tanulók részére szervezett szabadidős programokról.
- Speciális szakemberek bevonása a munkába – rendőrség, védőnők, tűzoltók.
- Anyagi segítséggyűjtás területeinek felkutatása (pénzbeli, természetbeni), és a segélyek elosztása (tankönyv, étkezés, üdülés, kirándulás) adatbázis alapján.
- Pályázatok figyelése, írása, a megnyert pénzek optimális felhasználása (gyermekétkeztetésre, táborozásra, kirándulásra, kulturális programokra).
- Szakirodalom figyelemmel kísérése, továbbképzéseken való részvétel.
- A tanulók és a szülők tájékoztatása azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, amelyekhez problémáik megoldása érdekében fordulhatnak.

Szülői értekezleten, fogadóórán az osztályfőnökök és a gyermekvédelmi felelősök hirdessék és tudatosítsák az együttműködés területeit!

A segítő intézmények címe és egyéb elérhetősége mindig legyen a faliújságon! A gyermekvédelmi problémák súlyossága alapján megkülönböztetünk veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.

Veszélyeztetett az a tanuló, aki ép értelmű, ártalmat átélt, testi-lelki, értelmi, erkölcsi értékfelfogása károsodott, gátolt.

A tanulók érdekében a törvényi előírásoknak megfelelően a házirendjeink szabályozzák, hogy a tagintézményekben, illetve azon kívül, a tanulók részére szervezett rendezvényen tilos a szervezetre káros élvezeti cikkek árusítása, fogyasztása. A nemdohányzók védelme érdekében dohányzó dolgozók számára légtérben is elkülönített helységet biztosítunk.

A tanulók fejlődését veszélyeztető okok megszüntetésének érdekében az iskolánk együttműködik a területileg illetékes:

- nevelési tanácsadóval,
- gyermekjóléti szolgálatokkal,
- családsegítő szolgálatokkal,
- polgármesteri hivatalokkal,
- gyermekorvosokkal,
- továbbá a gyermekvédelemben részt vevő társadalmi szervezetekkel, egyházakkal, alapítványokkal.

Intézményünk pedagógiai munkáján belül elsősorban az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermekvédelem céljainak megvalósítását:

- a felzárkóztató foglalkozások,
- a tehetséggondozó foglalkozások,
- az indulási hátrányok csökkentése érdekében tett intézkedések,
- a differenciált oktatás és képességfejlesztés integrációs program alapján
- a pályaválasztás segítése,
- a személyes, egyéni tanácsadás (tanulóknak, szülőknek),
- egészségvédő és mentálhigiénés programok szervezése,
- a családi életre történő nevelés,

- az iskolai étkezési lehetőségek,
- az egészségügyi szűrővizsgálatok,
- a tanulók szabadidejének szervezése (tanórán kívüli foglalkozások, szabadidős tevékenységek, szünidei programok),
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segély, természetbeni támogatás)
- a szülőkkel való együttműködés,
- tájékoztatás a családsegítő és a gyermekjóléti szolgálatokról, szolgáltatásokról.
-

7. 5. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

(20/2012.EMMI r.7.§ 1)

- A hátrányos helyzetű gyermeknek az értelmi képessége nem tér el az átlagtól, csak a környezeti tényezők gátolják eredményességében (szülők alacsony iskolázottsága, alacsony jövedelem, időskorú környezet, a társadalmi mobilitás hiánya, pszichés hátrányok, baráti környezet, stb.
- A törvény szerint hátrányos helyzetű tanuló az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve, aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak.
- A szociális hátrányok feltárása és megszüntetése.
- A „hátrány”, „hátrányos helyzet” relatív fogalmak. A tantestület együtt dönti el, hogy az adott település, adott iskolája, adott közössége milyen tényezőket vesz figyelembe a hátrányos helyzet megítélésében. A nem szociális hátrányok halmozott előfordulása vezethet szociális hátrányhoz vagy veszélyeztetettséghez.
- Mindenképpen szociálisan hátrányos helyzetet okoz a szülők munkanélkülisége, alacsony jövedelme, a kereset rossz beosztása, italozó, kábítószerhasználó életmód, játékszenvedély, rövidebb és hosszabb távú tervezés hiánya, urbanizáció negatív hatásai.
- A helyzetfelmérés után a hátrányos helyzet megszüntetésére irányuló tevékenység alapvetően kétféle lehet:
- Segítségnyújtás a családnak a szemléletváltoztatáshoz. Segíteni a káros szenvedélyekről való leszokást, a tervezéshez támpontokat, mintát adni, és állandó kapcsolatot tartani a családdal.
- A munkanélküliség vagy alacsony kereset miatti hátrányt szociális támogatás megszerzésével csökkenteni lehet. Ha a szülő képes arra, hogy maga intézze, akkor csak a lehetőségeket kell ismertetni, ha nem, akkor személyes segítséget kell felajánlani, és érdekükben a lehető legkörültekintőbben és hatékonyan szükséges eljárni. A lehetőségek ismertetésének színterei: szülői értekezlet, fogadóóra, családlátogatás. A helyzetfelmérés, helyzetfeltárás folyamatos, de két időpont nagyon fontos: május – tankönyvvásárlás, szeptember – beiskolázás. Az első felmérésnek áprilisban el kell készülnie, hogy a májusi tankönyvvásárlásra szükség szerint támogatást szerezhessünk. Rendkívüli segítyt adhat a települési önkormányzat, a kisebbségi önkormányzat és esetleg az iskola. Nagyon fontos, hogy a gyermek megfelelően étkezzon. Nem fordulhat elő, hogy a szülő a gyermek étkezésén „spóroljon”.
- Az iskolai munkát segítő délutáni foglalkozások a továbbtanulásra is előkészítenek. Intézményünk igényli a hátrányos helyzetű tanulók felkészítő tevékenységét segítő foglalkozások normatíváját, ezzel is segítve több diák eredményes tanulását.

- A túlterheltség (egyszerre sokféle tevékenység vagy túl magas szintű elvárás), a sikerkudarccal értékelési helytelensége pszichés sérülést, hátrányt okozhat. A tartásbetegség, részképesség kiesés, a rossz baráti környezet miatt romolhat a tanuló iskolai teljesítménye. Ilyen esetekben is kellő tapintattal közbe kell avatkozni, és segíteni a megszüntetését.
- Pszichés hátrányt okozhat a csonka család, a testvérek közötti rossz viszony, rideg nevelés, a túlzott szigor vagy kényeztetés, ellenőrzés hiánya, erkölcstelen családi környezet. Ha ezek a környezeti és magatartászavarok deviáns vagy antiszociális viselkedést eredményeznek, akkor a problémakezelésnek elsősorban a családban kell megtörténnie (mert ezzel nem csak tüneti a megoldás). Ha ott nem oldható meg, akkor addig kell kiemelni a családból a gyermeket, amíg a személyiségén változtatni lehet. Ezt segítheti a személyes ismeretség. Törekedni kell a jó kapcsolat kiépítésére és a szimmetrikus viszonyra. Az iskolai kezdeti hátrányokat megelőzendő nagy hangsúlyt kell fektetni az iskola előkészítőre és az iskolaérettségi vizsgálatokra. A fejlesztő óvoda- és iskolapedagógusok bevonása nélkülözhetetlen. A felnőttoktatás az iskoláskorú gyermek hátrányainak leküzdésében segíthet, mert a szülő szemléletét, társadalmi helyzetét javítja.

A következő tevékenységformákat alkalmazzuk a hátrányok leküzdésére:

- Kiscsoportos foglalkozások szervezése, amelyek eredménynövelő hatással bírnak.
- Szoros kapcsolat a polgármesteri hivatalokkal és a gyermekjóléti szolgálatokkal annak érdekében, hogy a szociális hátrányt elszenvedő tanulók minél hamarabb segítségben részesüljenek.
- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése.
- Kompetencia alapú oktatás: differenciálás, kooperatív tanítás - tanulás
- Nívócsoportos oktatás,
- Képesség szerinti felzárkóztató órák és foglalkozások.
- Napközi otthon.
- A nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai.
- A családlátogatások.
- A szülők és a családok nevelési, életvezetési gondjainak segítése.
- A diákétkeztetés.
- Az iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenysége.
- A tankönyvvásárláshoz nyújtott támogatások, tartós tankönyv felvétele a könyvtárból.
- Étkezési díjak kifizetéséhez nyújtott segélyek.

A szociális hátrányok enyhítésének iskolai lehetőségei:

- Az iskola az alábbi szociális szolgáltatásokat a következő feltételekkel biztosítja:
- diák étkeztetés,
- tankönyvtámogatás, ingyenes tankönyvellátás,
- egészségügyi szűrővizsgálat,
- iskolaorvosi ellátás,
- rendkívüli esetben adott anyagi támogatás.
- Egyéb tevékenységek a szociális hátrányok enyhítésére:
- felzárkóztató, tehetséggondozó programok,
- fejlesztő programok,
- tehetséggondozás: versenyre felkészítés,
- drog- és bűnmegelőző programba való bekapcsolódás,
- rendőrségi előadók meghívása
- integrált oktatás keretében, heterogén osztályok kialakításával lehetőség nyílik a tanulók

közötti esélyegyenlőtlenségek csökkentésére, a hátrányos helyzetű és roma tanulók iskolai sikerességének elősegítésére, lemorzsolódásuk, az iskolai rendszerből való kikerülésük visszaszorítására,

- orvosi előadások, videofilmek az egészséges életmódról (iskolaorvos, védőnő),
- szükség esetén kapcsolatfelvétel a szakszolgáltató intézményekkel (a családsegítő, jogsegélyszolgálat, szociális osztály, gyámügyi hivatal, családsegítő szolgálatok, stb..),
- pályaaorientációs tevékenység – végzősök számára nyílt napok, tájékoztatók,
- felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről,
- pályázatok útján elnyerhető különböző tanulmányi, továbbtanulási ösztöndíjak figyelése,
- hozzájárulás a szociálisan hátrányos helyzetű tanuló különféle továbbképzési, felvételi előkészítő tábori lehetőségeihez, ill. a tanulmányi kirándulásokhoz
- Integrált Pedagógiai Program (IPR)

„Ha mindig tisztán látnám, mi az igazság és mi a jó, akkor sohasem ingadoznék abban, hogy hogyan ítélkezzem és mit válasszak, akkor teljesen szabad lehetnék, de sohasem közömbös.”

(René Descartes)

A hátrányos helyzet és a társadalmi leszakadás elsősorban nem oktatási-nevelési probléma.

A gazdasági válságtünetek felerősödése azonban nyilvánvalóvá tette, hogy a társadalmi kirekesztettség elleni fellépésnek az oktatás az egyik legfontosabb terepe: a nem megfelelően méltányos oktatás már az indulásnál megalapozza az egyenlőtlenségeket, illetőleg képtelen ellensúlyozni a tanulók szociokulturális helyzetéből eredő hátrányokat. A hátrányos helyzetű gyermekek nevelését segítő kezdeményezéseknek (pl: IPR), ezért nemcsak az esélykülönbségek csökkentését, hanem a politikai-közéleti kultúra fejlesztését, az előítéletmentes, befogadó, és szolidáris társadalom kialakítását is célul kell, hogy tűzzék. A gyermekek között nem szelektáló, gyermekközpontú, korszerű, differenciált, pedagógiai formákat alkalmazó iskola teremthet esélyt a társadalmi integráció eléréséhez.

Az oktatási integráció a minden egyes tanuló számára hatékony intézmény komplex filozófiája.

Olyan új iskolakultúra megteremtését irányozza elő, amely megváltozott tanári személyiséget és új pedagógusi szerepet követel meg. Másfajta kommunikációt kíván meg a diákokkal, szülőkkel, iskolahasználókkal; nyitottság szükségeltetik a folyamatos továbbképzésre, a saját pedagógiai tevékenység állandó analizisére.

Mit is jelent az IPR?

Integrált nevelés-oktatás: A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, eltérő nevelési igényű, helyenként többségében roma gyermekek egy osztályban, csoportban történő nevelése, oktatása a többségi gyermekekkel, tanulókkal.

Pedagógiai: A pedagógiai gyakorlat új alapokra helyezve valósítható meg, egyénre szabottan, az egyén hátránykompenzációs igényeit figyelembe véve, ahhoz kiválasztva a megfelelő fejlesztő hatású tartalmat, színtereket, eszközöket és módszereket.

Kiterjed:

- új tanulás-szervezési eljárások, módszerek alkalmazására,
- tartalomfejlesztő gyakorlatok bevezetésére,
- hagyományos tanulási tér- és időkeretek megváltoztatására,
- pedagógus szerep megváltozására,
- a nevelésben-oktatásban érintett külső szereplők bevonására,
- az intézmény falai közül kilépő gyakorlat új elemeire.

Rendszer: Az intézményi keretek között és azon túl zajló nevelés és oktatás valamennyi színterét, tevékenységi formáját, nevelési-, tanulási- és oktatásszervezési eljárását áthatja, egy rendszert alkotva, egymást erősítve, bevonva valamennyi érintett felet a teljes körű személyiségfejlesztés érdekében.

Miben nyilvánul meg az IPR?

Az IPR működtetése során az intézményben alapvető feltétel:

- a be- és elfogadó szemlélet,
- a gyermek- és tanulóbarát környezet,
- az integrációt támogató új tanulásszervezési eljárások, módszerek alkalmazása a nevelés, tanulás-tanítás folyamatában,
- a széleskörű tevékenységformák biztosítása,
- az egyéni bánásmód, az optimális fejlesztés,
- a kapcsolatfejlesztés, a párbeszéd.

Az integrációs pedagógiai gyakorlat megnyilvánul:

Intézményi szinten:

- a hatékony integrált neveléshez szükséges pedagógiai módszerek, iskolai tanulásszervezési eljárások alkalmazásában a tanórákon és tanórán kívüli foglalkozásokon (Pl. differenciált tanulásszervezés, tevékenységközpontú ismeretközvetítés, kooperatív tanulás, projektoktatás, drámapedagógia, stb.);
- az info-kommunikációs eszközök intenzívebb tantermi használatában (a tanulók a napi tanulási gyakorlatban használják a számítógépet, tudnak ismereteket szerezni, elmélyíteni az internetről, az SDT-ből, fokozatosan felhasználói szinten kezelik a számítógépet);
- a gyermek- és tanulóbarát intézményi környezet kialakításában (hagyományos helyett csoportmunkára alkalmas csoportszobai, osztálytermi be- és elrendezés);
- a széleskörű tanórán kívüli foglalkozások és szabadidős programok biztosításában, szervezésében;
- a pedagógus szerep megváltozásában (ismeretközvetítő szerep helyett facilitátor szerep);
- a szülők és az óvoda, iskola partneri kapcsolatának javításában az intézmény mindennapi életébe történő hangsúlyosabb bevonással;
- a társadalmi és szakmai környezettel való együttműködés erősítésében (CKÖ, gyermekjóléti szolgálat, óvodák, alap- és középfokú oktatási intézmények, szakmai szolgáltatók, szakszolgálatok, civil szervezetek, stb);
- az intézményfokozatok közötti átmenet pedagógiai segítségével: óvoda-iskola, illetve általános iskola-középiskola között (közös programok szervezése, egymás munkájának megismerése, tanítási tartalmak összehangolása, tanulók átadás-átvétele intézményváltáskor, nyomon követés, esetmegbeszélések, közös programfejlesztések);
- az inkluzív intézményi pedagógiai attitűd kialakításában (szegregáló nevelés- és oktatásszervezési formák felszámolása, befogadó szemlélet kialakítása a pedagógusokban, a gyermekekben, tanulóknak és a szülőkben az eltérő szociális háttérű, a sajátos nevelési igényű és a roma gyermekek, tanulók iránt).

Az egyén szintjén:

- valamennyi halmozottan hátrányos helyzetű gyermek és tanuló bevonásával a programba, megnyerve a szülőket is partnerként.

Ehhez az iskolában a pedagógiai munka kiemelt területévé válik. Az érintett tanulók hátrányainak feltérképezése az alapvető képesség és készségterületeken, az egészséges személyiségfejlődés, a szociális fejlettség, a közösségi kapcsolatok és tanulási nehézségek területe. A feltérképezett hátrányok enyhítésére kidolgozott egyéni fejlesztési tervek készítésében. Megjelölve benne a hátrányokat, azok fokát, a kompenzációs feladatokat, a tevékenységeket, a módszereket és a szervezeti kereteket, színtereket, gyakoriságot – ennek megfelelő folyamatos egyéni fejlesztés; -a differenciált tanórai tanulásszervezés, valamint a fejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó és az érdeklődési körnek megfelelő szakköri tanórán kívüli foglalkozások biztosításában. Ennek eredményeként a lemorzsolódási, továbbtanulási, kompetenciamérési eredmények az érintett tanulók körében folyamatosan javuló mutatókat érnek el.

Az iskolán kívüli, továbbtanulást segítő programokban

Pl.: Útravaló Ösztöndíjprogram,

- További fontos követelmény: fokozott figyelem irányítása az érintett gyermekekre, tanulókra, pozitív befogadó intézményi attitűddel, folyamatos pozitív mintaadással.
- a háromhavonkénti értékelő megbeszélés, amelybe minél több érintett fél bevonása indokolt.

Ha le akarnánk egyszerűsíteni: az IPR intézményi gyakorlata, működtetése, tulajdonképpen az, amit egy innovatív intézményben a változásokra érzékeny, felkészült pedagóguscsapat eddig is követett, csak még jobban figyelve az egyéni szükségletekre, a „hátsó padban ülőkre”!

8. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

8. 1. Diákközségülés

A tanulók legmagasabb tájékoztató fóruma a diákközségülés, amely nyilvános, és azon bármelyik diák megteheti közérdekű észrevételeit, javaslatait. Tanévenként legalább egy alkalommal kell tartani, amelyen az osztályok minimum két fővel képviselik társaikat. Napirendjét a községülés előtt 15 nappal nyilvánosságra kell hozni. A községülésen az igazgató és a diákönkormányzat vezetője, a diákkörök vezetői beszámolnak az eltelt idő-szak munkájáról, a tanulói jogok helyzetéről, érvényesüléséről. A községülésen a tanulók kérdéseket intézhetnek a megjelent vezetőkhez, kérhetik problémáik és gondjaik megoldását. A diákok kérdéseire a helyszínen vagy 30 napon belül választ kell adni. Rendkívüli községülést kell összehívni, ha azt diákönkormányzat, az intézmény igazgatója, vagy a tagintézmény vezetője kezdeményezi.

A tanulók véleménynyilvánításának, a tanulók rendszeres tájékoztatásának rendje és formái:

A diákközségülésen kívül is joga a tanulónak, hogy tájékoztatást kapjanak az őket érintő kérdésekről, és hozzájussanak a jogaik gyakorlásához szükséges információkhoz. A tájékoztatás folyamatosságát az osztályfőnök biztosítja. A tanuló javaslatával, kérdésével az iskola vezetéséhez, pedagógusaihoz fordulhat, és 30 napon belül érdemi választ kell kapnia. Kérdést az osztályfőnöki órán kell feltenni, és az osztályfőnök juttatja el érintettekhez, akik személyesen, írásban vagy az osztályfőnökön keresztül válaszolnak. Az iskolai döntések ellen a jogszabályban meghatározott módon jogorvoslattal lehet élni.

Az iskolai tájékoztatás egyéb formái:

- iskolai faliújságon történő hirdetés,
- szóbeli hirdetés,
- ellenőrzőbe beírt információ,
- iskolai körlevél kiadása,
- iskolai rendezvényeken tájékoztatás,
- rendkívüli iskolagyűlés összehívása szünetben,
- iskolai hirdetés az iskolarádióon keresztül.

8. 2. A diákönkormányzat működése

A diákönkormányzat szervezete

Intézményünkben a tanulók, a tanulóközösségek érdekeik képviselőit diákönkormányzatot működtetünk. Tevékenységük a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed. Munkájuk önálló, amelyet tanulók által felkért, diákmozgalmat segítő pedagógus segíti. A diákönkormányzat szervezetét az osztályközösségekre építve alakítja ki, választja meg tisztségviselőit.

Az iskolai diákbizottság elnöke ellátja a tanulók érdekeinek képviselését az iskola vezetői és nevelőtestülete előtt. Az osztályközösségek diáktitkárokat választanak, akik szervezik a közösségi életet, segítik a tanulók tanulmányi munkáját és képviselik az osztályban tanulók érdekeit. A diákönkormányzat tagintézményenként elfogadott szervezeti és működési szabályzattal rendelkezik.

A diákönkormányzat jogai

Döntési joggal rendelkezik a nevelőtestület véleményének meghallgatásával:

- működési rendjéről, saját SZMSZ elfogadásáról, hatáskörei gyakorlásáról
- működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- iskolai diák-önkormányzati tájékoztatási rendszer (iskolaújság, iskolarádió és TV, stb.) létrehozásáról és működtetéséről, és a tájékoztatási rendszer szerkesztőségének tanuló vezetőjének és munkatársainak megbízásáról,
- 1 tanítás nélküli munkanap programjáról,
- vezetőinek megválasztásáról, azokban az ügyekben, amelyekben a nevelőtestület a döntési jogát átruházta.

Véleményezési és javaslattevési joggal rendelkezik az intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

Véleményezési jogot gyakorol a következőkben:

- pályázatok, versenyek meghirdetésében, szervezésében,
- tanév rendjének meghatározásában és a tanulókat érintő programok tekintetében, tanulók jellemzésében, fegyelmi ügyében,
- könyvtár, sportlétesítmények működési rendjének kidolgozásában,
- a tanórán kívüli foglalkozások szervezésében, formájának és rendjének meghatározásában,
- iskolai ünnepségek szervezésében, az iskolai hagyományörzésben.

Egyetértési jogot gyakorol a jogszabályokban meghatározott esetekben:

- a házirend elfogadásában és módosításában,
- tanulók kitüntetésében, jutalmazásában,
- társadalmi munkaakciókban, környezetvédelmi programok szervezésében,
- tanulóközösséget érintő tanulói, diákmozgalmi pénzeszközök felhasználásában,

Véleményezési jogot gyakorol az iskolai SZMSZ elfogadásában és módosításában.

A diákönkormányzat működési feltételei

A diákönkormányzat az iskola helyiségeit, berendezéseit az SZMSZ és a Házirend rendszabályai szerint térítésmentesen vehetik igénybe.

A diákönkormányzat és az intézmény közötti kapcsolattartás

A diákönkormányzat munkáját a tanulók által felkért nagykorú személy (DÖK segítő pedagógus) segíti, aki a diákönkormányzat megbízása alapján, eljárhat képviselőként. A diákönkormányzatot képviselő felnőtt személy vagy diákküldött folyamatos kapcsolatot tart az igazgatóval, tagintézmény vezetőjével. A diákönkormányzat megbízottja képviseli a tanulók közösségét a tagiskola vezetőségi, a nevelőtestületi ülésein. Az osztálytitkár járhat el az osztályközösség problémáinak megoldásában. A tanulók egyéni gondjaikkal, valamint kéréseikkel közvetlenül is felkereshetik a tagintézmény vezetőjét. A diákönkormányzat döntési és véleményezési joggal rendelkezik, ezért fontos, hogy az iskola és a diákönkormányzat rendszeres információcserére, kölcsönös együttműködésre törekedjen.

Alkalmazási terület:

Az intézmény valamennyi tanára, osztályfőnökök, DÖK segítő tanár, minden diák, kiemelten a DÖK titkára, tisztségviselői és az intézmények diákbizottsága.

Dokumentáció: DÖK gyűlések jegyzőkönyvei, DÖK véleményei, tájékoztatók

9. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

9. 1. A szülői közösség és kapcsolattartásának rendje

Az intézmény számít a szülők folyamatos segítésére és támogatására. A célunk közös: a gyerekeket, tanulókat a képességeiknek megfelelő legmagasabb szintre hozzuk. Tudjuk azt, hogy szülők illetve külső partnereink nélkül nem lehetünk hatékonyak, nem lehetünk sikeresek. Kiemelt rendezvényeink nem valósulhatnak meg partneri együttműködés nélkül. Kompetencia alapú oktatás: az új tanulásszervezési formák lehetővé teszik, hogy a projekt-munkában, a témahétben a szülők is részt vegyenek, részt vállaljanak, együtt tevékenykedjenek a gyerekekkel. A szülő így partnerré válik, belülről látja az iskolában folyó munkát.

Szülői munkaközösség és a választmány

Intézményünkben a szülők jogaik érvényesítésére, kötelességeik teljesítése érdekében szülői szervezetet működtetnek, működtethetnek.

Osztály szülői munkaközösséget az egy osztályba járó tanulók szülei alkotják, akik soraikból elnököt és tisztségviselőt választanak.

Az iskola gondot fordít arra, hogy a jelentkező igények megjelenjenek:

Tanítási tartalmakban:

- pedagógiai szakaszok prioritásai,
- speciális programok (felzárkóztató, tehetséggondozó, módszertani, stb.) szervezése,
- szakkörök, diákkörök,
- csoportbontás,
- tanítási módszerek választása,
- választható óraszám elosztása,
- napközi lehetőségének megteremtése,
- közvetítendő értékek, ismeretek.

Az iskolai élet szervezésében:

- étkezés biztosítása,
- házirend összeállítása és tartalma,
- Szervezeti és Működési Szabályzat kialakítása,
- társadalmi munkák szervezése,
- rendezvények, ünnepségek szervezése,
- testvériskolai kapcsolatok kialakítása,
- tanítási időn túli elfoglaltságok megszervezése (szabadidős programok, kirándulás, tábor stb.)

A szülői munkaközösséggel való kapcsolattartás

Egy osztály tanulóinak szülői szervezetével az osztályfőnök közvetlen kapcsolatot tart. A szülői szervezetek intézménnyel kapcsolatos véleményét, javaslatait a szülői szervezetek vezetői vagy a választott elnök juttatja el az igazgatóhoz, főigazgatóhoz. A választmányt az igazgató a munkatervben rögzített időpontokban, tanévenként legalább kétszer hívja össze, ahol tájékoztatást ad az intézmény, tagintézmény munkájáról és feladatairól, valamint meghallgatja a választmány véleményét és javaslatait. A választmány elnöke közvetlen

kapcsolatot tart az intézményvezetővel vezetővel, és tanévenként egyszer beszámol a nevelőtestületnek a szülői közösség tevékenységéről.

A szülők szóbeli tájékoztatási rendje

Az iskola a tanulókról a tanév során rendszeres szóbeli tájékoztatást tart. A szóbeli tájékoztatás lehet csoportos és egyéni. A csoportos tájékoztatásnak módja a szülői értekezletek, az egyéni tájékoztatás fogadóórákon történik.

Szülői értekezletek rendje

Az osztályok szülői közössége számára az intézmény tanévenként legalább három, a munkatervben rögzített időpontú rendes szülői értekezletet tart az osztályfőnök vezetésével. A szeptemberi - októberi értekezleten a szülők értesülnek a tanév rendjéről, feladatairól, a Házirend módosításáról. Ekkor bemutatják az osztályban oktató-nevelő pedagógusokat is. Rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze a tagintézmény vezetője, az osztályfőnök és a szülői szervezet képviselője a tanulóközösségben felmerülő problémák megoldására.

A szülői értekezletekkel szemben támasztott elvárások

- A szülői értekezlet segítse elő a szülői ház és az iskola, óvoda nevelési elveinek összehangolását, a tanulók nevelésében előforduló kérdések megvitatását, személyiségfejlesztés problémáinak megoldását.
- A nevelés társadalmasításának folyamatában fontos, hogy a szülő és a pedagógus partnerként tevékenykedjék. Így új tartalommal gazdagodhat az óvoda, iskola és a szülő kapcsolata. Fontosnak tartjuk, hogy a szülők ismerjék a pedagógiai és nevelési programot, az iskola és óvoda nevelési alapelveit és céljait, terveit és módszereit, és ezek aktivizálják őket az együttműködésre. Szükségesnek tartjuk, hogy a családokban folyó nevelést megismerjük, hogy hozzájárulhassunk a szülők pedagógiai kultúrájának fejlesztéséhez, vagy az ott alkalmazott eredményes módszereket nevelésünkbe beillesszük. Úgy véljük, hogy az egyéni problémák megismerésével, szülői tapasztalatok átadásával a célzott nevelőmunkánkat hatékonyabban fejthetjük ki.
- A szülői értekezletekre pedagógusaink mindig alaposan felkészülnek. Az osztályfőnököknek meg kell találniuk azt a megfelelő időpontot, alkalmat, amely a szülők többségének megfelel, és gondoskodnia kell arról, hogy minél több szülő, tanár és más érdekelt ott megjelenhessen.
- A szülői értekezleten elhangozhat rövid tájékoztató, beszámoló az iskolát, a tagiskolát, az osztályt érintő bármilyen tanulmányi, pedagógiai, oktatáspolitikai, pszichológiai stb. kérdésről, de az mindig kapcsolódjon az osztályban soron következő feladatokhoz, az ott folyó tevékenységhez.
- A szülői értekezleteknek az osztályközösség előrehaladását, tanulmányi eredmények növekedését, a tanulók neveltségének javulását kell eredményeznie, az iskola és a család együttműködése következtében. A szülői értekezleteken foglalkozni kell az elfogadott terv alapján egy-egy nevelési kérdéssel is.
- A szülői értekezletek időpontját az éves munkaterv jelöli ki.
- Az iskola hasznosnak tartja, ha a szülői értekezletre előadónak hívnak meg: szülőt, orvost, lelkeszt, pszichológust, mentálhigiénés szakembert, rendőrt, jogászt, pályaválasztási szakembert, stb.

A fogadóórák rendje

Az intézmény pedagógusai a szülői fogadóórákon egyéni tájékoztatást adnak a tanulókról a szülők számára. Elvárás az, hogy tanévenként legalább két alkalommal, a munkatervben rögzített időpontú rendes szülői fogadóórát tartson. A tanulmányaiban jelentősen visszaeső tanuló szülőjét az osztályfőnök írásban is behívhatja az iskolába. Ha a gondviselő találkozni

szeretne gyermeke pedagógusával, telefonon vagy írásban időpontot kell egyeztetnie az érintett pedagógussal

A szülők írásbeli tájékoztatásának rendje

- Intézményünk a tanulókról rendszeres írásbeli tájékoztatást adnak a hivatalos pecséttel ellátott ellenőrző könyvben. Írásban értesítjük a tanuló szüleit gyermeke magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi előmeneteléről. Tájékoztatjuk a szülőket az intézményi élet kiemelkedő eseményeiről és az aktuális információkról is.
- A pedagógusok kötelesek a tanulókra vonatkozó minden érdemjegyet és írásos bejegyzést az osztálynaplón kívül a tanuló által átnyújtott tájékoztató füzetben is feltüntetni (ha erre az ellenőrző könyv lehetőséget ad, azt dátummal és kézjeggyel kell ellátni). A szóbeli feleletet aznap, az írásbeli számonkérés eredményét, a feladat kiosztása napján kell beírni. Az osztályfőnök havonta ellenőrzi az osztálynapló és a tájékoztató füzet érdemjegyeinek azonosságát, és pótolja az ellenőrző hiányzó érdemjegyeit. Az osztályfőnök indokolt esetben, írásban értesíti a szülőket a tanulók előmeneteléről, magatartásáról és szorgalmáról.

A szülői közösség jogai, kötelességei

A szülői közösség dönt:

- működése rendjéről, munkatervének elfogadásáról és tisztségviselőinek megválasztásáról,
- képviselőtükben eljáró személyek megválasztásáról. Véleményezési és javaslattételi joga:
- az iskola és család kapcsolati rendszerének kialakításában,
- szülők tájékoztatási formáinak meghatározásában,
- a szülői értekezletek napirendjének meghatározásában.

Általános iskolák és középiskolák közötti kapcsolat

A folyamat tartalma:

Minden továbbtanuló diák számára fontos, hogy képességeihez és elképzeléseihez mérten a lehető legjobb középiskolában folytassa tanulmányait. Ennek kiválasztásában fontos szerepe van az osztályfőnöknek, akinek tanácsát a szülők szinte minden esetben kikérik. Ezért segítséget kell nyújtania iskolánknak, hogy a legszélesebb körű tájékoztatást megkapják a lehetőségekről, és a középiskolák konkrét bemutatkozásával még inkább szemléletesebbé tenni a választást.

9. 2. Az iskola külső kapcsolatrendszere

Iskolánk sokféle külső kapcsolatot ápol. Belföldi kapcsolataink egy része szakmai jellegű kapcsolat.

Szakmai kapcsolatokat építünk ki a környék és a város általános iskoláival. Ez segít minket abban, hogy elbállagó diákjaink továbbtanulását nyomon követhessük. A fenntartónkkal való kapcsolatunknak is vannak szakmai vonatkozásai. Szakmai kapcsolatnak tartjuk a különböző pályázatok útján elért alapítványokat, egyesületeket, minisztériumokat. Iskolai programunk terjesztése közben jó kapcsolatba kerültünk más iskolákkal, továbbképzéseken, konferenciákon megismerkedtünk más iskolák nevelőivel. Szakmai együttműködésre számítunk a Nevelési Tanácsadóval.

Partnereink véleményét mindig szívesen vesszük. Az együttműködés során felmért vélemények, eredmények segítenek minket abban, hogy meg tudjuk határozni erősségeinket

és gyengeségeinket. A belső mérési eredményekkel összhangban meghatározzuk fejleszthető területeinket.

Iskolánkat sokan, sokféleképpen támogatják. Iskolánk támogatóit rendszeresen megjelentetjük kiadványainkon. Fenntartónkkal a MET-tel jó kapcsolatra törekszünk. Intézményünk Orosháza városában van, szeretnénk, ha a város közoktatásának meghatározó eleme lennénk.

Jó kapcsolatban vagyunk az egyházakkal és szeretetszolgálatokkal, a Wesley iskolákkal.

További kapcsolataink: Wesley János Lelkészképző Főiskola, Csongrád és Békés Megyei Pedagógiai Intézet, Csongrád és Békés Megyei Kormányhivatal, Járási Tankerület, Oktatási Hivatal, védőnő, iskolaorvos, TEGYESZ, Békés Megyei Szakértői Bizottság, Csongrád Megyei Szakértői Bizottság, Országos feladatokat ellátó szakértői bizottságok.

További kapcsolataink: médiakapcsolatok, Civil szervezetek, Petőfi Sándor Művelődési Ház, Orosházi Rendőrkapitányság megbízottai.

Iskolánk jó hírneve kapcsolatrendszerének fontos és meghatározó eleme. Minden kolléga kötelessége a jó hírnév fenntartása.

A szakiskolai évfolyam indításával külső kapcsolataink köre bővül: a tanítványaink érdeklődési körébe kerülő szakmákat magas szinten művelőkkel való kapcsolat kiépítése a feladatunk, mely által lehetőség nyílik a közvetlen megfigyelésre, személyes tapasztalatok szerzésére. A szakképzési támogatások elnyerése is további külső kapcsolatok kialakításával lehet csak eredményes.

Az egyházak és az iskola kapcsolata

A folyamat tartalma:

Az iskolának folyamatos és korrekt kapcsolatrendszerrel kell kialakítania a településeken működő egyházakkal és vezetőikkel, mivel az a célunk, hogy iskolánk minden vallásos tanulója hitoktatásban részesüljön, ezáltal személyiségük és hitéleti meggyőződésük erősödjék, gazdagodjék. A hitoktatókat, mint pedagógus kollegákat, partnernek és segítőnek tekintjük nevelési feladataink megoldásában. A hitoktatókat meghívjuk iskolánk, tagintézményeink rendezvényeire, azt várjuk, hogy aktívan vegyenek részt az intézmény életében.

Alkalmazási területe:

Az intézmény valamennyi tanára, kiemelten az osztályfőnökök, hitoktatók, az iskola igazgatója, tagintézmények vezetői, ig. helyettese, diákok.

Dokumentáció: tájékoztatók, meghívók, jegyzőkönyvek

A gyermekjóléti szolgálatok és az iskola kapcsolata

A folyamat tartalma:

A nevelő-oktató munka folyamatában az intézmény a gyermekjóléti szolgálatokkal folyamatos kapcsolat kialakítására törekszik. Minden gyermeknek joga, hogy a képességeihez mért legjobb oktatásban részesüljön, figyelemmel kísérik fejlődését, környezetét. Ezért fontos, hogy mindkét fél a kölcsönös együttműködésre, rendszeres információcserére törekedjen.

Alkalmazási területe:

- az intézmény valamennyi tanára,
- osztályfőnökök,
- gyermek- és ifjúságvédelmi felelősök,
- minden diák.

Dokumentáció: Szakértői bizottságok vizsgálatai, javaslatai, fejlesztési tervek, továbbképzési programok, jegyzőkönyvek.

Kulturális intézmények és az intézmény kapcsolata

A folyamat tartalma:

A településeken működő kulturális intézményekkel, alapfokú művészeti intézményekkel folytatjuk a kialakult jó együttműködést. Közös lehetőséget adunk arra, hogy tanulóink megismerjék és használják ezen intézmények szolgáltatásait. Ezeket a lehetőségeket az osztályfőnöki programokban, szabadidős rendezvényekben felhasználjuk. Tanulóinkat elvisszük a település könyvtáraiba és megismertetjük őket a könyvtárhasználatával. Minden tanulónkat legalább egyszer elviszünk a Szántó Kovács János Múzeumba és a kistérségben lévő gyűjteményekbe, kiállítóhelyekre. Tanulóinkat ösztönözzük, hogy szervezett vagy egyéni formában vegyenek részt a kulturális intézmények által szervezett rendezvényeken, kiállításokon, színházi- és mozi előadásokon.

Alkalmazási terület:

- osztályfőnökök,
- tanulók,
- az adott intézmények dolgozó

Egészségügy és az intézmény kapcsolata

A folyamat tartalma:

A helyi egészségügyi szervekkel, iskola-egészségügyi szolgálattal a tanulók érdekében szoros kapcsolatot alakítottunk ki, melynek ápolása minden tagintézménynek és dolgozónak kötelessége. A védőnői hálózat hozzájárul a védőoltások zavartalan megszervezéséhez. Az iskolaorvosok elvégzik az előírt szűréseket. Az intézmény fontos feladatának tekinti, hogy a tanulók fogászati szűrése teljes legyen, ezért a törvényben meghatározott kötelezettségeinek eleget téve és azon túl is rendszeres kapcsolatot tart fenn az iskolafogászattal.

Alkalmazási területe:

- védőnők,
- gyermekorvos (iskolaorvos, ha van),
- iskolafogászat,
- osztályfőnökök,
- tanulók,
- szülők

9. 3. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

Az azonos évfolyamra járó és többségében azonos órarend szerint együtt tanuló diákok egy osztályközösséget alkotnak.

Az osztályközösség tanulólétszáma rendeletben meghatározott, az osztályközösség élén pedagógus vezetőként az osztályfőnök áll.

Az osztályfőnököt a nevelőtestület és az osztályfőnöki munkaközösség-vezető javaslatát figyelembe véve az igazgató bízza meg. Az osztályfőnök feladata az osztályközösségben tapasztalt problémák megoldása.

9. 4. A szülők közösségét érintő együttműködési formák:

Az iskola gondot fordít a szülői igények megismerésére, amelynek formái:

- iskolaválasztást megelőző találkozók,
- szülői munkaközösség szervezetének működése (osztály, iskolai),
- szülői értekezlet,
- egyéni beszélgetések,
- családlátogatás,
- fogadóóra,
- rendezvények,
- minőségellenőrzés rendszerében adott válaszok, információk,

- kapcsolatépítés közös fórumai (rendezvények, szülők-nevelők bálja, kirándulások, szabad-idős programok, táborok)

Család és az iskola kapcsolata

A folyamat tartalma:

A nevelés – oktatás háromszereplős (diákok – iskola – szülők) folyamatában az iskola a szülőkkel való egyenrangú kapcsolat kialakítására törekszik. Hiszen a gyerekek oktatásában – nevelésében az iskola a szakmaiságot, a család pedig a biztos „hátszínét” jelenti. A kettő harmonikus egységében tud a legeredményesebben fejlődni a gyermek. Ezért fontos, hogy az iskola és a család a legfontosabb alapértékekben megegyezzen, és hogy rendszeres információcserére és kölcsönös együttműködésre törekedjen mindkét fél.

Alkalmazási területe:

Az iskola valamennyi tanára, kiemelten az osztályfőnökök, a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős, a DÖK-segítő tanár, a szabadidő-szervező, könyvtáros. Minden diák és szülő.

10. A tanulmányok alatti vizsgák vizsgaszabályzata

I. A vizsgaszabályzat célja. Általános szabályok

A vizsgaszabályzat célja a tanulók tanulmányok alatt tett vizsgái lebonyolítási rendjének szabályozása a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet ide vonatkozó paragrafusainak (64-72. §) figyelembevételével.

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozóvizsgákra
- különbözeti vizsgákra
- javítóvizsgákra
- és pótló vizsgákra vonatkozik

A vizsga a vizsgázó számára díjtalan.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozóvizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít
- aki különbözeti vizsgára jelentkezik
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

II. Osztályozóvizsga

A felsőbb évfolyamba lépéshez szükséges osztályzatai megállapításához, vagy egy adott tantárgyból félévi vagy év végi osztályzat megszerzéséhez a tanulónak osztályozóvizsgát kell tennie, ha

- a jogszabályban megengedett időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozóvizsgát tehet; (összesen 250 órát meghaladó hiányzás; az adott tantárgyból, a hiányzás meghaladja az éves óraszám 30%-át)
- külföldi tartózkodás, magántanulói státusz illetve egyéb ok miatt az igazgató engedélyezte számára az osztályozóvizsga letételét;
- felmentették a kötelező foglalkozásokon való részvétel alól, de osztályozóvizsga letételére kötelezték (pl. sportolók esetében testnevelés)
- tanulmányi idejének megrövidítését engedélyezték (egy vagy több tantárgyból, illetve valamennyi tantárgyból az előírtnál rövidebb idő alatt tehet)
- más iskolából lépett át, és az előzőekben nem tanult tantárgyakból (pl. idegen nyelv) vizsga letételére kötelezték
- a tanórákon nem tanult tantárgyból, de az iskola helyi tantervében szereplő tantárgyból osztályozóvizsga letételére jelentkezett.

Az osztályozóvizsgával kapcsolatban a következők szerint kell eljárni:

- Osztályozóvizsga évente 2 vizsgaidőszakban tehető: áprilisban és októberben az aktuális tanév munkatervében megjelölt időpontban. Az igazgató ettől eltérő időpontot is kijelölhet. A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt két héttel értesítést kap. Egy vizsgaidőszakban általában legfeljebb 2 évfolyam tananyagából tehető osztályozóvizsga.
- Három évfolyam anyagából csak rendkívül indokolt esetben; igazgatói engedéllyel lehet vizsgázni.
- Az osztályozóvizsga letételét az igazgató engedélyezi.
- Az igazgató, a vizsgázó külön kérelmére engedélyezheti, hogy a vizsgázó az előre meghatározott időponttól eltérő időben tegyen vizsgát.
- Abból a tantárgyból, mely az iskola pedagógiai programjában nem szerepel, igazgatói engedéllyel más iskolában, vendégtanulói jogviszonyban lehet osztályozóvizsgát tenni. (A vendégtanulói jogviszonyt a fogadó intézmény igazgatója létesíti a tanulóval.) Ez esetben az osztályozóvizsgákra a fogadó intézmény vizsgaszabályzatának rendelkezései vonatkoznak.
- Vendégtanulói jogviszonyban, iskolánkban vizsgázó tanuló vizsgáira a vizsgaszabályzat vonatkozik.
- Indokolt esetben a tanuló más iskolában is jelentkezhet a vizsga letételére. Erre az engedélyt az igazgató adja.
- Az osztályozóvizsga napján a tanuló mentesül a tanórák látogatásának kötelezettsége alól.

III. Különbözeti vizsga

Csoportváltoztatás, osztályváltás, iskolaváltoztatás, külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként előírhatja az intézmény a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet iskolánkban a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanítunk, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.

A különbözeti vizsgák időpontját az igazgató határozza meg. Alapesetben az osztályozóvizsgák számára kijelölt időpont. A különbözeti vizsga tantárgyainak, tartalmának meghatározása során mindig egyedileg kell az igazgatónak határozatot hoznia a jelentkező tanuló ügyében. A vizsga letétele feltétele lehet az adott évfolyamon, adott csoportban/osztályban a következő évfolyamba lépésnek.

IV. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozóvizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

Javítóvizsga augusztus 15. és augusztus 31. között szervezhető. A vizsganapokat az aktuális tanév munkaterve határozza meg. Különleges esetben, ettől eltérő időpontot az igazgató, a tanuló kérésére kijelölhet.

A tanulót a vizsga eredményéről tájékoztatni kell legkésőbb az adott vizsgaidőszak utolsó szóbeli vizsgáját követő napon.

A javítóvizsgával kapcsolatosan az alábbiak szerint kell eljárni:

- A javítóvizsgára utasított tanuló az igazgató által megállapított napon javítóvizsgát tehet. – A javítóvizsga követelményeiről, témaköreiből a tanuló a vizsgára utalást követő két héten belül, de legkésőbb július 5-ig írásbeli tájékoztatást kap. A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó, illetőleg a szülő minimum a vizsga előtt két héttel értesítést kap.
- A javítóvizsga indokolatlan elmulasztása osztályismétlést jelent.
- A tanuló – előzetes jelentkezés nélkül – bizonyítványával jelenik meg a vizsgabizottság előtt. A vizsga előtt legalább 15 perccel.

- A rendkívüli okból, igazgatói engedéllyel elhalasztott javítóvizsgára készülő tanulónak részt kell vennie a következő felsőbb osztály tanulmányi munkájában, mulasztásait szabályosan igazolnia kell, munkáját a többi tanulóhoz hasonlóan kell elbírálni. A javítóvizsga sikeres letétele után a tanuló az osztálynak végleges tagja lesz, sikertelen vizsga esetén az előző osztályt kell megismételnie.
- Ha a vizsgáról neki felróható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedély nélkül eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné vizsgája eredménytelen, így az osztályismétlést von maga után.

V. Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők.

A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell. A pótló vizsgára jelentkezéskor a tanuló írásban nyilatkozik arról, hogy az eddig teljesített vizsgarész beszámítását kéri-e. A pótló vizsga időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

VI. Független vizsgabizottság előtt zajló vizsga

A köznevelésről szóló törvény 46.§ (6) bekezdés 'm' pontja a tanuló alapvető jogaként mondja ki, hogy tanulmányai során tehet az intézménytől, annak pedagógusaitól független tanulmányok alatti vizsgát, amely osztályozóvizsga és javítóvizsga lehet. A vizsgára való jelentkezés szabályait a 20/2012. EMMI rendelet 73. §-a szabályozza.

A független vizsgabizottság előtt letehető tanulmányok alatti vizsgát a kormányhivatal szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a félév vagy a tanítási év utolsó napját megelőző harmincadik napig, a rendelet 51. § (7) bekezdésében meghatározott esetben az engedély megadását követő öt napon belül jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról. A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak, amelyik az első félév, valamint a tanítási év utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülője - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy amennyiben bármely tantárgyból javítóvizsgára utasították, akkor azt független vizsgabizottság előtt tehesse le. Az iskola a kérelmet nyolc napon belül továbbítja a kormányhivatalnak.

VII. A vizsgaszabályzat hatálya

A kormányhivatal által szervezett független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, akinek a vizsgázó hozzátartozója, továbbá aki abban az iskolában tanít, amellyel a vizsgázó tanulói jogviszonyban áll.

Akkor is, ha a tanuló független vizsgabizottság előtt ad számot tudásáról, magasabb évfolyamra jutásáról – a vizsgabizottság által adott osztályzat figyelembevételével – az Intézmény dönt.

Az egyes vizsgatárgyak részei, követelményei és értékelési rendje

Az írásbeli vizsgák általános szabályai

Egy vizsganapon három írásbeli vizsga tehető le, de közöttük 15 perc pihenőidőt kell biztosítani. A lebonyolítás szabályai a következők:

- Az írásbeli vizsga időtartama tantárgyanként és évfolyamonként max. 60 perc. (Általában 45 perc, de legfeljebb 60 perc áll a tanuló rendelkezésére.)
- A tanteremben minden padban csak egy diák ülhet.
- A tanuló csak az iskola bélyegzőjével ellátott papíron, feladatlapon dolgozhat. A feladatlapon fel kell tüntetni a tantárgy megnevezését, a vizsga dátumát, a tanuló nevét, osztályát, az évfolyamot, melynek tananyagából vizsgázik a tanuló.
- A vizsgán használható segédeszközöket a szaktanár tájékoztatása alapján a tanuló hozza magával
- Ha a vizsgáztató pedagógus az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát. A vizsgáztató pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az iskola igazgatójának, aki az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést.

Az írásbeli vizsga javítása

- Az igazgató által megbízott javítótanár az írásbeli dolgozatot piros tollal kijavítja, a tanuló hibáit jelöli.
- Ha a szaktanár arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközöket használt, - rávezeti a feladatlapja és értesíti az igazgatót.

Az írásbeli jellegű gyakorlati vizsgán (pl. informatika) az írásbeli szabályai szerint kell eljárni.

A szóbeli vizsgák általános szabályai

A szóbeli vizsgát az iskola tanáraiból alakított vizsgabizottság előtt kell megtartani. A vizsgabizottság legalább három tagú, s amennyiben lehetőség van, a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógust kell jelölni, aki jogosult az adott tantárgy tanítására. A vizsgabizottság kérdező tanára lehetőleg az a tanár legyen, aki a tanulót előzőleg tanította.

Az elnöki teendőket az igazgató vagy megbízottja látja el.

A legfontosabb szabályok a következők:

- Egy napon legfeljebb három szóbeli vizsga tehető le.
- A vizsgázónak a vizsga előtt minimum 15 perccel kötelező megjelennie
- Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a kérdező tanár gondoskodik (kivétel számológép, azt a vizsgázónak kell hoznia).
- A szóbeli vizsgán minden vizsgázó tételt húz egy adott évfolyam tananyagából, majd a tantárgyakhoz kapcsolódó segédeszközökkel készül az önálló feleletre. A tanulónak az általa kihúzott tétel kidolgozására min. 30 percet kell biztosítani (kivéve az idegen nyelv, ahol nincs felkészülési idő). A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik.
- A feleletek maximális időtartama 15 perc. A felelet során a tanuló a felkészülési idő alatt készített jegyzeteit használhatja.
- A feleletek alatt legalább három vizsgabizottsági tagnak jelen kell lennie.
- Az a tanuló, aki a húzott tétel anyagában teljes tájékoztatlanságot árul el, azaz feleletének értékelése nem éri el az elégséges szintet, egy alkalommal póttételt húzhat. Ez esetben a szóbeli minősítést a póttételre adott felelet alapján kell kialakítani úgy, hogy az elért pontszámot meg kell felelni és egész pontra fel kell kerekíteni, majd az osztályzatot ennek alapján kell kiszámítani.
- A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat. A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai

hibát vétett. A vizsgázó a tétel kifejtése során akkor szakítható félbe, ha súlyos tárgyi, logikai hibát vétett, vagy a rendelkezésre álló idő eltelt.

- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő tantárgyból, vagy ugyanazon tantárgy következő évfolyamának anyagából történő tételhúzás előtt legalább tizenöt perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.
- Ha a tanuló csak szóbeli vizsgát tesz, teljesítményéről a kérdező tanár rövid írásos értékelését a bizottság a vizsga jegyzőkönyvéhez mellékeli, vagy abban rögzíti.
- Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni. A szabálytalanság elbírálásában a 20/2012. EMMI rendelet 69.§ (6-7), illetve 71.§ (6) bekezdésében foglaltak szerint kell eljárni.
- Osztályozóvizsga esetén a szóbeli vizsgát évfolyamonként általában más-más napon kell lebonyolítani, hiszen a felsőbb évfolyam vizsgájának szóbeli részére csak akkor bocsátható a vizsgázó, ha az alacsonyabb évfolyam vizsgáján megfelelt. A vizsgázó kérésére az igazgató engedélyezheti, hogy ilyen esetben vizsga egy napon legyen.

A szóbeli jellegű gyakorlati vizsgán (pl. testnevelés) a szóbeli szabályai szerint kell eljárni.

VIII. A vizsga értékelése

A vizsgán nyújtott tanulói teljesítmény értékelése az adott tantárgy munkaközösség által elfogadott értékelési rendszere szerint történik.

A vizsga nem ismételhető meg.

A vizsgáról jegyzőkönyvet kell vezetni.

A vizsga eredményét a törzslapba és a bizonyítványba a megfelelő záradékkal be kell vezetni.

Az eredményhirdetés

- javítóvizsga esetén a bizonyítvány kiosztásával történik, legkésőbb az adott vizsgaidőszak utolsó szóbeli vizsgáját követő napon,
- egyéb vizsga esetén legkésőbb az utolsó vizsgát követő napon az igazgató vagy megbízottja hirdeti ki az eredményt (az e-naplóban, a honlapon vagy faliújságon kihirdetett formában).

IX. Záró rendelkezések

A tanulmányok alatti vizsgán sajátos nevelési igényű tanulónál a vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott.

A tanulmányok alatti vizsgán elért eredmény csak akkor támadható meg, ha az Intézmény nem a Pedagógiai Programban meghatározott követelményeket kéri számon, vagy a vizsgáztatás során olyan eljárási hiba történt, amely vélhetőleg a tanuló teljesítményét hátrányosan befolyásolta. A jogorvoslatra a 20/2012. EMMI rendelet rendelkezésinek megfelelően van lehetőség.

A vizsgaszabályzat hatálybalépése az elfogadását követő vizsgáktól érvényes, és határozatlan ideig tart, ill. a Pedagógiai Program felülvizsgálatáig.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

11. Az értékelés rendje

11. 1. Az értelmileg akadályozott gyermekek ellenőrzése és értékelése

Értékelés

Az értelmileg akadályozott gyermekek iskolai értékelése során a tanulók tudásának attitűdjét, magatartását figyeljük meg, az egyénekre szabott követelményekhez viszonyítunk és az önmagukhoz mért fejlődésük alapján teszünk megállapításokat.

Az értékelés fontos funkciója ebben az iskolatípusban a meglévő készségek és képességek folyamatos diagnosztikus felmérése, ennek alapján a tanuló jellemzőihez igazodó legmegfelelőbb fejlesztési eljárások kiválasztása. Ezért az értékelés nem lehet csupán minősítés, hanem a kitűzött célok, feladatok és a meghatározott eszközök hatásának, a tanulói teljesítménynek, a nevelési eredményeknek a vizsgálata is megtörténik.

Az értelmileg akadályozott gyermekeknél jelentkező nevelési nehézségek miatt rendkívül fontos, hogy az értékelés ösztönző hatású legyen, segítse a pozitív személyiségjegyek továbbfejlődését.

Az értékelési formák kialakítása az értelmileg akadályozott tanulók módosult fejlődésmenetének, valamint az ép értelmű tanulóktól jelentős mennyiségi és minőségi eltéréseket mutató tanulási képességek figyelembe vételével, a közoktatási törvény előírásait alkalmazva történik meg.

A diagnosztikus és a segítő célú, folyamatos értékelésnek a teljes képzési időszakban kiemelkedő szerepet kell kapnia a tanulók értékelésében.

Mit értékelünk?

- szociális képességek, magatartási, viselkedési szokások alakulását
- személyiség jellemzőinek fejlődését
- tanuláshoz, munkához való viszonyát
- cselekvőképességét, pszicho-motoros fejlődését
- a tanult ismeretek alkalmazásának képességét
- tantárgyi követelmények teljesítését.

Alkalmazott értékelési formák, tanórai értékelés

- Szóbeli értékelés

(pl: helyeslés, dicséret, figyelmeztetés, megrovás)

Ezt az értékelési formát a teljes képzési időben, minden tantárgynál alkalmazzuk.

Különböző szimbólumok, tárgyutalmak a szóbeli értékelést egészíti ki.

- Írásbeli értékelés

Szöveges értékelések:

1. évfolyamon szöveges minősítés minden tantárgyból, illetve magatartás, szorgalomból. Ehhez kapcsolódik rövid értékelő tájékoztató is.

A tantárgyi követelményeknek:

kiválóan megfelelt
jól megfelelt
megfelelt
nem felelt meg

SZÖVEGES MINŐSÍTÉSI FORMÁK	ÉRTÉKELÉSI, MINŐSÍTÉSI TARTALMAK
KIVÁLÓAN MEGFELELT	A tanuló az adott tantárgy aktuális évfolyamára előírt követelmények teljes körének teljesítésére önállóan képes
JÓL MEGFELELT	A tanuló az adott tantárgy aktuális évfolyamára előírt követelmények teljes körét megközelítő teljesítésére többnyire önállóan képes
MEGFELELETT	A tanuló az adott tantárgy aktuális évfolyamára előírt követelmények teljes körét megközelítő teljesítésére segítséggel képes és/vagy a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges /az adott tantárgy követelményrendszerében megjelölt/ követelmények önálló teljesítésére képes.
NEM FELELT MEG	A tanuló az adott tantárgy aktuális évfolyamára előírt – a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges /az adott tantárgy követelményrendszerében megjelölt/ - követelmények teljesítésére speciális segítséggel is csak nehezen vagy speciális segítséggel sem képes.
Az évfolyam megismétlésére utasítás lehetőségének szigorú feltételei	Igazolt vagy igazolatlan mulasztása miatt. Szülő kérésére igazgatói engedély alapján abban az esetben is, ha egyébként felsőbb évfolyamba léphetne.

Magatartás, szorgalom:

példás
jó
változó
hanyag

2- 12. évfolyamig:

A tantárgyi követelményeknek:

jeles
jó
közepes
elégséges
elégtelen

Magatartás, szorgalom:

példás
jó
változó
hanyag

A tanulók számára a vizualizált értékelés elkészítése az osztályfőnök feladata.

- Önértékelés

Folyamatosan alakítjuk ki tanulóinkban az önértékelés képességét.

A szülők tájékoztatása a tanulók eredményeiről:

- tanév közben, félévkor tájékoztató füzetben
- tanév végén bizonyítványban.

Ellenőrzés

Az ellenőrzés során a minősítés szempontjából lényeges adatokat gyűjtünk össze a tanulók teljesítményeiről, viselkedéséről, munkavégzéséről. Az ellenőrzés az értékelés részművelete.

Javasolt ellenőrzési formák a képzés során:

- folyamatos megfigyelés játékban, tanulásban, mindennapos élethelyzetekben, spontán megnyilvánulásokban
- értelmi teljesítőképesség mérése egyszerű feladatlappal tanév végén
- képességmérés: iskolakészültség, önkiszolgálási szint, neveltségi fejlettség mérése, motoros képességek mérése, finommotorika, pszichikus funkciók
- tevékenység vizsgálatok: munkafolyamatok végrehajtási sorrendje, teljesítőképesség, munkavégzés pontossága, munkatempó, kitartás
- személyiségfejlődés megfigyelése
- önellenőrzés fejlesztése
- portfólió készítése

11. 2. A tanulásban akadályozott gyermekek ellenőrzése és értékelése

Az ellenőrzési rendszerünk két nagyobb területet ölel fel:

- az adott tantárgyhoz, tanulmányi munkához kapcsolódó ismeretek, tevékenységek és képességek fejlődésének ellenőrzését,
- a tanulók személyiségfejlődésének, szocializációs mutatóinak, attitűdjének folyamatos alakulását nyomon követő ellenőrzés.

A tanulók ellenőrzésének, mérésének, értékelésének egységes alapelvei

Jellemzői:

- az intézmény pedagógiai programjára épül
- folyamatos és motiváló hatású, a tanuló állapotának megfelelően differenciált
- egyénre szabott, konkrét és az egész személyiséget figyeli
- a személyiség alakulására, az attitűd fejlődésére irányul
- pontosan feltárja a pozitívumokat és a hiányosságokat a tanulási képességek területén
- megoldási módokat ad a javításra
- a szóbeli és írásbeli értékelés, ellenőrzés komplex egységet alkot, esetenként más tevékenységi formákat preferál
- a tanulás-tanítás egész folyamatát végig kíséri a diagnosztizálás és ennek dokumentálása

A tantárgyhoz, a tanulmányi munkához kapcsolódó ellenőrzés

Típusai	Gyakorisága	Dokumentálása, nyilvánossága
Szóbeli feleltetés (differenciáltan)	A gyakorlást, a rögzítést, megerősítést követően.	Nyilvános szóbeli visszajelzés a tanulónak, önértékelés alkalmazása a felsőben.
Írásbeli munka feladatlappal (differenciáltan, segítségnyújtással).	Folyamatosan a tanítás-tanulás didaktikai egységeiben.	Javítása, segítségnyújtás folyamatosan, a tanórákon feljegyzés készítése a tanulói teljesítményről, önállóságról.
Házi feladat (differenciáltan a fejlettségnek megfelelő tartalommal és terjedelemmel).	Folyamatosan a gyakorlást és megerősítést szolgálva.	Tanári ellenőrzés, önellenőrzés feljegyzés a tanuló munkájáról.
Tárgy, produktum, gyűjtőmunka, szorgalmi munka, portfólió.	Témához, tematikus egységhez kötötten.	Nyilvános, közösség előtt, szóbeli, írásbeli visszajelzés dokumentálás. Portfólió.

A tanulók személyiségfejlődése, szocializáltsága, attitűdje, fejlődésének ellenőrzése

Területei	Szintere	Módszerei és dokumentációja
Aktivitás, együttműködés tanórán és tanórán kívül.	A tanórán, a tanórán kívüli (napköziben, játékban, sportban...).	Megfigyelés, produktumok elemzése, beszélgetés, családlátogatás.
Együttélési normák, szabályok követése iskolában és iskolán kívül.	Tanórán, napköziben, szünetben, szabadidőben, iskolán kívüli helyszíneken.	Megfigyelés, visszajelzés az adott esetben, tapasztalatok gyűjtése a családtagoktól, feljegyzéskészítés.
Feladatvállalás és viszonyulás a munkához	Iskolában, osztályban, családban	Folyamatos megfigyelés, visszacsatolás, kommunikáció, a feladatról írásos feljegyzés.
Érzelmi élet, az önismeret és önellátás, az akarat.	Iskolában: osztálytársakhoz, iskolatársakhoz.	Beszélgetés egyénileg, kiscsoportban, a családtagokkal történő konzultáció, feljegyzések készítése.

Mérések

A tanulók tudásának mérése

- teljesítménymérések
- diagnosztikus mérések

Teljesítmény mérések

Szempontok:

- a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek
- teljesítményszintekhez igazodjon, differenciálásra adjon lehetőséget

Diagnosztikus mérések

Diagnosztikus méréseket helyzetfeltárás céljából alkalmazunk iskolakezdetkor, tanév elején, új tanuló érkezésekor, kirívó eredménytelenség esetén. A diagnosztizálás, a tanítás-tanulás folyamatát végig kísérő gyógypedagógiai tevékenység, amely terápiás célokat szolgál a tanulók között fennálló különbségek, sérülések miatt.

A tartós fejlesztésre, rehabilitációs foglalkozásra szoruló tanulók esetében a diagnosztizáláshoz egyéni lapokat használunk. A lapokon az állapot és a fejlesztés eredményeinek rögzítése történik.

Értékelés

Mit értékelünk?	Ki értékeli?	Az értékelés típusai	Az értékelés eredményének ismertetése
Tanulmányi munka	A tantárgyat tanító, tanár	Formatív* Szummatív**	Szóbeli, szöveges minősítés
Magatartás	Osztályfőnök, osztályban tanító	Megfigyelés, tapasztalatok	Szóbeli, szöveges minősítés
Szorgalom	Osztályfőnök, osztályban tanító	Megfigyelés, tapasztalatok	Szóbeli, szöveges minősítés

*Formatív értékelés:

A formatív értékelés célja a nevelési-oktatási folyamat közben jelentkező tanulási nehézségek feltárása. Így lehetőség nyílik azonnali korrekcióra. Megerősítő szerepe is van. Folyamatos visszajelzést kapunk munkánk hatékonyságáról, a tanuló taníthatóságáról, tanulási képességeinek fejlődéséről.

**Szummatív értékelés:

Szummatív értékelést alkalmazunk egy-egy nagyobb témakör lezárásakor, félévkor, év végén, egy tantárgy tanulásának befejezésekor. Funkciója az eredmények megállapítása, összesítése a kitűzött célokkal.

Az értékelés regisztrálása az iskolai dokumentumokban

Első évfolyamtól második félévéig a félév végén és tanév végén szöveges értékelés az osztályfőnök értékelési rendszere alapján.

A tantárgyi követelményeknek:

kiválóan megfelelt
jól megfelelt
megfelelt

nem felelt meg

Magatartás, szorgalom:

példás
jó
változó
hanyag

A második évfolyam második félévétől a tanulók teljesítményét érdemjegyekkel fejezzük ki, amelyek az osztálynapló, értékelő napló részébe kerülnek bejegyzésre.

Egyedi esetekben az osztályfőnök javaslatára felsőbb évfolyamokon a tanuló szóveges minősítéséről az igazgató dönt.

A **hittan** tantárgy esetében az értékelés szóvegesen történik. Az értékelés lehet:

- megfelelt
- nem felelt meg

A második évfolyam év végétől érdemjegyekkel osztályozunk, melyek a naplókba és a törzslapokba is bejegyzésre kerülnek:

- jeles (5)
- jó (4)
- közepes (3)
- elégséges (2)
- elégtelen (1)

Az érdemjeggyel történő minősítés szempontjai:

- jeles (5): ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindent alkalmazni is képes.
- jó (4): ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget, apróbb bizonytalanságai vannak.
- közepes (3): ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Kevésbé tud önállóan dolgozni, a feladatokat csak segítséggel képes megoldani.
- elégséges (2): ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Gyakorlatban képtelen önálló feladatvégzésére.
- elégtelen (1): ha a tantervi követelményeknek a nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

Az érdemjegyek javításának módjai

A tanulási akadályozottságok miatt, a tanulók gyakori egészségi állapot változása, romlása és pszichés problémái, valamint a szociokulturális háttér összes nehézsége miatt mindig meg kell adni annak lehetőségét, hogy teljesítményének javulásáról, tudásának, képességének gyarapodásáról újból és újból, esetleg más szituációban más pedagógiai környezetben, de számot adjon a tanuló. Egy-egy eredménytelen alkalom nem minősítheti hosszabb távon a tanulót elkedvtelenítve, szorongást, bizonytalanságot okozva. Az érdemjegy, a minősítés javításra vonatkozó lehetőségről minden tanulót tájékoztatni kell, a javítás formáit, idejét, módját, megismételhetőségét tudatni szükséges.

Az eredményről a tanuló, a szülő tájékoztatást kap, és a javítás idejéről, tárgyról, eredményességéről a pedagógus önmaga számára feljegyzést készít. Adhatunk felmentést a beszámolási, a felmérési kötelezettség alól, a tanuló egyéni elbírálása alapján, ha ezt

aktuálisnak, szükségesnek ítéljük meghatározott esetekben. Erről az osztályfőnök és a szaktanár együttes megbeszélésén hoz döntést az igazgató.

A szöveges értékelés

Az értékelés a gyerekért, s elsősorban a gyerekeknek szóljon; alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet; nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart; a gyerek lehessen aktív részese a saját fejlődésének. A szöveges értékeléssel kapcsolatos elvi követelmények minősítés - központúság helyett fejlesztőközpontúság jellemezze. Vegye figyelembe az életkori sajátosságokat; legyen összhang a NAT, a pedagógiai program, a kerettantervi rendszer és a kimunkált értékelési koncepció között. Jellemezze a gyakorlatot a rendszeres és folyamatos értékelés; személyre szóló és ösztönző jellegű legyen; a tanítási-tanulási folyamat állandó kísérőjeként tudjon megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet betölteni; konkrét egyénre szabott javaslatokkal jelölje meg a továbblépés útját és módját, nyelvi megformáltságában legyen közérthető mind a tanuló, mind a szülő számára.

Az értékelés funkcióinak érvényesülése a szöveges értékelésben:

Lehetővé válik és alapvető elvként a gyakorlatban érvényesíthető a gyerek érdeklődésének, adottságainak, tulajdonságainak, életkori sajátosságainak, saját fejlődési ütemének, otthoni körülményeinek, pillanatnyi állapotának stb. figyelembe vétele. A hangsúly az érés, fejlődés, tanulás folyamatjellegének elfogadásán van. A gyermek önmagához képest mért fejlődését állítja a középpontba. Természetesen a követelményekhez viszonyított előmenetele is értékelésre kerül. Az értékelés pillanatnyi állapotot rögzít, (s ez még a minősítéskor is igaz), nyitottságot mutat a gyermek problémái iránt, és a fejlődés lehetőségei iránti bizalmat fejezi ki. A személyre szabott differenciált értékelés ösztönző hatású, mert a tanuló megtapasztalhatja a tanítónak az ő személyére irányuló figyelmét, pozitív, biztató hozzáállását. Harmonikus viszony esetén a gyermek vágyik arra, hogy megfeleljen a pedagógus elvárásainak, jól teljesítsen. A szöveges értékelés, mivel a gyermek sokféle tevékenységére, megnyilvánulására reagál, felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulási teljesítményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából. Ezzel a közösség értékrendje is szilárdabbá válik, valamint könnyebben illeszkednek társaik közé a rosszabb tanulmányi eredményű gyerekek is, hiszen elismertté válnak más típusú pozitív értékeik, tulajdonságaik, teljesítményeik is. A szöveges értékelés alkalmazott formái Előzetes szempontok alapján, szabadon fogalmazott szöveg Ezt a forma alkalmazható a magatartás és a szorgalom évközben történő értékelésekor. Nem kell automatikusan minden szempontból írni, ki lehet választani az aktuálisan legfontosabbat az osztály, csoport vagy adott gyerek szempontjából, így az értékelés kellően személyes, de ugyanakkor strukturált. Szempontok: Osztályfőnöki értékelés: együttműködés a társakkal és tanárokkal konfliktuskezelés a szabályok betartása a közösségben, osztályban elfoglalt hely felelősségtudat kezdeményezőkézség önbizalom az érdekérvényesítés képessége stb. A tanuló tanulásának általános értékeléséhez: a munkavégzés rendezettsége a munkafegyelem a felszerelés a házi feladat meglelte az odafigyelés és összpontosítás az önállóság a segítségkérés és adás az együttműködés az érdeklődés az aktivitás a munkatempó a hatékonyság. Előre meghatározott, nyomtatott skála szerinti értékelés. Ezt a formát alkalmazzuk az egyes tantárgyak értékeléséhez, valamint a magatartás és a szorgalom értékeléséhez félévkor és a tanév végén. Ennél a formánál a tantárgyak, szociális kompetenciák mellett négy-öt értékelési kategória áll. A tanító megjelöli a felsorolt minősítések közül azt, amit igaznak, megfelelőnek tart.

Az órai számonkérés

Arra törekszünk, hogy az órai számonkérés formái, súlya, az értékelés, a továbbhaladás szempontjából egységes nevelési elv szerint történjen. A munkaközösség javaslatai alapján összehangoljuk a számonkérés rendjét. A nevelési cél az, hogy a felelet mintaértékű legyen a többi tanuló számára, hiszen a felelet során a többi diák a hibákból tanulva saját tudását is rendszerezheti, pontosabbá teheti. A megmérettetés egyre inkább az írásbeli irányába tolódik el, ugyanakkor fontos, hogy a tanuló szóbeli kifejezőképességet is fejlesszük, segítsük abban,

hogy a megadott témáról röviden, a nyilvánosság előtt véleményét ki tudja fejteni. Így a nyilvános szereplési képesség javul. Bátrabban és sikeresebben fog a mindennapi életben véleményt alkotni, vitatkozni. A feleleteket mindig kövesse rövid szóbeli értékelés, az értékelés legyen indoklás, mutasson rá a teljesítmény értékeire, hiányosságaira. A felelet hossza lehetőleg ne haladja meg a 10 percet.

A felelet értékű röpdolgozat:

A tanárnak lehetősége van arra, hogy félévente akár többször is felelet értékű röpdolgozatot írasson. A röpdolgozat kidolgozásánál a rendelkezésre álló idő maximum 20 perc lehet. A röpdolgozat célja, hogy a diákokat rendszeres tanulásra szoktassa. A röpdolgozatot nem fontos, hogy a tanár előre bejelentsen.

A témazáró dolgozat:

A témazáró dolgozat a tanulóknak egy nagyobb témakör végére kialakuló tudását méri fel. A tanár törekedjék annyi témazáró dolgozatot íratni, ahány nagyobb témát a haladási terv (ütemterv) szerint megtanított. Mivel ez az ellenőrzési forma a diákoktól alaposabb szintű felkészültséget igényel, a tanár a témazárót nem íratthatja meg váratlanul. Alapvető fontosságú ebben az esetben a dolgozatírás időpontjának egyeztetése. A tanárnak szükséges az osztállyal egyeztetni, hiszen a Házirend előírásai szerint az osztály egy nap nem írhat kettőnél több témazáró dolgozatot, melynek időpontját dolgozatírás előtt legalább egy héttel korábban köteles közölni. A megíratott dolgozatokat a tanár a dolgozatok megíratását követő két héten belül kijavítva adja ki, valamint a kijavított dolgozatokra adott osztályzatot amennyiben - a diák kéri - szóban is köteles indokolni. Amennyiben a tanár a dolgozatokat nem javítja ki egy hónapon belül, és az osztályzatokat nem hozza a diákok tudomására, úgy az osztályzatok elévülnek. A tanár nem írhatja be azokat a naplóba és az év végi osztályzat megállapításánál nem veheti figyelembe. Az elévülés után a diákoknak joguk van kérni az eredményeket. A témazáró dolgozatokra adott érdemjegyeket a tanár a naplóba egyértelműen írja be. A több anyagrészből is álló érdemjegy, nagyobb súllyal essen latba az év végi osztályzatok kialakításánál.

Az elmaradt dolgozatok pótlása:

Amennyiben a diák betegség, illetve egyéb hiányzás miatt nem írta meg a témazáró dolgozatot, akkor azt köteles pótolni a következő feltételek mellett. A pótdolgozat lehetőleg azonos hosszúságú és témájú legyen, mint az eredeti volt. Azonos hosszúságú időtartamot biztosítson, mint amit a többi diáknak biztosított a dolgozatra. Amennyiben a diák hosszabb időn keresztül hiányzott és elmaradása halmozódott fel, a tanár adjon lehetőséget az elmaradtak pótlására.

A tanórán kívüli beszámoltatás

A tanórán kívüli beszámoló lehetőségét az iskola nem zárja ki, ha az a tanuló érdekét szolgálja. Nagyon fontos lehet az olyan esetekben, amikor a diák betegség illetve egyéb tartós hiányzás miatt nagyobb anyagrészből készül arra, hogy tudásáról számot adjon. A feleletre kapott érdemjegy súlya a témazáró dolgozat értékével azonos.

Írásbeli feladatok értékelése

Az *írásbeli ellenőrzés* - a szóbelikhez hasonlóan - lehet az egyes tanulókra korlátozódó és az egész osztályra kiterjedő. Az egyéni írásbeli ellenőrzés rendszerint a szóbeli ellenőrzéssel egy időben történik: amíg az osztállyal frontális vagy egyéni ellenőrzést végzünk, néhány tanuló írásbeli feladatokat old meg. Az írásbeli ellenőrzés mindkét változatának legjobb eszköze a feladatlap, illetve a munkafüzet. Ezek előnye, hogy felhasználásukkal viszonylag rövid idő alatt akár az egész órai teljesítmény is ellenőrizhető. A tanártól gondos előkészítést kíván. *Tematikus ellenőrzésre* a tantervi tematikus egységek feldolgozása után beiktatott ellenőrző órákon kerül sor. A tematikus ellenőrzés szerepe, jelentősége a központilag készített feladatlapok felhasználásával egyre nő. A tematikus ellenőrzés előtérbe kerülését az is indokoltá teszi, hogy a tanulók tudásának reális elbírálásához minél több és minél reálisabb támpontra van szükség, továbbá a tanári munka önkontrollja is, vagyis annak felmérése, hogy az osztály egésze mennyiben tette magáévá a tananyag egy-egy nagyobb tematikus egységét.

A tematikus ellenőrzésnél a következő szempontokat vegyük figyelembe: · minden tanulóra terjedjen ki; · a tanári szubjektivitás csökkentése, az összehasonlíthatóság és az igazságosság érdekében lehetőleg azonos jellegű és nehézségi fokú feladatokat kapjanak a tanulók; · legyen megfelelő súlya a részjegyekkel szemben, de a folyamatos ellenőrzést nem helyettesítheti. Az ellenőrzést mindig követnie kell az értékelésnek, mert csak általa tudjuk megítélni munkánk eredményességét. Ha jól szerkesztett a feladatlap, akkor a válasz minősége egyértelműen, objektív módon eldönthető. A válasz vagy jó, vagy rossz. A feladatlapok vagy nyílt vagy, zárt végű kérdésekből állnak. A nyílt végű kérdések esetében a tanulónak írásos választ kell adni egy feltett kérdésre, vagy valamely utasítás alapján kell megnevezniük valamit, vagy táblázatot kell kitölteniük. A nyílt végű kérdésekből álló feladatlap értékelése csak akkor lehet objektív, ha az értékelő a feladatlap összeállításakor előre megállapítja az elvárt helyes válaszokat, és azok helyett semmi más választ nem fogad el helyesnek. Ha az értékelő ezt elmulasztja, akkor az értékelés szubjektívvá válik. Ezért terjedtek el a nemzetközi és hazai vizsgálatokban egyaránt a zárt végű kérdések. A zárt végű kérdések esetében a tanulók - a megadott lehetőségek közül választva - többnyire jelöléssel - (aláhúzás, összefüggések jelölése, betűk, szavak kiegészítése, válasz kiválasztás stb.) adják meg a feleletet. A zárt végű kérdéseket a tanulók szeretik, és éppen ezért a pedagógusnak is sikerélményt adnak. A jól szerkesztett feladatlapok reálisra tehetik a tanár értékelő munkáját, mert háttérbe szorítják a becslés szerepét. Minél kisebb szerepe van az érdemjegyekben a becslésnek, és minél nagyobb szerepe a mérésnek, annál realisabban tükrözik az érdemjegyek a tanulók tudását. A tanítás anyagának szakmailag hiteles ellenőrzési formája a tantárgyteszt. A tantárgytesztek elkészítése minden esetben központi intézmény feladatkörébe tartozik. Ha tantárgytesztek állnak a pedagógus rendelkezésére, akkor tanítványaink teljesítményét viszonyítani tudják más iskolák tanulóihoz, vagy akár az egész országhoz. Az írásbeli ellenőrzési formák között elterjedt a röpdolgozat. Ez néhány tudáselem (fogalom, összefüggés) írásos kifejtését kívánja meg a tanulóktól. Az egyéni szóbeli ellenőrzéssel szemben kétségtelenül viszonylag nagy tömegű információt szolgáltat a tanárnak. Értékelése és osztályozása viszont gyakran ugyanúgy szubjektív természetű, mint a szóbeli teljesítményeké. Az írásbeli ellenőrzési formák alkalmazásának egyik legfontosabb feltétele, hogy bármilyen célja legyen is ezeknek, a feladatlapokat, a röpdolgozatokat, a teszteket vissza kell vinni az osztályba, és a tanulókkal együtt meg kell beszélni tartalmukat. Nem szabad a különböző írásbeli ellenőrzési formákat fetisizálni, és a szóbeliség rovására kizárólagossá tenni. Mindig a tananyag jellege dönti el, hogy melyik írásbeli vagy szóbeli forma a leghatékonyabb! Az írásbeli beszámoltatások gyakoriságára vonatkozó javaslatok. A munkafüzet feladatlapjainak kitöltése szinte óráról órára visszatérő feladat. Segíti a tananyag bevéését, a lényeg kiemelését, a súlypontosítást. *Témazáró dolgozatot* az adott tematikus egység befejezése, összefoglalása után íratunk. A tanulók túlterhelésének elkerülése végett egy tanítási napon legfeljebb két (2) témazáró íratható. A dolgozatírás időpontját a tanulókkal előre kell közölni. Az írásbeli dolgozatokat 10 napon belül ki kell javítani. A pontszámoknak jegyekre való átváltása a központilag kiadott vagy a munkaközösségek által kidolgozott értékelő rendszer szerint történik.

11.3. Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés- oktatás során

A tanulókkal foglalkozó szakmai team minden félévben és tanév végén szöveges értékelést készít a gyermek haladásáról. Ez az értékelés lehetőséget nyújt arra, hogy a szakmai team egységbe foglalja tapasztalatait, kontrollálja önmaga munkáját és a pedagógiai tervet. Az értékelés tartalmazza a tanuló minden egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, javaslatokat tesz az újabb fejlesztési terv elkészítésére vagy a meglévő kiegészítésére, módosítására. A tanév végi értékelés egyben a tanuló bizonyítványaként is szolgál, melynek egyik példánya a haladási naplóhoz csatolandó, másik példányát a szülő kapja.

12. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

12. 1. Az intézménybe történő felvétel és a magasabb évfolyamára való lépés feltételei

A szabad iskolaválasztás jogának érvényesítésével a megengedhető létszámkeretig az intézmény Orosháza városán kívülről is fogad tanulókat.

12. 2. Az intézmény első évfolyamára történő felvétel

Magyarországon – a Nkt. 45. §- ban meghatározottak szerint - minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni.

(2) A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

(3) A tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart. A sajátos nevelési igényű tanuló tankötelezettsége meghosszabbítható annak a tanítási évnél a végéig, amelyben a huszonharmadik életévét betölti. A tankötelezettség meghosszabbításáról a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az iskola igazgatója dönt.

12. 3. Az általános iskolák 1-8. évfolyamain a magasabb évfolyamra való lépés

(Knt. 57.§ 1.) A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Az iskola igazgatója a szülő kérésére legfeljebb egy alkalommal engedélyezheti az iskola első évfolyamának megismétlését, akkor is, ha a tanuló az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. Ebben az esetben a megismétlésre kerülő évfolyamról nem kap bizonyítványt a tanuló. A szülő kérésére az iskola magasabb évfolyama is megismételhető legfeljebb egy alkalommal. (Knt. 54.§ 5.6.)

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti, és a pedagógus, az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről.

Abban az esetben, ha az év végi osztályzat a tanuló hátrányára lényegesen eltér a tanítási év közben adott érdemjegyek átlagától, a nevelőtestület felhívja az érdekelt pedagógust, hogy adjon tájékoztatást ennek okáról, és indokolt esetben változtassa meg döntését. Ha a pedagógus nem változtatja meg döntését, és a nevelőtestület ennek indokaival nem ért egyet, az osztályzatot az évközi érdemjegyek alapján a tanuló javára módosítja.

12. 4. A felvételi eljárás különös szabályai

A középiskolai felvételi eljárás éves menetrendjéről, az eljárás során betartandó határidőkről minden évben az Oktatási Minisztérium által kibocsátott, a tanév rendjéről szóló rendelet intézkedik.

Felvételi vizsgát nem szervezünk.

A szakiskola 9. előkészítő évfolyamára a jelentkezők felvételt nyernek.

A készségfejlesztő iskola 9. évfolyamára

- az általános iskola 8. évfolyamát sikeresen elvégzett, közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók, továbbá
- a szakiskola 9. előkészítő évfolyamát sikertelenül végző enyhe értelmi fogyatékos tanulók vehetők fel.

13. Az intézmény helyi tanterve, szakmai programja

13. 1. Óvodai nevelési program sajátos nevelési igényű óvodások számára

Gyógypedagógiai óvodánk pedagógiai programját a Köznevelési törvényen túl az Óvodai nevelés országos alapprogramja valamint a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján készítettük el, figyelembe véve a gyermekek speciális nevelési szükségleteit és intézményünk helyi adottságait.

A **Köznevelési törvény** biztosítja, hogy minden sérült, akadályozott fejlődésű gyermek születése pillanatától, illetve a szülők igényeihez alkalmazkodva, támogató segítséget kapjon. Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a szervezet érését, integratív funkcióinak, belső erőforrásainak kibontakoztatását, annak érdekében, hogy a speciális nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön.

Az **Óvodai nevelés országos alapprogramjában** meghatározott nevelési, fejlesztési tartalmak minden gyermek számára szükségesek. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek a megvalósítására törekszik.

Az **irányelv** célja, hogy a nevelési programban foglaltak és a sajátos nevelési igény összhangba kerüljenek. Annak biztosítását szolgálja, hogy

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az óvodák nevelési programjainak tartalmi elemeivé.

Gyógypedagógiai óvodánk nevelési programjának elkészítésénél felhasználtuk a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola óvodáinak sérült óvodások számára kidolgozott nevelési programjait.

Óvodánk része az általános és középfokú oktatást is végző intézményünknek, így fontos feladatának tekintjük a tanulási képességeket meghatározó pszichikus funkciók fejlesztését is.

Részletes program: 9. sz. melléklet

13. 2. Rehabilitációs pedagógiai program

A rehabilitációs pedagógiai program iskolai körülmények között olyan fejlesztést nyújt, mely törekszik képessé tenni a tanulókat szűkebb és tágabb környezetük egyre bővülő megismerésére, saját életük mindennapi élményeinek megélésére, és az ezekben való egyre tevékenyebb részvételre, továbbá egyszerű társas kapcsolatok kialakítására és fenntartására, aminek eredményeképpen jobb minőségű életet élhetnek.

A súlyos-halmozottan fogyatékos gyermekek, tanulók sajátosságai és a nevelési alapelvek alapján körvonalazhatók a fejlesztés fő területei. Ezek a területek nem választhatók szét, komplex egységként kezelendők, és természetes módon épülnek be a mindennapi tevékenységbe is. A rehabilitációs programban meghatározott fejlesztő foglalkozásokon az egyes fejlesztési területeknél ismertetett feladatok, tevékenységek több foglalkozáson is megjelennek, keresztkapcsolatokat képezve.

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

A foglalkozások és a fejlesztési területek keresztkapcsolatai

Egy-egy foglalkozás keretén belül általában több terület célzott fejlesztése is történik, úgy, hogy azok nem választhatók külön, szerves egységbe fonódnak.

	Szűkebb és tágabb környezet	Reggeli és bűcsű kör	Játék és szórakozás	Mozgás-nevelés	Testi higiénia
Kognitív funkciók fejlesztése	X	X	X	X	X
Érzékelés, észlelés fejlesztése	X	X	X	X	X
Beszéd-fejlesztés	X	X	X	X	X
Kommunikáció	X	X	X	X	X
Esztétikai nevelés	X	X	X	X	X
Érzelmi és szociális nevelés	X	X	X	X	X
Mozgás-fejlesztés	X	X	X	X	X
Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés	X	X	X	X	X

Részletes program: 8. sz. melléklet

13.3. Általános iskolai tantervek

A kerettanterv megnevezése:

Az intézmény 2013/2014-es tanévtől bevezetendő új kerettantervet 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 11. számú mellékletéből választva.

13. 4. Tanulásban akadályozottak 1–4. évfolyamon

Tantárgyak	1. évfolyam	2. évfolyam	3. évfolyam	4. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	7	7	6	7
Matematika	4	4	3	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2
Ének-zene	2	1	2	2
Vizuális kultúra	1	2	2	2
Informatika	-	-	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon felhasználható órakeret: Felzárkóztató foglalkozás	2	2	2	2
Kötelező tanórai foglalkozás összesen (rendelkezésre álló órakeret):	25	25	25	27
Kötelező tanórán kívüli foglalkozások: Rehabilitációs célú foglalkozások	3	3	3	3
Kötelező foglalkozás összesen:	28	28	28	30
Választható foglalkozások ..	Kézműves szakkör	1	1	1
	Könyvtár	0, 5	0, 5	0, 5

	Tehetséggondozás	1	1	1	1
Tanórán kívüli foglalkozások:	Egyéni fejlesztés	1	1	1	1
	Napközi	20	20	20	20
Választható foglalkozás összesen:		33, 5	33, 5	33, 5	33, 5
Heti időkeret:		51, 5	51, 5	51, 5	51, 5

Részletes tanterv: 7. sz. melléklet

13. 5. Tanulásban akadályozottak 5-8. évfolyamon

Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelv	-	-	2	2
Matematika	4	4	4	4
Erkölcstan	1	1	1	1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Hon- és népismeret	1	-	-	-
Természetismeret	2	2	4	4
Földrajz	-	1	1	2
Ének-zene	2	2	1	1
Vizuális kultúra	2	2	1	1
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	2	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki óra	1	1	1	1
Szabadon felhasználható órakeret: Felzárkóztató foglalkozás	2	2	2	2
Kötelező tanórai foglalkozás összesen (rendelkezésre álló órakeret):	28	28	31	31
Kötelező tanórán kívüli foglalkozások: Rehabilitációs célú foglalkozások	3	3	4	4
Kötelező foglalkozás összesen:	31	31	35	35
Választható foglalkozás:	Környezetvédelmi szakkör	1	1	1
	Könyvtár	1	1	1

	Tehetséggondozás	0, 5	0, 5	1	1
Tanórán kívüli foglalkozások:	Egyéni fejlesztés	1	1	1	1
	Napközi	16	16	16	16
Választható foglalkozás összesen:		19, 5	19, 5	20	20
Heti időkeret:		50, 5	50, 5	55	55

Részletes tanterv: 6. sz. melléklet

13. 6. Értelmileg akadályozottak 1- 8. évfolyamon

A nevelés- oktatás- fejlesztés területei	Tantárgy	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.	5. évf.	6. évf.	7. évf.	8. évf.
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	4	4	4	4	4	4	5	5
	Olvasás-írás	2	2	3	3	4	4	2	2
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	2	2	2	2	3	3	3	3
	Játékra nevelés	2	2	2	2				
	Társadalmi ismeretek					1	1	2	2
Életvitel és gyakorlat	Önkiszolgálás	2	2						
	Életvitel és gyakorlat			2	2	2	2	3	3
Természeti környezet	Környezetismeret					1	1	2	2
Művészetek	Ének-zene	2	2	2	2	2	2	2	2
	Ábrázolás-alakítás	3	3	2	2	2	2	2	2
Informatika	Információs eszközök használata							1	1
Testi nevelés	Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5		
	Testnevelés							5	5
Szabadon felhasználható órakeret: Felzárkóztató foglalkozás		3	3	3	4	4	4	4	4
Kötelező tanórai foglalkozás összesen (rendelkezésre álló órakeret):		25	25	25	26	28	28	31	31
Kötelező tanórán kívüli foglalkozások: Rehabilitációs célú foglalkozások		3	3	3	3	3	3	4	4
Kötelező foglalkozás összesen:		28	28	28	29	31	31	35	35
Választható foglalkozás:	Játszóházi szakkör	1	1	1	1	1	1	1	1
	Könyvtár	0, 5	0, 5	0, 5	0, 5	1	1	1	1
	Tehetséggondozás	1	1	1	1	0, 5	0, 5	1	1

Tanórán kívüli foglalkozások:	Egyéni fejlesztés	1	1	1	1	1	1	1	1
	Napközi	20	20	20	20	16	16	16	16
Választható foglalkozás összesen:		23, 5	23, 5	23, 5	23, 5	19, 5	19, 5	20	20
Heti időkeret:		51, 5	51, 5	51, 5	52, 5	54, 5	54, 5	55	55

Részletes tanterv: 5. sz. melléklet

Mivel az intézményünkben kialakított tanulói csoportok összetétele képességeik szerint nagyon heterogének, ezért tantestületünk döntése értelmében, a tanulók szükségesnél nagyobb mértékű megterhelését csökkentve, a szabadon felhasználható órakeretet a felzárkóztató foglalkozások megtartására használjuk.

Ezekon a foglalkozásokon (kötelező jellegű részvétellel), a tanulók tantárgyi tudásának megerősítése, a tantárgyi tartalmak ismétlése történik, egyénre szabott differenciálással.

A kötelező tanórán kívüli foglalkozások (rehabilitációs célú foglalkozások) a Knt. 6. melléklete alapján a Megyei szakértői bizottság által előírt, rehabilitációs célú foglalkozások megtartását fedik le. Mindez egyéni, vagy kiscsoportos formában történik a szakértői véleményben megfogalmazottak alapján készített egyéni rehabilitációs terv szerint.

13. 7. Tantárgyak és óraszámok szakiskola 9/ E

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Angol nyelv	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Ember és társadalom	Erkölcstan	1	36
	Állampolgári ismeretek	1	36
Ember a természetben	Természetismeret	2,5	90
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	72
Informatika	Informatika	2	72
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1	36
	Szakmai alapozó ismeretek	4	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	3+2	108
	Osztályfőnöki óra	1	36
Összesen		31,5	1134
Szabadon tervezhető	Rehabilitáció és felzárkóztatás	3,5*	126
Mindösszesen		35	1260

*Az aktuális tanévi tantárgyfelosztásban meghatározottak szerint kötelező rehabilitációs és felzárkóztató foglalkozásokra használható.

A 2013/ 2014- es tanévtől bevezetendő új kerettantervet 51/2012 (XII.21.) EMMI rendelet 11. sz. mellékletéből választva a 2013/ 2014- es tanévtől felmenő rendszerben az 1.2. 5. 6. 9. évfolyamokkal kezdve vezetjük be

Részletes tanterv: 4. sz. melléklet

13.8. Szakképzés 9- 10. évfolyamon

A szakképző évfolyamok (9-10.) az iskolai oktatás szakképesítés megszerzésére felkészítő pedagógiai szakaszát jelenti, ahol olyan általánosan művelt, korszerű szakmai, elméleti és gyakorlati felkészültségű szakemberek képzése folyik, akik képesek ellátni a szakképesítés munkaterületének megfelelő munkaköröket és foglalkozásokat.

A képzés idő tartamát, az elméleti és gyakorlati órák arányát az OKJ, a tananyagot a szakmai vizsgakövetelményekre és a központi programra épített helyi tanterv határozza meg. Intézményünk a tanulásban akadályozott tanulók számára kidolgozott és jóváhagyott adaptált központi program szerint végzi szakképző munkáját.

Az időterv egyes évfolyamokon 36 hétre – utolsó évfolyamon 32 hétre – átlag heti 35 órával tervezett.

Az elméleti és gyakorlati oktatás történhet heti váltásban, az adott tanév tantárgyfelosztása alapján

A képzés szakmai vizsgával zárul. Az első szakképesítés megszerzése után lehetőség van a Köznevelési Törvény szerinti feltételekkel másodszakmát szerezni.

A képzés során a tanuló elsajátítja a választott (alapfokú végzettséghez kötött) szakma központi programja szerinti elméleti és gyakorlati ismereteket, felkészül a szakmai vizsgára.

A képzés célja a szakmai követelményeken túl magában foglalja a nevelési célokat, a személyiség formálását, a szocializációs funkciókra való felkészítést is, valamint a szakmával összefüggő társadalmi gyakorlat megismertetését.

Fontos feladat a szakemberektől elvárt emberi tulajdonságok kialakítása: munkafegyelem, megbízhatóság, felelősségtudat, önállóság, kreativitás, nyitottság, fogékonyság a változásokra, az önképzés igénye.

A szakképző évfolyamokra a felvétel a tanulásban akadályozott tanulók részére a 9. E évfolyam sikeres elvégzését igazoló bizonyítvány alapján, egyéb sajátos nevelési igényű tanulók részére az általános iskola 8. évfolyamának sikeres elvégzését igazoló bizonyítvány alapján történik.

A pályakezdő szakmunkások felkészültségének, munkaerő-piaci értékének növelése

A tanulók felkészítése az élethosszig tartó tanulásra.

A munkaerőpiacon való eredményes részvételre sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra

Az egyéni tanulási utak feltételeinek kialakítása

Felkészülés az uniós tagsággal járó kihívásokra és lehetőségekre.

Intézmény vezetés felkészítése a változások menedzselésére, a korszerű intézményvezetésre.

Az intézmények pedagógiai, szakmai fejlesztése és a pedagógusok módszertani továbbképzése

A szakiskolák eszközellátottságának javítása, korszerű eszközök, csúcstechnológia biztosítása.

Pályakövetési rendszer

Fontos adatszolgáltatási rendszer mely segíti a szakképzés munkaerői-piaci igények feltárását. Lehetővé teszi a tanulói életutak vizsgálatát, úgy, hogy konkrét információval szolgál minden egyes tanulóra vonatkozóan. A tanuló pályakövetése az első szakma megszerzése után, a szakmai képzés eredményes zárását követően kezdődik. Elsődleges célja, hogy a tanuló a munkaerőpiacra való belépésekor megkapja azokat a támogatásokat.

A pályakövetés célja

A szakiskolában szakképzettséget szerzett fiatalok

a munkaerőpiacon való elhelyezkedésének hatékony segítése, végzős fiatalok elhelyezkedési arányának emelése

Hatékony álláskeresési technikák alkalmazása a mindennapokban, illetve elő segíteni a tartós munkavállalást

A munkavállalás motivációjának erősítése, az elhelyezkedési esélyek növelése, a munkahelyi beilleszkedés elősegítése

A fiatalok szociális helyzetének javítása

Kiemelt feladatok a gyakorlati oktatásban

A szakmai gyakorlaton még szembetűnőbbek a tanulók közötti egyéni különbségek. A szakoktatóknak ügyelni kell a differenciált feladatátadásra és értékelésre.

támogatni a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátítását munkakezdés előtt a munkafolyamat lépésenkénti ismertetése munkafázisokhoz közvetlenül kapcsolódó munka- és balesetvédelmi előírások megtartása műveleti elemek mozdulatainak pontos bemutatása szakmai fogalmak értelmezése fokozatos, önálló feladatvégzésre irányítás

13.9. Óratervek az OKJ szerinti 31 346 02 számú „Számítógépes adatrögzítő”

részsakképesítés szakiskolai oktatásához (A szakképzési kerettantervekről szóló 30/2016. (VIII. 31.) NGM rendelet alapján)

Heti és éves közismereti óraszámok:

Műveltségi terület	Tantárgy neve	heti időkeret		2 tanéves óraszám
		9. évf.	10. évf.	
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	2	3	177
Matematika	Matematika	2	2	142
Ember és társadalom	Erkölcstan	1	1	71
Informatika	Informatika	1	1	71
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	1	71
Közismeret összesen		12	13	887
Szakmai elmélet és gyakorlat együtt		21		1491
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2**		142
Összefüggő szakmai gyakorlat		70		70

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

* A szabadon felhasználható heti 1, 5 óra időkeretet a magyar nyelv és irodalom tantárgy órakeretének emelésére fordítottuk.

** A szabadon felhasználható szakmai időkeretet (heti 2 óra) a Gépírás és levelezési gyakorlat óraszámának emelésére fordítottuk.

Heti és éves szakmai óraszámok:

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti órászáma

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
12082-16 Gépírás és irodai	Gépírás és levelezési gyakorlat		9	70		8

alkalmazások	Irodai alkalmazások gyakorlata		5		6
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	9		9	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		9	14	9	14
Összes heti/ögy óraszám		23		70	23

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően – intézményünkben a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének 100%-át lefedi.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszámja évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat	0	324	70	0	280	604
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai		30				30
	Billentyűkezelés		162				162
	Az írástechnika megerősítése		70				70
	Sebességfokozás		62			25	87
	Szövegfeldolgozások, szöveggyakorlatok					25	25
	Irodai gépírás gyakorlata					20	20
	Levelezési alapismeretek a titkári munkában					20	20
	Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában					55	55
	Levelezés a hivatali és üzleti életben					80	80
	Komplex levélgyakorlatok					55	55
	Irodai alkalmazások gyakorlata	0	180		0	210	390
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai		45				45
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában		45			40	85

	Táblázatok készítése a titkári munkában		45			40	85
	Adatbázisok készítése a titkári munkában		45			40	85
	A prezentáció mint kommunikációs technika					45	45
	A weblapkészítés alapjai					45	45
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	324	0		315	0	639
	Üzleti nyelvi kultúra	90					90
	Üzleti kommunikáció	50			50		100
	Protokoll az irodában	50			30		80
	Digitális kommunikáció a titkári munkában	36			35		71
	Nemzetközi protokoll				45		45
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok	49			20		69
	Munkahelyi konfliktuskezelés	49		20		69	
	Tárgyalástechnika			55		55	
	Marketingkommunikáció			60		60	
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		324	504		315	490	1633
Összes éves/ögy óraszám:		828		70	805		1703
Elméleti óraszámok/aránya		639 /37,52%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		1064 /62,48%					

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A szakmai és vizsgakövetelményben a részsakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

13.10. Óratervek az OKJ szerinti 21 814 01 számú „Családellátó” részsakképesítés szakiskolai oktatásához (A sakképzési kerettantervekről szóló 30/2016. (VIII. 31.) NGM rendelet alapján)

Heti és éves közismereti óraszámok:

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam heti óraszám	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	2	106
Matematika	Matematika	2	2	142
Ember és társadalom	Erkölcstan	1	1	71
Informatika	Informatika	2	2	142

Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	1	71
Közismeret összesen		12	13	887

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk. A szabadon felhasználható heti 1, 5 óra időkeretből 0,5 órát magyar nyelv és irodalom tantárgy 1 órát pedig az informatika tantárgy órakeretének emelésére fordítottuk.

Heti és éves szakmai óraszámok:

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
11033-12 Család- és háztartásellátás	Élelmiszerek és táplálkozási, ételkészítési alapismeretek	3		70	2	
	Családellátás, - gondozás	2			2	
	Lakókörnyezet kialakítás	1			1	
	Család- és háztartás-ellátási gyakorlat		17			18
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		6	17		5	18
Összes heti/ögy óraszám		23		70	23	

A szakmai szabadsáv felhasználása:

- 9. évfolyamon: ~ heti 1 óra a szakmai elmélet-élelmiszerek és táplálkozási, ételkészítési alapismeretek - óraszámának növelésére
- ~ heti 1 óra a szakmai gyakorlat óraszámának növelésére fordítódott.
- 10. évfolyamon: ~ heti 2 óra a szakmai gyakorlat óraszámának növelésére fordítódott.
-

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8. § (5) bekezdésének megfelelően – intézményünkben a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének 100%-át lefedi.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszámát évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
11033-12 Család- és háztartásellátás	Élelmiszerek és táplálkozási, ételkészítési alapismeretek	108		70	70		178
	Élelmiszerismeret, élvezeti cikkek (jellemzők, vásárlás, tárolás)	30			20		50
	Táplálkozási alapismeretek	10			8		18

Élelmezés-egészségügyi ismeretek	7		8		15
Konyhatechnikai berendezések, eszközök	7		3		10
Nyersanyag előkészítés, ételkészítési alpműveletek	24		14		38
Ételkészítés ételcsoportok alapján	24		14		38
Terítés és tálalás a háztartásban	6		3		9
Családellátás, -gondozás	72		70		142
Család és háztartás	36				36
Gondozás, nevelés a különböző életkori szakaszokban	36				36
Egészségügyi alapismeretek			16		16
Házi betegápolás			32		32
Elsősegélynyújtás			16		16
Közösségi családsegítés			6		6
Lakókörnyezet kialakítás	36		35		71
Lakáskialakítás és lakberendezés	14		10		24
Lakóépületek környezete, gondozása	4		8		12
Lakásgondozás	8		7		15
Fehérnemű- és ruhaápolás	6		6		12
Lakókörnyezeti munka-, tűz- és környezetvédelem	4		4		8
Család- és háztartás-ellátási gyakorlat		612		630	1242
Konyhai munkák, ételkészítési alapgyakorlatok		432		245	677
Lakókörnyezet gondozási és ruhaápolási gyakorlatok		180		150	330
Ápolási, gondozási gyakorlatok				235	235
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:	216	612	175	630	1633
Összes éves/ögy óraszám:	828		70	805	1703
Elméleti óraszámok/aránya	391 / 23,0%				
Gyakorlati óraszámok/aránya	1312 / 77,0 %				

Jelmagyarázat: e/elmélet, gy/gyakorlat, ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A részsakképesítés oktatására fordítható idő **1703** óra (828+70+805) nyári összefüggő gyakorlattal és szakmai szabadsávval együtt.

A szakmai és vizsgakövetelményben a sakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat

arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

13.11. Óratervek az OKJ szerinti 21 622 02 számú „Parkgondozó” részszakképesítés szakiskolai oktatásához (A szakképzési kerettantervekről szóló 30/2016. (VIII. 31.) NGM rendelet alapján)

Heti és éves közismereti óraszámok:

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9. évfolyam heti óraszám	10. évfolyam heti óraszám	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1	2	106
Matematika	Matematika	2	2	142
Ember és társadalom	Erkölcstan	1	1	71
Informatika	Informatika	2	2	142
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	355
	Osztályfőnöki óra	1	1	71
Közismeret összesen		12	13	887

Az éves óraszám megadásánál 9. évfolyamon 36 héttel, 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

A szabadon felhasználható heti 1, 5 óra időkeretből 0,5 órát magyar nyelv és irodalom tantárgy 1 órát pedig az informatika tantárgy órakeretének emelésére fordítottuk.

Heti és éves szakmai óraszámok:

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti órászáma évfolyamonként

Szakmai követelmény-modulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10961-16 Kertészeti alapismeretek	Növénytan	2		70	2	
	Termesztési ismeretek	2			1	
	Termesztési ismeretek gyakorlat		2			4
	Műszaki alapismeretek	1				
	Műszaki alapismeretek gyakorlat		2			3
10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	1				
11070-16 Növényismeret	Növényismeret	1			2	
	Növényismeret gyakorlat		4			4
11069-16 Kertfenntartás	Kertfenntartás	1				
	Kertfenntartás gyakorlat		4			4
	Kertfenntartás műszaki ismeretei	1				

	Kertfenntartás műszaki ismeretei gyakorlat		2			3
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám	9	14		5	18	
Összes heti/ögy óraszám	23	70	23			

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A kerettanterv szakmai tartalma - a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 8.§ (5) bekezdésének megfelelően – intézményünkben a nappali rendszerű oktatásra meghatározott tanulói éves kötelező összes óraszám szakmai elméleti és gyakorlati képzésre rendelkezésre álló részének 100%-át lefedi.

A szakmai szabad sáv felhasználása az alábbiak szerint történt:

- ~ 9. évfolyamon: - heti 1 óra a Termelési ismeretek elméleti óraszámának emelésére,
- heti 1 óra pedig Növényismeretek gyakorlat óraszámának emelésére
- ~ 10. évfolyamon: - heti 1 óra a Műszaki alapismeretek gyakorlat óraszámának emelésére
- heti 1 óra pedig a Kertfenntartás műszaki ismeretei gyakorlat emelésére fordítódott.

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök órászáma évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
10961-16 Kertészeti alapismeretek	Növénytan	72			70		142
	A növények külső, belső felépítése	24					24
	A növények életjelenségei	18					18
	Növényrendszertan	16			36		52
	Környezettan	14			34		48
	Termesztési ismeretek	72			35		107
	A kertészeti termesztés tárgyi feltételei	16					16
	Éghajlattan	16					16
	Talajtan	16					16
	Talajművelés	24					24
	Trágyázás				11		11
	Öntözés				11		11
	Növényvédelem				13		13
	Termesztési ismeretek gyakorlat		72			140	212
	A kertészeti termesztés tárgyi feltételei		18			16	34
	Éghajlattan gyakorlatok		12			12	24
	Talajtan gyakorlatok		16			56	72
	Trágyázás gyakorlatok		14			28	42
	Növényvédelem gyakorlatok		12			28	40
	Műszaki alapismeretek	36					36
	Anyagismeret	4					4
	A műszaki ábrázolás alapjai	4					4
	Gépelemek, szerkezeti egységek	4					4
	Belső égésű motorok	3					3

	Az erőgépek szerkezeti felépítése	3		70			3
	Villanymotorok	3					3
	A termesztés, növényápolás gépei	15					15
	Műszaki alapismeretek gyakorlat		72			105	177
	Kéziszerszámok, anyagok ismerete		9			12	21
	Gépelemek, szerkezeti egységek ismerete		7				7
	Motorok szerkezete, működtetése		6				6
	Erőgépek szerkezete, működtetése		6				6
	Elektromos berendezések, villanymotorok működtetése		6			11	17
	Erőgépek, munkagépek összekapcsolása		6			12	18
	A termesztés, növényápolás gépeinek üzemeltetése		32			70	102
10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	36					36
	Munkavédelmi szabályozás és felügyelet	2					2
	Munkáltatók és munkavállalók munkavédelmi jogai és kötelességei	3					3
	Balestek, baleset-elhárítás	3					3
	A munkavégzés jellegzetességei	2					2
	Munkaegészségtan	2					2
	Munkalélektan	2					2
	A kertészeti munkavégzés biztonságtechnikája	2					2
	Tűz- és robbanásvédelem	3					3
	Környezet- és természetvédelem	14					14
	Munkajogi alapismeretek	3					3
11070-16 Növényismeret	Növényismeret	36			70		106
	Bevezetés a növényismeretbe	6					6
	Gyomnövények	6					6
	Ivaros és ivartalan úton szaporítható egynyáriak	8					8
	Kétnyáriak	4					4
	Évelők, fűmagkeverékek fajtái	12					12
	Lombhullató díszfák, díszcserjék				18		18
	Kúszócserjék				12		12
	Örökzöldek				24		24
	Cserepes dísznövények				16		16
	Növényismeret gyakorlat		144			140	284
	Gyomnövények felismerése		16				16
	Ivaros és ivartalan úton		43				43

	szaporítható, egyényáriak felismerése					
	Kétnyáriak felismerése		21			21
	Évelők, fűmagkeverékek fajainak felismerése		64			64
	Lombhullató díszfák, díszcserjék, kúszócserjék felismerése				54	54
	Örökzöldek felismerése				48	48
	Cserepes dísznövények felismerése				38	38
11069-16 Kertfenntartás	Kertfenntartás	36				36
	A kertfenntartás alapfogalmai; Zöldfelületek csoportosítása, történelmi áttekintése; Városi zöldfelületek jelentősége	4				4
	Fűfelületek fenntartása	3				3
	Egy- és kétnyári, évelő virágfelületek fenntartása	5				5
	Lombhullató díszfák, díszcserjék fenntartása	6				6
	Gyümölcsfajok fenntartása	2				2
	A szőlő fenntartása	2				2
	Örökzöldek fenntartása	3				3
	Edényes-, kúszó-, talajtakaró növények fenntartása	5				5
	Rózsafelületek és sziklakertek fenntartása	4				4
	Sírkiültetések, fűborítású sportpályák fenntartása	2				2
	Kertfenntartás gyakorlat		144		140	284
	Fűfelületek fenntartása		18			18
	Egy- és kétnyári, évelő virágfelületek fenntartása		72			72
	Lombhullató díszfák, díszcserjék fenntartása		54			54
	Gyümölcsfajok és a szőlő fenntartása				24	24
	Örökzöld dísznövények fenntartása				24	24
	Edényes-, kúszó- és talajtakaró növények fenntartása				36	36
	Rózsafelületek és sziklakertek fenntartása				28	28
	Sírkiültetések, fűborítású sportpályák fenntartása				28	28
	Kertfenntartás műszaki ismeretei	36				36
	Gépek, kézi eszközök karbantartása	8				8
	Fűnyírók	4				4
	Gépi fűrészek, sövénynyírók	5				5
	Takarító, síkosság-mentesítő, lombszívó gépek	3				3
	Kerti növényvédő gépek	5				5

Tápanyag-utánpótlás műszaki berendezései a kertfenntartásban	4					4
Anyagszállítás a kertfenntartásban	3					3
Egyéb kertfenntartó gépek, berendezések (idősfa átültető gépek, emelőkosaras gépek, ...)	4					4
Kertfenntartás műszaki ismeretei gyakorlat		72			105	177
Gépek, kézi eszközök karbantartása		22				22
Fűnyírók üzemeltetése, karbantartása		20				20
Gépi fűrészek, sövénynyírók üzemeltetése, karbantartása		18				18
Takarító, síkosság- mentesítő, lombszívó gépek üzemeltetése, karbantartása		12				12
Kerti növényvédő gépek üzemeltetése, karbantartása					27	27
Tápanyag-utánpótlás műszaki berendezéseinek üzemeltetése és karbantartása					27	27
Anyagszállítás műszaki berendezéseinek üzemeltetése és karbantartása					35	35
Egyéb kertfenntartó gépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása					16	16
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:	324	504		175	630	1633
Összes éves/ögy óraszám:	828		70	805		1703
Elméleti óraszámok/aránya	499 óra / 29,3 %					
Gyakorlati óraszámok/aránya	1204 óra / 70,7 %					

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

A tantárgyakra meghatározott időkeret kötelező érvényű, a témakörökre kialakított óraszám pedig ajánlás.

A szakmai és vizsgakövetelményben a szakképesítésre meghatározott elmélet/gyakorlat arányának a teljes képzési idő során kell teljesülnie.

A szakképzési kerettantervekről szóló 30/2016. (VIII. 31.) NGM rendelet alapján

13. 12. Szakmai tantervi adaptáció a 31 346 02 számú SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ részsakképesítés szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára (a 54 346 03 Irodai titkár szakképesítés kerettanterve alapján)

Melyben meghatározásra került a részsakképesítés elméleti és gyakorlati szabad sáv órászámainak felhasználása.

A szabad sávok felhasználásának célja a tanulók képességeitől függő, és azt figyelembe vevő differenciálás lehetőségének megteremtése. Valamint az adott óraszám emelésével a tananyagrészek még nagyobb fokú elmélyítése, megerősítése és gyakoroltatása.

Részletes tanterv: 1. számú melléklet

13.13. Szakmai tantervi adaptáció a 21 814 01 CSALÁDELLÁTÓ részszakképesítés szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára (a 34 814 01 Családi gazdálkodó szakképesítés kerettanterve alapján)

Melyben meghatározásra került a részszakképesítés elméleti és gyakorlati szabad sáv óraszámainak felhasználása.

A szabad sávok felhasználásának célja a tanulók képességeitől függő, és azt figyelembe vevő differenciálás lehetőségének megteremtése. Valamint az adott óraszám emelésével a tananyagrészek még nagyobb fokú elmélyítése, megerősítése és gyakoroltatása.

Részletes tanterv: 2. számú melléklet

13.14. Szakmai tantervi adaptáció a 21 622 02 PARKGONDOZÓ részszakképesítés szakiskolában történő oktatásához tanulásban akadályozottak (st) számára (az 54 581 02 Parképítő és fenntartó technikus szakképesítés kerettanterve alapján)

Melyben meghatározásra került a részszakképesítés elméleti és gyakorlati szabad sáv óraszámainak felhasználása.

A szabad sávok felhasználásának célja a tanulók képességeitől függő, és azt figyelembe vevő differenciálás lehetőségének megteremtése. Valamint az adott óraszám emelésével a tananyagrészek még nagyobb fokú elmélyítése, megerősítése és gyakoroltatása.

Részletes tanterv: 11. számú melléklet

13.15. A készségfejlesztő iskola helyi tanterve

A köznevelési törvénynek a 2016. évi LXXX. törvény 22.§-a szerinti módosítása alapján:

13/B. § (1) A készségfejlesztő iskola a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók részére biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását, továbbá a szakképzésben részt venni nem tudó enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára nyújt a munkába álláshoz és az életkezdéshez szükséges ismereteket.

(2) A készségfejlesztő iskolának négy évfolyama van, amelyből

a) kettő közismereti képzést folytató évfolyam,

b) kettő, az életkezdéshez való felkészülést, a munkába állást lehetővé tevő egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását célzó gyakorlati jellegű évfolyam (a továbbiakban: gyakorlati évfolyam).

(3) A közismereti oktatás a készségfejlesztő iskolában a sajátos nevelési igény jellegéhez igazodó közismereti kerettanterv alapján folyik. A készségfejlesztő iskola gyakorlati évfolyamainak képzése a készségfejlesztő kerettantervek szerint meghatározott.

(4) A készségfejlesztő iskola sikeresen teljesített gyakorlati évfolyamai eltérő készségfejlesztő kerettantervek szerinti oktatással megismételhetők.

1. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti óraterve

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	5	360
Idegen nyelv	Idegen nyelv	2	2	144
Matematika	Matematika	5	5	360
Ember és társadalom	Etika	1	1	72
	Állampolgári ismeretek	1	1	72
Ember a természetben	Természetismeret	5	5	360
Művészetek	Műszaki rajz, vizuális nevelés	2	2	144
Informatika	Informatika	2	2	144
Életvitel és gyakorlati ismeretek	Pályaorientáció	1	1	72
	Szakmai alapozó ismeretek	5	6	396
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	5	360
	Osztályfőnöki óra	1	1	72
Összesen		35	36	2556

(A kerettantervben a 9. évfolyamon heti 3,5, a 10. évfolyamon heti 4,5 óra szabadon felhasználható időkeretből heti 2,5 órát mindkét évfolyamon a természetismeret óraszámának növelésére, további heti 1 órát a 9. évfolyamon, és heti 2 órát a 10. évfolyamon a szakmai alapozó ismeretek óraszámának növelésére fordítottunk.)

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs óraszám: 4 óra/hét

2. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamának közismereti tanterve

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés - oktatás - fejlesztés területei	Tantárgy	9 - 10. évfolyam		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	5	5	360
Társadalmi környezet	Számolás-mérés	5	5	360
	Társadalmi ismeretek	1	1	72
	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki óra	1	1	72
Életvitel és gyakorlati	Életvitel és gyakorlat	4	4	288

ismeretek				
	Gyakorlati képzés előkészítése	3	4	252
Természeti környezet	Környezet- és egészségvédelem	4	4	288
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alakítás	2	2	144
Informatika	Információs eszközök használata	2	2	144
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Összesen		35	36	2556

(A szabad időkeretek felhasználása a következők szerint történt:

9. évfolyamon (heti 3,5 óra):

1 óra a gyakorlati képzés előkészítése

2 óra a környezet és egészségvédelem

0,5 óra az ének-zene heti óraszámának a megemelésére

10. évfolyamon (heti 4 óra):

2 óra a gyakorlati képzés előkészítése

2 óra a környezet és egészségvédelem heti óraszámának a megemelésére fordítódott.

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs óraszám: 4 óra/hét

3. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti tanterve

Tantárgyak és óraszámok

Műveltségi terület	Tantárgy neve	11-12. évfolyam (átlag heti időkeret)	2 tanéves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	2	144
Matematika	Matematika	2	144
Ember és társadalom	Etika	1	72
Informatika	Informatika	2	144
Testnevelés és sport	Testnevelés és sport	5	360
	Osztályfőnöki óra	1	72
Közismeret összesen		13	936
Készségfejlesztő kerettantervek		22	1584
Összesen:		35	2520

(A 2 óra szabad közismereti időkeretből 1 órát a magyar nyelv és irodalom, további 1 órát pedig az informatika heti óraszámának megemelésére használtuk fel. A 2 óra szabad készségfejlesztő időkeretet pedig a háztartástan-életvitel óraszámának megemelésére fordítottuk.)

Egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs óraszám: 5 óra/hét

4. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 11-12. évfolyamának közismereti tanterve

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok

A nevelés - oktatás - fejlesztésterületei	Tantárgy	11	12	
		Heti	Heti	2 éves
Anyanyelv és kommunikáció	Kommunikáció	2	2	144
	Számolás-mérés	2	2	144
Társadalmi környezet	Etika	1	1	72
	Osztályfőnöki	1	1	72
Természeti környezet	Környezet és egészségvédelem	1	1	72
Testnevelés	Testnevelés	5	5	360
Informatika	Információs eszközök használata	1	1	72
Közismeret összesen		13	13	936
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	22	22	1584
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Összesen		35	35	2 520

(A szabadon választható időkeretből heti 0,5 órát a számolás-mérés óraszámának növelésére, 1 órát pedig az információs eszközök használata tantárgyra használtuk fel.)

A heti 2 óra szabad készségfejlesztő időkeretet pedig a háztartástan-életvitel óraszámának megemelésére fordítottuk.)

Egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs és rehabilitációs óraszám: 5 óra/hét

5. A készségfejlesztő iskola gyakorlati tanterve

- háztartástan – életvitel – konyhai kisegítő

A háztartástan – életvitel tanterv óraterve

Évfolyamok	11-12.
Heti órakeret	10
2 éves órakeret	720

A készségfejlesztő kerettanternv témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	11-12.	11.	12.
1. Konyhatechnika	348	174	174
2. Takarítás	72	36	36
3. Mosás	50	25	25
4. Vasalás	50	25	25
5. Varrás	110	55	55
6. Virágápolás	50	25	25
7. Lakáskultúra	40	20	20

Összesen		720	360	360

A konyhai kisegítő tanterv óraterve

Évfolyamok	11-12
Heti órakeret	12
2 éves órakeret	864

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

Témakör / Évfolyam	11-12.	11.	12.
1. Munka-, tűz és balesetvédelmi ismeretek	48	24	24
2. Egészségvédelmi és környezetvédelmi ismeretek	48	24	24
3. Áruismeret - Tárolás	90	45	45
4. Konyhai előkészítő eljárások	186	93	93
5. Konyha gépei és berendezései	92	46	46
6. Mosogatási tevékenységek	200	100	100
7. Takarítási tevékenységek	200	100	100
Összesen:	864	432	432

(A szabadon tervezhető órakeretet az Áruismeret – Tárolás és a Konyha gépei és berendezései témakörök óraszámának megemelésére fordítottuk.

A helyi tanterv az 53/2016.(XII.29.) EMMI rendelettel kiadott kerettantervek alapján készült Melyben meghatározásra került a szabad sáv óraszámainak felhasználása.

A szabad sávok felhasználásának célja az adott óraszám emelésével a tananyagrészek még nagyobb fokú elmélyítése, megerősítése és gyakoroltatása.

A készségfejlesztő iskola részletes tantervei a Pedagógiai Program 3. számú melléklete

14. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az iskola tiszteletben tartja a pedagógus jogát a tankönyvek és a taneszközök kiválasztására vonatkozóan a következő elvek érvényesülése esetén.

Tankönyvekre vonatkozóan:

- segítse a kompetencia alapú oktatást
- a kerettantervhez, illetve a helyi tantervhez igazodik
- szakmai szempontból megfelel az oktatás szintjének
- szerkesztése segíti a tanulást (a fontos ismereteket kiemelve tartalmazza)
- sok szemléltető ábrát, illetve magyarázatot tartalmaz
- szerepelnek benne a kultúrtörténeti vonatkozások
- megfelel az életkori sajátosságoknak
- esztétikus, nyelvhelyességi szempontból megfelelő
- tartós, gyakori használatra készült
- megfizethető
- összhangban van a szakmai munkaközösség ajánlásával taneszközökre vonatkozóan:
- a kerettantervhez, illetve a helyi tantervhez igazodik
- szakmai szempontból megfelel az oktatás szintjének

- megfelel az életkori sajátosságoknak
- könnyen előkészíthető a tanórára
- munka-és balesetvédelmi szempontból kifogástalan
- alkalmas tanulói kísérletek végzésére is
- megfizethető
- jól támogatja a kompetencia alapú képességfejlesztéseket

Az iskola könyvtára tartós tankönyvekkel rendelkezik, melyeket tanulóink tanulmányaik teljes idejében használhatnak.

A tankönyvek beszerzését az iskola szervezi. A tankönyvrendelést az Szülői munkaközösség véleményezi, a tankönyvjegyzékben nem szereplő könyvek rendelése esetén él egyetértési jogával is. A tankönyvrendelés elkészítéséről, a tankönyvkiosztás megszervezésének helyi rendjéről külön iskolai szabályzat rendelkezik.

15. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

15. 1. Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Fokozatosan átvezetjük a gyermeket az óvoda játékközpontú cselekvéseiből az iskolai tanulás tevékenységeibe. A mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének, a személyiség erkölcsi arculatának értelmi és érzelmi alapozásával, a helyes magatartás megismertetésével és gyakoroltatásával fokozatosan kialakítjuk az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

Tanulási módszerek kialakítása, iskolai fegyelem és figyelem, kötelességérzet kialakulása.

15. 2. A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítmény-elvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a NAT elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat. Nagyon fontos a biztonságos szóbeli és írásbeli nyelvhasználat és az alapvető képességek, készségek elsajátítása, a mentális képességek célirányos fejlesztése, az önálló tanulás és az önművelés alapozása. Mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait. Fejlesztjük a kreativitást, az írásbeliség és a szóbeliség egyensúlyára, a tanulók egészséges terhelésére törekszünk. Érési folyamatukat követjük, személyre szóló, fejlesztő értékelést adunk.

Motiváció, tanulásszervezés, teljesítmények növekedése.

15. 3. Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása. Az önismeret alakítása, a fejlesztő értékelés és önértékelés képességének fejlesztése, az együttműködés értékének tudatosítása a családban, a társas kapcsolatokban, a barátságban, a csoportban.

Kulcskompetenciák megalapozása, együttműködési készség fejlődése, a tanulói tudás megalapozása.

15. 4. A 7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata - a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra. A gimnázium hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata – a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben – a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra. Az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni.

A helyes tanulási stratégiák megválasztása, gyakorlása az életkori jellemzőknek megfelelően, az együttműködésre építő kooperatív, interaktív tanulási technikákat és tanulásszervezési módokat bővítve.

15. 5. A középfokú oktatás pedagógiai feladatai

A középfokú oktatás alapvető feladata a fiatalok felkészítése a felnőtt társadalomba való beilleszkedésre az ehhez szükséges műveltség tartalom biztosításával, továbbá a pályaaorientációval, a munkába állásra. Pozitív attitűd kialakítása a tanulás iránt, hogy az ember korábbi tanulási és élettapasztalatait felhasználja, új tanulási lehetőségeket kutasson fel, a tanultakat az élet minden területén széles körben alkalmazza.

A szakiskola feladatai:

9. E évfolyamon:

A szakiskola kötelező előkészítő évfolyamán – az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. Megvalósul a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó gyengébb vagy sérült funkciók korrigálása, kompenzálása, a szakmatanuláshoz, munkába álláshoz szükséges motiváció megteremtése.

9-10. (szakképző) évfolyamokon:

A szakiskolai oktatás a szakképző évfolyamokon a közismereti oktatással és a választott rész-szakképesítésnek megfelelő szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek elsajátíttatásával felkészíti a tanulókat a sikeres szakmai vizsgára az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételle, a sikeres munkaerő-piaci és társadalmi integrációra.

A készségfejlesztő iskola feladatai:

9-10. évfolyamon:

Ebben a szakaszban az enyhe értelmi fogyatékos esetében az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében nevelés-oktatás célja az általános iskolában elsajátított életkezdéshez, pályaválasztáshoz kapcsolódó ismeretek megerősítése, a gyengébb vagy sérült funkciók fejlesztése, kompenzálása, a felnőtt életben elérhető

munkatevékenységek iránti motiváció felkeltése, a gyakorlati tevékenységek elsajátításához szükséges kompetenciák, magatartásformák kialakítása, a gyakorlati képzés sikerének megalapozása.

11-12. évfolyamon:

Olyan ismeretek, készségek elsajátítása és szokások kialakítása a cél, amelyekkel a tanulók - képességeikhez mérten kisebb irányítás mellett - képessé válnak a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és a házimunkához tartozó feladatok illetve a konyhai kisegítői munka végzésére.

Az elméleti ismereteket minél teljesebben, pontosabban és körültekintően legyenek képesek alkalmazni a gyakorlatban.

Ismerjék a munka-baleset- és környezetvédelmi szabályokat, azok betartásával kitartóan végezzék a tevékenységeket.

Ismerjék a háztartásban, a konyhai kisegítő munkában használt eszközök, gépek alkalmazási területeit és azokat tudják biztonságosan működtetni, rendeltetésszerűen használni.

A tanulók legyenek képesek a takarítási, tisztítási, mosási munkafolyamatokhoz a megfelelő vegyszereket kiválasztani és azokat körültekintően használni.

Alakuljon ki az igény az ápoltság megjelenésére, a tiszta, rendezett és harmonikus környezetre, erősítse a környezettudatos szemléletet és magatartásformát.

Alakuljon és erősödjön meg az együttműködő, szabálykövető magatartás, a munkavégzés során felmerülő problémákat, nehézségeket ismerjék fel, megoldásukhoz hatékonyan kérjenek segítséget.

Váljanak képessé az elsajátított ismeretek, tevékenységek iskolán kívüli alkalmazására.

A szociális képességek fejlesztésével és a munkatevékenységek gyakorlásával növelje a fiatalok esélyegyenlőségét a társadalmi élet minden területén, a minél teljesebb munkahelyi integráció elérése érdekében.

16. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon.

Cél:

- a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel
- a tanulóknak életelelmévé váljon a mozgás

A közoktatási törvény módosítása lehetőséget és kötelezettséget adott a mindennapi egészségfejlesztő testmozgásra. A jogszabályi feltételek a törvény 27 § (11,12,13) bekezdésében, valamint a NAT kormányrendelet kereteiben találhatók.

Mindezek azt szolgálják, hogy a modern kor és technológiai mozgásszegény életmódja mellett is lehetőséget találjunk a mozgásra. A mozgás hiánya a fizikai képességek, majd később a szellemi teljesítmények romlásához vezet.

Feladataink a mindennapos testmozgás biztosítása terén:

- Minden gyereknek minden nap biztosítjuk a mozgás lehetőségét.
- Minden testnevelés órán és minden testmozgási alkalomkor megtörténik a keringési és légző-rendszer megfelelő leterhelése.
- Minden testnevelés órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légző torna.
- A testnevelés tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyezeteire és az izomerősítések különböző testhelyezeteire.

- Arra törekszünk, hogy minden testnevelés óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is.
- A testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás programban.
- A testmozgás-program életmód-sportokat, életminőség-sportokat is tanítson meg.
- A testmozgás-program játékokat és táncot is tartalmaz.

Intézményünkben testnevelés órán kívül tömegsportkörü foglalkozásokat tartunk (a törvényi előírásokat a minimumnak tekintve).

A tömegsport foglalkozások éves tervének kialakításakor figyelembe vesszük az adott évfolyam testnevelés kerettantervét, és ahhoz kapcsolódva alakítjuk ki azt. Így fontosnak tartjuk a motoros készségfejlesztés-edzettség, és a fittségi szintnövelő és megtartó testgyakorlatok végzését, a játékos mozgásformák egyénileg, párban, csoportban történő gyakorlását, az alkotó és kooperatív játékos feladatok végzését.

A tömegsport foglalkozásokon az egyénileg, párban, csoportban végzett játékos és sportág-specifikus versenyekre való felkészítésre is nagy hangsúlyt fektetünk.

Mivel a testnevelés órák intézményi szintű szervezése nem teszi lehetővé az úszás tananyag tartalom tanórákon való elsajátíttatását, ezért mindezt a tömegsport foglalkozások éves tervébe építve valósítjuk meg.

Testnevelés és a mozgás lehetősége intézményünkben

Az iskolai testnevelés és a sport keretei között az egészségnevelés, a szociális kompetenciák, a csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttműködés egyaránt fejleszthető. Arra törekszünk, hogy intézményünk tárgyi és környezeti feltétele javuljon, ahhoz, hogy a testnevelésre és a mozgásra megfelelő körülmények alakuljanak ki. Az intézmény minden pályázati lehetőséget megragad, és a fenntartókkal való egyeztetések során ösztönzi azokat a területen lévő feltételek bővítésére, javítására, megteremtésére.

Napközi

Napközis foglalkozásokon kötelező a mozgás, az udvari játék, egészségfejlesztő testmozgás biztosítása a helyi tantervben előírt időbeosztásban. Az összefüggő, napi három órát meghaladó napközis foglalkozások között minden olyan délutáni tanítási időszakban, amelyben nincs testnevelési óra, biztosítani kell a tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos testmozgást, ha időjárási viszonyok megengedik, a szabadban kell megszervezni. A játékos testmozgás ideje legalább napi negyvenöt perc.

Órán kívüli sportfoglalkozások

A természetet kedvelő gyerekek az osztályokkal, az intézményekben működő túra és egyéb szakkörrel évente több túrán vehetnek részt. Az egynapos gyalogtúrákon megismerhetik az ország természeti szépségeit is. Ez a testnevelési és a környezeti nevelés egyik fontos találkozási pontja.

Nyári táborok és túrák

Intézményünk pedagógusai és osztályai kihasználják az intézményhez kapcsolódó táborok, erdei iskolák, osztály és egyéb keretben megszervezett kirándulások, túrák lehetőségeit.

17. Projektoktatás

A pedagógiai gyakorlat megújulását a hatékony, munkáltató, tevékenykedtető módszerek fontosságának felismerése, a megvalósítás kritériumainak készség szintű elsajátítása, az eredmény előnyeinek és hátrányainak figyelembe vétele kell, hogy jellemezze.

Munkáltató módszerek: a projektmódszer, a kooperatív oktatási módszer, a szimuláció, a szerepjáték, a játék, a tanulmányi kirándulás, a tanulási szerződés, s a sokat kritizált házi

feladat. Valamennyi munkáltató módszer közös jellemzője, hogy önálló, csoportos tevékenységet feltételez. Az önálló módszerek mindegyike a domináns választott módszernek lehet egy kísérő eljárása, alkalmazott technikája.

A projekt módszerektől a projektoktatásig

„Az az ember, aki az értékes társadalmi célokkal összhangban szabályozza életét, kielégíti mind a gyakorlati hatékonyság, mind az erkölcsi felelősség követelményeit.” Ezeket a gondolatokat Kilpatrick, a projekt módszer kidolgozója, projekt-megfogalmazásában a következőkkel magyarázza: a projekt maga az élet, amely társadalmi környezetben folyik, elégedetté tesz, megtanít a kitartó munkára, segít sikeresnek lenni, a céltudatos tevékenység, az értékes élet tipikus szakasza a demokratikus társadalomban. A projekt módszer kritériumaként az alábbiakat jelöli meg:

- célvezérelt tapasztalatszerzés, „teljes értékű”, erős aktivitás,
- lehetőséget biztosít, megtanulni hogyan kell a célt meghatározni (a célkitűzés belső sürgetés),
- a cél irányába mutató beállítódás készséget, felkészültséget jelent,
- a gyermek folyamatosan szelektív döntéseket végez,
- a cél meghatározza az eredményt,
- a felkészültség megelégedést vált ki, ha a célt elérték,
- az elégedettség megerősíti a tevékenységet,

A projektoktatás folyamatában a tanulás alapvetően az egyéni, páros és csoportos szervezeti formákban történik. A tevékenység megszervezésekor, valamint a feladatok megoldása során a hangsúly az együttes munkálkodáson, egymás segítésén, elfogadásán, a kommunikációs készségek, technikák elsajátításán van.

A projekt módszer mindig célirányos, problémaorientált, a tanulók érdeklődésére, aktív tevékenységére épít.

A valós világgal való közvetlen kapcsolata feltételezi az iskola tanulási környezetének kiterjesztését. A megismerési folyamatot a gyermeki személyiségfejlődés hatékony elősegítése érdekében szervezi. Ezért a kezdeményezésre, az együttműködésre és a kreatív, felfedeztető kutató technikákra helyezi a hangsúlyt.

A projektoktatás során a tanítási-tanulási tevékenység eszköztára lényegesen gazdagabb az iskolai eszköztárnál. Az új természetes tanulási környezet olyan eszközök gazdag tárházát (csillagvizsgáló, mázsáló) kínálja, mely iskolai környezetben közvetlenül nem alkalmazható, de adaptálásuk megvalósítható.

A tanulási környezet új, természetes, sőt maga a természet. A valós világgal való kapcsolat feltételezi az iskolai keretek kitágítását, a természetes környezetben való tanulás feltételeinek megszervezését. A terepi munkák, adatközlők kiválasztása, megkeresése további elemzéseket tesznek lehetővé a laboratóriumi körülmények között, illetve összehasonlító, értékelő konklúziók megerősítése történhet a szakkönyvekkel.

A kooperatív oktatási módszer

A kooperatív oktatási módszer a tanulók kis csoportokban (4-6 fő) való együttműködésen alapuló, tevékenységorientált foglalkoztatása.

Célja: az intellektuális készségek fejlesztése, a szociális készségek fejlesztése, az együttműködési képesség kialakítása.

Alapelvei: az egyidejű interakció, az építő egymásrautaltság, az egyéni felelősség, az egyenlő részvétel.

Változatai: csoportos tanulás – egyéni teljesítmény csoportos tanulás – egyéni vetélkedő (csoporton belül) mozaik tanulás (az anyag felosztása, és együttes előadás) csoportkutatás (közös tervezés, kutatás).

A kooperatív módszer nem nélkülözheti a társak aktív, segítő, támogató részvételét az együttes munka, a kooperatív tanulás keretei között. A tanulók nemcsak a saját munkájukért, hanem a csoport tagjának tanulási eredményeiért is felelősek.

A kooperatív módszerek nagymértékben elősegítik az adott osztályon, közösségen belüli kapcsolatok pozitív irányú alakulását, hozzájárulnak az önértékelés fejlődéséhez, az iskolához való pozitív attitűdök kialakulásához.

A tanulási szerződés

A tanulási szerződés egy olyan tanár és tanuló közötti megállapodás, amely egy adott tanulási cél elérése érdekében történik. A megállapodás különböző feladatokat tartalmazhat, amelyek lehetnek kötelezőek vagy választhatóak.

A tanulási szerződés célja: a tanuló önállóságának, felelősségvállalásának növelése, az egyéni ütemben végzett munka lehetőségének biztosítása, a tanuló motiválása a vállalt feladat elvégzésére.

Tanulmányutak, kirándulások

Célja: Az elméletben megalapozott ismeretek alkalmazása a gyakorlatban, közvetlen tapasztalatok, élmények szerzése.

Tartalma: A tanulmányi kirándulás olyan ismeretszerzésre és ismeretek alkalmazására ad lehetőséget, amelyek a természeti és társadalmi jelenségek, folyamatok tanulmányozására, vizsgálatára, valamint gyűjtőmunkára irányulnak. Formái: tanulmányi séta, országjárás, tanulmányút, kirándulás. A tanulmányút témájától függően irányulhat kultúrtörténeti emlékhelyek megismerésére vagy szélerőművek, hulladékégetők, biogáz üzem megtekintésére és közvetlen hatásainak megtapasztalására (pl. zaj, szag). Az alkalmazott oktatási módszerek a következők: előzetes felkészülés, tájékoztatás-tájékozódás, szemléltetés, magyarázat.

Előnye: Személyes megfigyelés, tapasztalat-, és élményszerzés. Segít megszüntetni az emberekben lévő bizonytalanságot, bizalmatlanságot a kevésbé ismert fejlesztésekkel, technológiákkal és hatásokkal szemben. A kirándulás vonzóbb, mint egy több órás előadás.

A szimuláció, a szerepjáték és a játék

A szimuláció, a szerepjáték és a játék olyan oktatási módszerek, amelyek alkalmazásával a tanulók közvetlen tapasztalati úton gyakorolnak olyan tevékenységeket, amelyek a valóságos élet leegyszerűsített szabályai, eseményei, jelenségei.

Célja: a szabályok, normák ismerete, elfogadása, a tevékenységek (szerepek, valós helyzetek) gyakoroltatásával.

18. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

Célunk az, hogy iskolánkban érvényesüljön a diszkriminációmentesség szegregációmentesség biztosítása halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítása.

Tiltunk minden közvetlen és közvetett hátrányos megkülönböztést, amely egy személy vagy csoport valós vagy vélt jellemzői (neme, faji hovatartozása, bőrszíne, nemzetisége, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, anyanyelve, fogyatéka, egészségi állapota, vallási vagy világnézeti meggyőződése, politikai vagy más véleménye, szexuális irányultsága, nemi identitása, életkora, társadalmi származása) alapján hátrányos helyzetbe hoz. Tiltjuk a zaklatás, jogellenes elkülönítés és megtorlás alkalmazásának minden formáját.

Az emberi méltóság tiszteletben tartása

Iskolánk az oktatás-nevelés során tiszteletben tartja a tanulók és alkalmazottak emberi értékeit, emberi méltóságát, egyediségét.

Fontos feladatnak tekintjük a megfelelő munkahelyi légkör kialakítását, az alapvető értékek megőrzéséhez és megerősítéséhez való hozzájárulást.

Partneri kapcsolat, együttműködés. Iskolánk a foglalkoztatás keretei között a partnerség elvének érvényesítésére törekszik azzal, hogy világos, és átlátható követelményeket alakít ki a kölcsönös előnyök biztosítása mellett. Kapcsolatot alakítunk ki a szülői szervezetekkel, módszertani központokkal, szakmai szolgáltató intézetekkel.

A megkülönböztetés tilalma nem old fel minden létező egyenlőtlenséget, ezért iskolánk méltányos és rugalmas intézkedéseket dolgoz ki, melyek elősegíti a munkavállalók és a diákok pozíciójának javulását, megőrzését.

A hátrányos megkülönböztetés minden eszközzel való megelőzése és megakadályozása, kivéve az oktatás jellegéből vagy természetéből egyértelműen következő, szükséges megkülönböztetés eseteit.

A felvételi eljárás, tanév alatti értékelés, vizsga, illetve a tantárgy elsajátításához szükséges készségek, képességek, jártasságok, tárgyi tudás minősítése az egyedüli szempont.

Fontos a befogadó, diszkrimináció-mentes légkör biztosítása a tanulók számára, és a tanulók emberi értékeinek, méltóságának, egyediségének tiszteletben tartása az oktatás során.

A tanulók esélyegyenlőségének biztosításával kapcsolatos intézkedések:

A gyermek –és ifjúságvédelmi felelős és az osztályfőnök különös figyelemmel kíséri a hátrányos helyzetű csoportokba tartozó tanulók helyzetét, folyamatosan kapcsolatot tart, együttműködik a szociális és gyermekjóléti ellátások tekintetében illetékességgel és hatáskörrel bíró intézményekkel, szervezetekkel, részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszer működtetésében

19. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

a) A tanulók tudásának mérése

- teljesítménymérések
- diagnosztikus mérések

Teljesítmény mérések

Szempontok:

- a begyakorolt, a megerősített ismeretanyagra épüljenek
- teljesítményszintekhez igazodjon, differenciálásra adjon lehetőséget

Diagnosztikus mérések

Diagnosztikus méréseket helyzetfeltárás céljából alkalmazunk iskolakezdekori, tanév elején, új tanuló érkezésekor, kirívó eredménytelenség esetén. A diagnosztizálás, a tanítás-tanulás folyamatát végig kísérő gyógypedagógiai tevékenység, amely terápiás célokat szolgál a tanulók között fennálló különbségek, sérülések miatt.

A tartós fejlesztésre, rehabilitációs foglalkozásra szoruló tanulók esetében a diagnosztizáláshoz egyéni lapokat használunk. A lapokon az állapot és a fejlesztés eredményeinek rögzítése történik.

19. 1. Az otthoni felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolhatunk.
- Az otthoni tanulási idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, iskolaotthonos, tanulószoba) ideje nem lehet több 1-1,5 óránál.

Az otthoni felkészüléshez előírt szóbeli és írásbeli feladatok meghatározásának elveit és korlátait az iskolai és otthoni tanulás arányait előíró szabályok a tanulók optimális terhelésének mértékét hivatottak szabályozni. Ezt az alapján határozzuk meg, hogy egy átlagos felkészültségű és képességű tanuló milyen otthoni terhelés mellett képes megfelelni az iskolai elvárásoknak oly módon, hogy két tanítási nap között a pihenésre és szórakozásra is legyen módja. Az otthoni (napközis - tanulószobai) felkészüléshez az írásbeli és szóbeli feladatokat a tantárgyat tanító pedagógus jelöli ki, a tanmenetben leírt tananyagnak megfelelően. Meghatározza a mennyiségét, ami optimális a tanult ismeretanyag begyakorlásához, memorizálásához, reprodukálásához. Új ismeretet a tanuló számára nem tartalmazhat a házi feladat. Különböző tantárgyaknál kijelölt otthoni felkészülésre szánt feladatok mennyiségénél fegyelembe kell venni az írásbeli és szóbeli feladatokra szánt együttes időt, ami: 1. évfolyamon 30 perc; 2. évfolyamon 40 perc; 3. évfolyamon 45 perc; 4. évfolyamon 50 perc; tanulószobán: 60 perc max.

19. 2. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban csak a hagyományos évfolyamokra épített tanulócsoporthoz (osztályok) működnek, ezen felül az osztályba sorolásnak nincsenek a tanulói képességektől (teljesítménytől) függő szempontjai. A hagyományos osztálystruktúrát több ízben megbontjuk. A csoportbontás során létrejövő tanulói szervezetek: · kiscsoportos bontás (minimum 10fő/csoport esetén), · egyéni differenciálás, · összevont osztályok vagy évfolyamok (előadás) A csoportbontások során érvényesülnek a tanulói képességektől (teljesítménytől) függő szempontok: · nyelvi csoportok, · matematika nivócsoportok (7-8. évfolyamokon tervezzük). Egyéb - tanórán kívüli - tevékenységi csoportok · 1-3. osztályos tanulóknak szülői igény esetén egész napos szervezetben · 4-5. osztályos tanulóknak vegyes csoportokban · tanulószoba: 6-8. osztályos tanulóknak · szakkör: 1-8. évfolyamig · egyéb: játszótér, természetbarát csoport, hittankörök, erdei iskola, táborok. A csoportok nagyrészt önkéntesek, részben kiválasztás alapján szerveződnek.

19. 3. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Fizikai mérés

Felmérések mutatják, hogy a tanulók fizikai állapota évről évre romlik. A rendellenességek (pl. elhízás, magas-vérnyomás, tartáshibák stb.) egyre kisebb korban jelentkeznek, s az egészségügyi és statisztikai adatok szerint, az iskolában eltöltött évek alatt nő a gyakorisága és az esetek súlyossága. Ennek okai lehetnek: az egészségtelen, kevés mozgást biztosító életmód, táplálkozási hiányosságok, lehet az iskolai padok az otthoni székek, asztalok mérete (görnyedés), a számítógép elhelyezése és használata, az iskolatáska súlya stb.

A tanulók testneveléshez és sporthoz való hozzáállása negatív tendenciát mutat: a heti tanórai testnevelésen kívül nem sportol: a fiúk 63%-a, a lányok 70 %-a, a nem sportoló fiúk 34-38 %-a, a nem sportoló lányok 38-42 %-a semmit, vagy csak 1-2 órát mozog hetente, ezek a gyermekek vésszerűen mozgásszegény életmódot folytatnak, ezért un. „mozgásbeteg”-nek nevezhetők.

Tény, hogy egyre kisebb gyerekek egyre nagyobb számban szorulnak a gyógytestnevelési foglalkozásokra.

Mindennapos testnevelés és a fizikai mérés kapcsolata

A mindennapos testnevelés hatékonyságának méréséhez elengedhetetlen a tanulók edzettségi szintjének fizikai fejlődésének, évente két alkalommal (őszi, és tavaszi időszakban) történő mérése, vizsgálata.

A mindennapos testnevelés, testedzés, testmozgás célja annak elősegítése, hogy a könnyű fizikai munka és a hatékony szellemi munkavégzéshez szükséges fizikai szintet minden tanuló elérje, és az oktatás ideje alatt megtartsa (ne essen vissza). Növelni kell azon tanulók arányát, akiknél az iskolai testnevelés és sport kellő élettani hatást érjen el, és testmozgásban gazdagabb életmódot folytassanak, mint jelenleg.

A tanulók fittségének, edzettségi szintjének rendszeres vizsgálata, a mérési eredmények feldolgozása nélkül a mindennapos testnevelés felülről jövő bevezetése csak oktatáspolitikai fikció maradna.

A fizikai mérés új jogszabályi háttere

Az új Nemzeti köznevelési törvény szerint: Az oktatásért felelős miniszter az országos mérési feladatok keretében gondoskodik a nevelési-oktatási intézményekben folyó pedagógiai tevékenység méréséről, értékeléséről, a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatáról.” A fizikai méréssel kapcsolatos feladatokat, a teljesítmény értékelésének rendjét és elveit a miniszter rendeletben határozza meg.

Jogszabály értelmében az iskola a pedagógiai programjában meghatározott mérési időszakban és mérési módszer alkalmazásával tanévenként, valamennyi évfolyamára kiterjedően, a nappali oktatás munkarendje szerint felkészülő tanulók részvételével megszervezi a tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát. A mérés, vizsgálat lefolytatható egyszeri alkalommal és megszervezhető legfeljebb két hónapig terjedő időszakra is. A tanulók fizikai állapotának és edzettségének mérését, vizsgálatát az iskola testnevelés tantárgyat tanító pedagógusa végzi.

A lefolytatott mérés, vizsgálat eredményeit a vizsgálatot végző pedagógus a mérésben érintett tanulóként, osztályonként és évfolyamonként rögzíti, az eredményeket a testnevelés tantárgyat tanító pedagógusokkal közösen elemzi és meghatározza a tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket.

Az iskolai tanév helyi rendjében kell rögzíteni a tanulók fizikai állapotát felmérő vizsgálat időpontját.

Elő kell írni, hogy a fizikai mérés eredményeit, és a testnevelő tanár által tanuló fizikai fejlődése szempontjából szükséges intézkedéseket hivatalosan is közölni kell szülőkkel.

Elő kell írni, hogy szülő kötelessége - megismerve a fizikai mérés eredményeit - megtegye a tőle elvárható intézkedéseket gyermeke fizikai fejlődése és egészségének védelme érdekében (pl. életmód változtatás, táplálkozási szokások megváltoztatása, ösztönzés a testmozgásra, testedzésre, stb.)

Elő kell írni, hogy – az iskola egészségügyi szolgálat bevonásával - a tanulók és a szülők számára útmutatást, szakmai segítséget kell nyújtani a mindennapos testmozgás és az egészséges életmód gyakorlati megvalósításához.

Elő kell írni, hogy a tanulók fizikai állapotának mérési eredménye tanulók egészségi kártonján is szerepeljen, hogy biztosítva legyen a hivatalos nyilvántartás és a tanuló fizikai fejlődésének folyamatos figyelemmel kísérése (pl. iskolaváltásnál).

A mindennapos testnevelés hatékony fizikai mérés nélkül írott malaszt marad.

Egészségileg hátrányos helyzetű tanuló meghatározása

Egészségileg hátrányos helyzetű, „sajátos testi nevelési igényű” tanulóknak tartjuk azokat a (nem fogyatékos, nem beteg) gyermekeket, akik nem érik el a mindennapos tevékenységük során végzett a könnyű fizikai terhelés és a hatékony szellemi munka (tanulás) végzéséhez szüksége fitsségi szintet.

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésének és oktatásának helyzetét megfelelően szabályozzák a köznevelési rendszabályok. A sajátos nevelési igény fennállásának megállapítására és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség feltárására, a különböző vizsgálatokra, a rehabilitációra széleskörű szak-intézményhálózat működik együtt.

Ugyanakkor a tanulók általános fizikai teherbíró-képességnek (kondicionális állapotának) vizsgálatát eddig nem a súlynak (gyakorlati hasznának) megfelelően kezeli az oktatásirányítás és az egészségügy!

Az általunk „sajátos testi nevelésre szorulóknak” nevezett, különleges bánásmódot igénylő tanulók száma több százezer, akik számára differenciált testnevelés (könnyített testnevelés, gyógytestnevelés) mellett fontos lenne az egészségi állapotnak megfelelő, egyénre szabott képesség szerinti differenciált terhelés a testnevelési órákon. A tanuló „edzettségi” állapotának megfelelő terhelés biztosításához szükséges a tanulók fizikai állapotának mérése (lásd Hungarofitt motorikus próbarendszer lentebb).

A fizikai állapotuk miatt egészségileg hátrányos helyzetű tanulók ellátásának célja.

Fontosnak tarjuk a „pillanatnyi” fizikai állapotuk miatt egészségileg hátrányos helyzetű tanulók besorolását egy új „sajátos testi nevelésre szoruló” kategóriába, annak érdekében, hogy az iskolai testnevelés, testedzés és sport keretében, a fizikai állapot mérése alapján valósuljon meg a differenciált terhelésük (különleges bánásmód).

A tanulók tudatos harmonikus testi fejlesztésének hatékonysága érdekében testnevelési órák mellett (könnyített testnevelés formájában) egyéni felzárkóztató programot kell biztosítani.

A tanuló önmagához viszonyított, fejlődésösztönző értékelést kell bevezetni a testi nevelésben.

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének egyéni és társadalmi szintű haszna

1. A tanulók fizikai állapotának mérése a testnevelés korszerűsítésének alapköve, „módszertani segédeszköz” a pillanatnyi fizikai állapotnak megfelelő egyénre szabott képesség szerinti differenciált terhelés kialakításához.
2. A tanuló a mérések – az elért teljesítmény közös kiértékelése – folyamán a méréseket elvégző pedagógustól közvetlenül elsajátíthatja, az egyére szabott edzésterv elkészítéséhez szükséges egészség- és test-kulturális alapismereteket.
3. A mérések befejezése után a tanuló azonnal visszajelzést kap a fizikai állapotának minősítéséről és annak értelmezéséről. Módot ad arra, hogy a szülő félékenként írásos tájékoztatót kapjon gyermeke fizikai terhelhetőségéről.
4. Az adatok – különféle szempontok szerinti – országos szintű feldolgozása konkrét, és megbízható információt ad a testnevelés egészségfejlesztő, egészségmegőrző hatásának tudatos, célirányos fejlesztéséhez.
5. A tanulók fizikai állapotának rendszeres mérése – az elért teljesítményben történő változások irányának és mértékének nyomon-követése – megbízható, objektív adatokat jelent a testnevelés tantárgyból való előmenetel érdemjegyben történő megállapításához.
6. Nagyobb merítési lehetőséget biztosít az élsport számára. A kiváló és extra minősítésű, vagy bármelyik motorikus próbában kiváló teljesítményt nyújtó, sportolni vágyó fiatalot mielőbb szakszerű irányítással kezdheti el az élsportolói pályára való felkészülést.
7. Az iskolaorvosokkal együttműködve, hatékony primér prevenció, mert a tanulók egészségi állapotát a fizikai állapotuk függvényében értelmezhetjük.

Mini Hungarofit” motorikus próbarendszer mérési és értékelési útmutató az egyének fizikai állapotának méréshez.

Ez a felmérés 5 pontból áll. Mindegyik feladat elvégzése után pontokat kap a kliens az eredményére, és az egész felmérés végén az össz-pontszámával egy értékelésben megtudhatja, hogy milyen a fizikai állapota.

Az első felmérés egy Cooper-teszthez hasonlít, csak itt nem az idő van megadva, hanem a távolság. 2000 m-t kell lefutni minél rövidebb idő alatt. Viszont nem szabad figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy ha túl gyorsan kezd el futni a felméréndő személy (vagy személyek), akkor nagyon hamar kifulladás, és nem tudja végig futni a távot, ami miatt az egész felmérés érvénytelen lesz; ezért erre a futás elején figyelmeztetni kell őket. A lényeg, hogy vegyenek fel egy kényelmes, nem túl gyors tempót, és azzal folyamatosan, megállás nélkül fussák végig a megadott (2 km-es) távot. Mindenki a lefutott idejének megfelelően kap pontszámot, természetesen figyelembe véve a kort és a nemet is (ez az összes teszt utáni pontozásra érvényes).

A második felmérés a helyből távolugrás. Itt nagyon fontos, hogy a kliens jól tudjon lendületet venni, és azt is tudatnunk kell vele, hogy azt a pontot számítjuk a távolság lemérésénél, amelyik a legközelebb van a kiindulási ponttól, ezért nem éri meg, ha leteszi a kezét, hogy azzal segítse a lábát minél messzebbre letenni. Minden embernek 3 kísérlete van, és ezekből csak a legjobbat kell számításba venni. A férfiaknál és a nőknél is van egy maximum távolság, amit ha megugrott, nem kaphat érte több pontot.

A harmadik felmérés a felülés. Itt is van maximum, amit fölösleges túllépni. Nem időre megy, hanem arra, hogy folyamatosan megállás nélkül mennyit bír megcsinálni a felmérendő személy (személyek). Nagyon fontos, hogy nem szabad segíteni egymásnak, vagyis nem szabad megfogni a lábát. A karjának végig a tarkóján kell lennie, a térdét föl kell húznia, és a talpán kell támaszkodnia, és felüléskor meg kell érintenie a könyökével a térdét. Ha ez nem sikerül, akkor érvénytelen a felülés, és a felmérésnek is vége. A negyedik felmérés a hátizom gyakorlat. Mint ahogy az előzőeknél (és még az utolsónál is), itt is van egy elérhető maximum. Itt sem szabad segíteni a másinak azzal, hogy fogjuk a lábát, és itt is a folyamatosság a lényeg. Ha az illető megáll pihenni, vége a felmérésnek. A kezét a tarkójára kell tennie, és minimum 10 cm-re föl kell emelni a földről a felső-testét; leereszkedéskor sem teheti le a fejét pihenni, végig a levegőben kell megtartania magát.

Az ötödik és egyben utolsó felmérés a fekvőtámasz, vagy fekvé-nyomás. A felmérés lényege, hogy hány szabályos, férfi fekvőtámaszt tudott megcsinálni a kliens. A térdét nem teheti le a földre, folyamatosan kell a karhajlítást-nyújtást elvégeznie, és nem mozgathatja csak a kezét.

A pontozás így alakul:

1. Cooper-teszt: 20 m =1 pont
2. Helyből távolugrás: 3 cm =1 pont
3. Mellsőfekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás: nők 1db, férfiak 2 db =1 pont
4. Hason-fekvésből felülés: 4 db=1 pont
5. Hanyatt-fekvésből törzsemelés.: 5 db=1 pont

A Cooper-tesztnél a maximális pont, ami adható: 77. A maradék négy esetében ez a pontszám 63, ami $21+(3 \times 14)$. Ezek a pontszámok 7-25 éves korig érvényesek. Az életkor változásával a pontozás is változik. Miután az összes felmérés elkészült, és mindegyikre megkapták a pontjaikat, azokat összeadva csoportokba sorolhatjuk őket. 7 ilyen csoport létezik.

Igen gyenge 0-20.5 pont

Gyenge fizikai állapota miatt gyakran rossz a közérzete. A mindennapi tevékenységétől rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát. Munkavégzése közben nehezen tud tartósan odafigyelni, koncentrálni. Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerét a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is már igen gyakran komoly, hosszantartó feladat elé állítják.

Gyenge 21-40.5 pont

A mindennapi tevékenységétől, fizikai-szellemi munkavégzésétől még estére általában elfárad. Igen gyakori, hogy nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra. Sok esetben már reggel is fáradtnak, levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát.

Kifogásolható 41-60.5 pont

A rendszeres mindennapi tevékenységétől, estére ugyan még elfárad, de reggel általában kipihenten ébred. A megszokottnál több fizikai-szellemi munka, azonban még erősen igénybe veszi. Ha tartósan (több nap, hét) többletmunkát vállal, csak nagy erőfeszítés mellett tudja megfelelő hatékonysággal végezni.

Közepes 61-80.5 pont

A közepes szint elérése azt jelzi, hogy az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén elérte azt a szintet, amely (az eddigi tapasztalataink

szerint) a legtöbb foglalkozási ágban már elegendő ahhoz, hogy mindennapi tevékenységét, esetenként az időszakos túlmunkát maradéktalanul elvégezhesse. Ahhoz azonban, hogy az egészséges létezése kiegyensúlyozott maradjon, ("legalább" az eddig megszokott időtartam és intenzitás mellett) a továbbiakban is törekednie kell arra, hogy a rendszeres testedzés életvitele szerves része maradjon. Ha az időszakos többlet-munka, vagy egyéb okok miatt a közérzetében tartós romlást érez, ajánlatos megnézni, (egy újabb fittség méréssel) hogy összefüggésben hozható-e a fizikai állapotában bekövetkezett esetleges romlással? Vannak olyan egyének akiknek rendszeres testedzés nélkül is sikerül ezt a szintet elérni és megtartani, mert kiváló testi, biológiai, fiziológiai adottságokat örököltek, szívós, egészséges, hosszú életű szülők, nagyszülők) és egészségi állapotukat nem rombolják egy vagy több káros szenvedéllyel. Ezt a szintet heti 2-3 óra, az életkornak megfelelő optimális idejű és intenzitású testedzéssel szinte bárki elérheti. Mindenki célja és saját érdeke kell legyen, ezen szint elérése és folyamatos megtartása.

Jó 81-100.5 pont

Ezt a szintet általában azok érik el, akik több éven át, valamilyen sportágban - alacsonyabb szintű szakosztályban - amatőr szinten versenyeznek, és heti két-három alkalommal rendszeresen edzenek. Ha valaki már gyermekkorában eldönti, hogy élsportoló szeretne lenni, legjobb ha szakember irányításával, az életkori sajátosságok figyelembe vételével, minél fiatalabb életkorban hozzákezd az általános fizikai teherbíró-képességének az adott sportághoz "szükséges", vagy " kell" értékig fejlesztéséhez.

Kiváló 101-120.5 pont

A kiváló szint eléréséhez, heti négy-öt edzés csak akkor elegendő, ha örökletes tényezőként kiváló testi, biológiai, fiziológiai adottságok is jelen vannak.

Extra 121-140 pont

Aki ezt szintet eléri, az fizikailag kiválóan terhelhető. Ez a szint szinte valamennyi élsportolónak elegendő ahhoz, hogy a kiválasztott sportágra jellemző speciális kondicionális képességeket a "kell értéknek" megfelelő szinten lehessen tartani.

A tanulók fizikai (szomatikus) állapotának mérése nem öncélú, ezért a mérésre olyan mérési módszert kell alkalmazni, amely műszerek nélkül is megbízhatóan és objektíven méri az edzettség (fizikai fittség) vizsgálatához szükséges elsőrendű faktorokat (aerob állóképesség és a mindennapi tevékenység során leginkább igénybe vett izomsorok, izomcsoportok erejét, erő-állóképességét).

20. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

20. 1. Az iskola egészségnevelési elvei

Helyzetelemzés

Az iskolára nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedékek egészséges életmódra nevelésében. Minden tevékenységével a holisztikus egészségfejlesztési modell szerint szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését

Az egészségnevelésben alapvető szemléletváltásra van szükség: az eddigi tiltó, figyelemirányító módszerek helyett – hiteles szavakkal – vonzónak találatni az egészséges állapotokat.

Az egészséges életmódra nevelés nem csak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére, a harmonikus élet értéként való tisztelésére is nevel.

A cél: vonzó alternatívákat nyújtani és építeni a diákoknak az egészséges életstratégiák kialakításában.

Ehhez nagyon fontos a megfelelő iskolai mentális légkör kialakítása. Ennek tényezői:

- korszerűbb, újszerű megfogalmazások
- döntési képesség (nem tudni mondani tudás) kialakítása
- felelősség átértékelése
- a család és iskola kapcsolatának megerősítése – megfelelő közös programokkal
- jó tanár – diák illetve diákok közötti viszony kialakítása

Az iskola egészségnevelési céljai

- A rendelkezésre álló eszközeinkkel és kidolgozott módszereinkkel elősegítjük a tanulók, a tantestület és a technikai dolgozók egészségének a védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- Iskolánk egészséges környezetet, egészségnevelést és iskolai és munkahelyi egészségügyi szolgáltatásokat biztosít, minden tanulójának, dolgozójának.
- A tanulók önálló, felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni.
- Képessé váljanak egészséges életvitelt kialakítani.
- Képesek legyenek a konfliktusokat megoldani.
- Tisztában legyenek a fogyasztóvédelmi és bűnmegelőzési ismeretekkel.
- Alakuljon ki a tanulóknak a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartás.
- Készüljenek fel a veszélyhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Szerezzenek ismereteket az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjaira.
- Az intézmény együttműködik a térség és településeinek szakembereivel, bekapcsolódik a gyermekek egészségnevelését biztosító programjaiba.
- Kiemelt jelentőséget adunk az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének.
- Az iskola pedagógusai és körösségei teret adnak a társas támogatásnak, a lelki egészségfejlesztésnek és a tanácsadást biztosító programoknak.
- Olyan nevelési-oktatási gyakorlatot folytatunk, amely figyelembe veszi a gyermekek és a dolgozók jól-létét, méltóságát, lehetőséget teremt a siker eléréséhez.
- Törekszünk arra, hogy segítsük tanítványainkat, a velünk kapcsolatban álló családokat, foglalkoztatottjainkat az egészségük megőrzésében.

Egészségnevelési programunk

Tisztában vagyunk azzal, hogy az egészségi állapotot a genetikai tényezők, a környezeti tényezők, az életmód és az egészségügyi ellátórendszer működése határozza meg. Programunk azokon a területeken, ahol konkrét ráhatásunk van, konkrét feladatokat határoz meg.

- Az iskolát a szocializáció színtereként használjuk.
- Érdemi hatást kívánunk gyakorolni az iskola-egészségügyi ellátás minőségére és az életmódra.
- Megragadunk minden iskolai és iskolán kívüli lehetőséget céljaink megvalósítására.
- Felhasználjuk a tantervekben lévő lehetőségeket, a közösségi színtereket, a szabadidős programokat, a családdal bevonásával tartott rendezvényeinket az egészségnevelésre.
- Anyagi lehetőségeink függvényében, külső támogatók bevonásával, felnőtt és gyermek közösségeink mozgatásával éves program szerint fejlesztjük, alakítjuk az intézmény, tagintézmények fizikai-tárgyi környezetét.
- A minőség-fejlesztési munka eredményeit felhasználva, hivatásunkat gyakorolva kedvezően alakítjuk az iskola pszichoszociális környezetét.
- Változatos kommunikációs formákat felhasználva (osztályfőnöki óra, fogadóóra, kirándulás, iskolaújság, rendezvények stb.) bővítjük az egészséggel kapcsolatos

ismereteket, tudást és életképességeket, és megadjuk az ez irányú tanulási lehetőségeket.

Intézményünk középtávú egészségnevelési programja

A program megvalósításáért az intézmény vezetői felelősek.

A) Az iskola pedagógiai rendszerébe az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges elemek beépüljenek:

- önmagunk és egészségi állapotunk ismerete,
- egészséges testtartás, a mozgás fontossága,
- alsó tagozatban a mindennapos testnevelésre készüljön tanterv,
- értékek ismerete,
- étkezés, táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe,
- a betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamat,
- a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészségmegőrzésben,
- személyes krízishelyzetek felismerése, és a kezelési stratégiák ismerete, - a tanulás és technikái,
- idővel való gazdálkodás szerepe,
- a rizikóvállalás és határai,
- a szenvedélybetegségek elkerülése,
- a tanulási környezet alakítása,
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.

B) A pedagógusok a napi gyakorlatban kezeljék és közvetítsék a pedagógiai rendszerbe foglaltakat. Mutassanak példát saját életvitelükben.

C) Az intézményi környezet, a tárgyi feltételek, az étkezés körülményei feleljenek meg az előírásoknak és a törvényeknek, biztonsági feltételeknek:

- osztálytermek berendezése,
- osztálytermek világítása,
- étkezés körülményei,
- élelmezés szakszerűsége,
- az intézmények környezetének parlagfűtől való mentesítése.

A program megvalósulásának nyomon követése, részprogramok kidolgozása, kétévente történő helyzetelemzés.

E) Az osztályfőnökök foglalkozzanak kiemelten a következő témákkal:

- egészséges táplálkozás,
- szenvedélybetegségek,
- szexuális felvilágosítás-nevelés, családtervezés alapjai, AIDS prevenció,
- testi higiénia,
- betegség és a gyógyulást segítő magatartás, elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat,
- környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés),
- személyes biztonság, balesetvédelmi rendszabályok megismerése és alkalmazása
- testedzés, a mozgás, a helyes tartás.

F) Pedagógusok a mindennapi munkában tartásuk fontosnak

- az osztálytermek szellőztetését,
- a termék dekorálását és a hulladék gyűjtését,
- minden tanórán a mozgás lehetőségének biztosítását,
- a leterhelés fokozatosságát,
- az ülésrend átalakítását,
- az egyéni adottságokat (rövidlátás, hallási zavar, gyógyszerhasználat, hiperaktivitás, stb.)

G) Az intézmény technikai dolgozói nagy gondot fordítsanak a tisztaságra, a fertőzések elkerülésére, a gondozott környezet kialakítására.

Az egészségnevelési program megjelenési formái az intézményben:

- a) Pedagógiai Program, helyi tanterv idevonatkozó részei

- b) Törekvés megfelelő partneri viszony kialakítása
  - DADA
  - Drogprevenciós csoport
  - Ifjúságvédelmi Tanácsadó
  - Védőnő
  - Iskolaorvos
  - Fogorvos
  - ÁNTSZ
- c) Osztályfőnöki tanmenet keretében
- d) Egészségnevelési modulok, tantárgyi koncentrációk, diáksportköri foglalkozások
- e) Elsősegélynyújtó szakkörök
- f) Intézményi hagyományok ápolása (salátanap, madarak és fák napja, stb.)
- g) Környezettudatos magatartás kialakítása
  - osztálydekoráció – gyermekek számára fontos az osztályterem díszítése, mert maguk alakítják a saját munkahelyi légkörüket,
  - biztonságos, igényes iskolakörnyezet kialakítása,
  - rendszeres hulladékgyűjtés,
- h) A témához kapcsolódó pályázatokban való rendszeres részvétel
- i) Szaktárgyi órák témafeldolgozása
- j) Napközis foglalkozások
- k) Kirándulások, táborok, rendezvények, szabadidős programok.

Egészségnevelési részprogramok és a kidolgozás követelményei

Intézményünk a következő években több egészségnevelési részprogramot kíván megvalósítani:

- egészséges személyiségfejlődés elősegítése,
- egészséges táplálékozás,
- dohányzás, alkoholfogyasztás és kábítószer használat megelőzése,
- hátrányos helyzetűek és sajátos nevelési igényű gyerekek integrációja,
- iskolán belüli bántalmazás, megalázás megelőzése,
- mindennapos testmozgás biztosítása.

A részprogramok kidolgozásának követelményei:

- konkrét és reális cél,
- életkori sajátosságok figyelembevétele,
- szakemberek által elfogadott legyen,
- vegye figyelembe az iskola lehetőségeit,
- a feladatokat tagoltan rögzítse,
- tartalmazza a módszertani elemeket,
- határozza meg a szükséges forrásokat,
- jelölje ki a határidőket és nevezze meg a felelősöket

Céljaink:

- az egészségfejlesztés folyamatában tanulónk képessé váljanak arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák,
- pedagógusaink számára meghatározó legyen az egészségfejlesztő gondolkodás és ennek továbbadása,
- a tanulók legyenek tisztában döntéseiknek és tevékenységüknek milyen következményei vannak az egészségre nézve.

Feladataink:

- egészségfejlesztő iskolai környezet megteremtése,
- egészségfejlesztő közösségi tevékenység megvalósítása,

- szemléletváltás kialakítás az egészségügyi szolgáltatásokban,
- az iskola egészségfejlesztési programjának működtetése,
- az egészségfejlesztés folyamatát ez együttműködésre építjük,
- az egyén bevonásával megvalósítani céljainkat

Egészség, egészségfejlesztés

Az EGÉSZSÉG a fizikai, szellemi, szociális, érzelmi, értelmi, egyéni (szakmai) jóllét állapota.

Az egészség:

- alapvető emberi jog,
- biztosítása és fenntartása egyéni és társadalmi cél,
- megléte: a hosszú távú társadalmi és gazdasági fejlődés egyik döntő feltétele.

A magyar lakosság egészségi állapotának mutatói (pl. demográfiai trendek, halálozási okok, drogfogyasztás stb.) egyértelműen jelzik, hogy ezzel a jogunkkal nem élünk, nem vagyunk egészségesek. A negatív irányú változások okai különböző tényezőkben rejlenek (genetikai, környezeti). A környezeti nevelés része az egészségnevelés. Az ember külső- és belső környezete közötti harmónia alakítása, helyreállítása az egészségnevelés központi feladatává vált.

EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS az összes nem terápiás egészségjavító módszer gyűjtőfogalma, tehát magába foglalja a korszerű egészségnevelés, az elsődleges prevenció, a mentálhigiéné, az egészségfejlesztő szervezetfejlesztés, az önsegítés feladatait, módszereit.

Egészségfejlesztés területei

Intézményünkben felhasználjuk a hazai kidolgozott programokat. Tisztában vagyunk azzal, hogy az iskola az egészségfejlesztés legfontosabb színtere. A nyolc év alatt érdemi hatást tudunk a tanulókra, személyiségeikre gyakorolni és ezt meg is tesszük! Kedvezően kívánjuk kialakítani a nevelés folyamatában az életmódjukat, szokásaikat, életideáljaikat, preferenciáikat.

- Hiteles, közérthető tájékoztatást adunk az egészséget érintő törvényekről, rendelkezésekről. A nevelők elősegítik az egészséggel, egészségneveléssel kapcsolatos alapvető információk terjesztését. Használjuk a többrétegű és komplex kommunikáció eszközét. A helyi tanterv lehetőségeit, a sajátos nevelő hatások együttesét, a tagintézmények tárgyi környezetét, a pozitív emberi viszonyok rendszerét felhasználjuk az egészség-fejlesztés eredményessége érdekében.
- Világosítsuk meg az egészség komplex fogalmát. Tegyük közzismertté a környezeti ártalmak és az egészségkárosodás közötti összefüggéseket. Legyen tudományosan meg-alapozott tájékoztatás az ember egészségi állapotát meghatározó tényezőkről.
- Teremtsünk lehetőséget az egészséges állapot pozitív élményként történő megélésére és bizonyítsuk, hogy az egészséges élet nem keserű lemondások sorozata.
- Biztosítani kell az egészségnevelés különböző színtereinek (orvosi rendelők, bölcsőde, óvoda, iskola) együttes, azonos pozitív értékrenden alapuló működését. Különösen fontos ez helyileg, az adott körülményeknek megfelelően.
- Meg kell teremteni a feltételeket az egészségnevelési feladatok megoldásához:
  - az óvodában elkezdett testi és mentálhigiénés nevelés folytatása életkornak megfelelően;
  - a szenvedélybetegségek megelőzése pl. mentálhigiénés neveléssel (pozitív értékrend, önbizalom, konfliktuskezelői képességek fejlesztése);
  - a mindennapos testnevelés biztosítása, a test- és mozgáskultúra fejlesztése, és a testedzés lehetőségének biztosítása;
  - egészséges táplálkozási szokások kialakítása, egészséges élelmiszerek iránti igény felkeltése, a közétkeztetésbe való bevezetése;
  - az egészséges napi, heti, évszakos ritmus kialakítása;

- szexuális felvilágosítás (fertőző betegségek, nemi úton terjedő betegségek megelőzése);
  - beteg társaik elfogadása és segítése;
  - kisállattartási, állatgondozási alapismeretek, egészségügyi vonatkozásaik;
  - növényfaj ismeret bővítése gyógyhatású, mérgező, allergiát kiváltó fajok megismertetésével.
- f) Össze kell gyűjteni a korszerű, hatékony egészségnevelési módszereket (interaktív, személyiségközpontú oktatási, nevelési módszerek alkalmazása, drámapedagógiai elemek beépítése stb.)
- g) Segítsük a tájékozódást a médiatermékek, reklámok világában. Szorgalmazni kell az egészségre káros szokások és anyagok reklámozásának betiltását.
- h) Segítsük a mindennapi élet döntései során az egészségesebb lehetőség kiválasztását. Közismertté kell tenni, hogy mindenkinek alapvető emberi (gyermeki) joga, hogy egészséges legyen.
- i) Nagy gondot fordítunk a lelki egészség védelmére. Tisztában vagyunk azzal, hogy az alternatív örömszerzési formákkal (dohányzás, alkohol, drog) szemben a valós boldogság igényét kell állítanunk.

Étkezés az iskolában

Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek, fiatalok megfelelő helyen, megfelelő ételeket fogyasszanak a tagintézményekben. Hazánkban kiemelkedően magas a cardiovascularis és daganatos betegségek halálozási száma. Ennek nagyfokú javulását tudjuk elérni a helyes táplálékozással. A gyermek étkezése, a fejlődő szervezet igényei miatt, különös gondot követelnek. Magas a túlsúlyosok aránya.

El kell érünk, hogy a gyerekek nagy része, de leginkább a veszélyeztetettek az iskolában étkezzenek. A tanulónak lehetőséget adunk, hogy tanári felügyelettel nyugodt körülmények között elfogyasszák az otthonról hozott ételeket. Szülői értekezleteken felhívjuk a családok figyelmét a reggeli fontosságára és a tízórai szerepére

Egészségnevelés tantárgyi programokban

Az egészségnevelés színterei:

- Az élő szervezet működését tekintve fontos tanóra a biológia, ahol az emberi test részéről, feladatairól illetve a betegségek okairól szerezhetnek információkat.
- A földünk és környezetünk tantárgy keretében az ember környezete, annak alakítása, a környezetvédelem és annak emberre gyakorolt hatása jelenik meg. A természettel harmóniában élő ember test-lelki egészsége közötti összefüggés ma már vitathatatlan.
- A magyar nyelv és az irodalom, valamint a művészetekkel foglalkozó tantárgyak (ének-zene, tánc, rajz- és vizuális kultúra) főként az esztétika csatornáján, a művészet élményszerző hatásán keresztül hat az emberi szellemre és lélekre. Ezáltal segít egy magasabb, emberhez méltó életminőség, kreativitás kialakításában.
- A testnevelés és sport tanórákon az életkornak, fizikai fejlettségnek megfelelő program összeállításával egyrészt a fizikum felépítését, megerősödését szolgálhatják. Más-részt – és ez legalább annyira fontos – igényt alakítanak ki az iránt, hogy a testmozgás az élet állandó és szerves része legyen. Az általános iskola első-negyedik évfolyamán biztosítjuk a mindennapos testmozgást. A mindennapos testmozgás a helyi tantervben meghatározott legalább három testnevelési óra és a játékos testmozgás keretében valósul meg. A játékos testmozgást minden olyan tanítási napon megszervezzük, amikor nincs testnevelési óra. A játékos, egészségfejlesztő testmozgás ideje naponként leg-alább harminc perc, amelyet több, legalább tizenöt perces foglalkozás keretében is meg lehet tartani.
- Természetismeret órákon elsősorban az egészségkárosító anyagokkal, vegyszerekkel ismerkednek meg, különös hangsúllyal a káros szenvedélyeket okozó szerek hatóanyagaira, és hatásmechanizmusára (nikotin, alkohol), drogok).

Legmarkánsabban azonban a komplex egészségnevelés az osztályfőnöki órákon jelenik meg. Ebben az órakeretben ismertetett témák:

- egészség, életmód szerepe, serdülőkor jellemzői, társas kapcsolatok, káros szenvedélyek;
- társadalom, csoportok, család, kortársak – mindezek hatása az életmódra;
- a média szerepe, reklámok, „okos” fogyasztás, társadalmi elvárások, devianciák, megfelelés az elvárásoknak;
- társadalmi együttélés szabályai, normák, eltérés az elfogadottól (táplálkozás, életmód, szexualitás, bűnözés), önismeret, pozitív gondolkodás;
- felnőtté válás, pályaválasztás, döntési helyzetek, jövőkép, tervezés.
-

20. 2. Az iskola környezeti nevelési elvei

A környezeti nevelés alapelvei

A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, a környezetért felelős életvitel elősegítése. Távolabbról nézve a környezeti nevelés a természet, s benne az emberi társadalom harmóniájának megőrzését, fenntartását célozza. Célja a természetet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása. A környezeti nevelés tartalma világszerte, így Magyarországon is kiszélesedett, a fenntarthatóságra, az emberiség jövőjének biztosítására irányul. Gondot kell arra fordítanunk, hogy diákjaink a jövőben mindennapi életvitelükben képesek legyenek a bonyolultabb természeti, társadalmi, gazdasági és politikai konfliktusokat kezelni, megoldani. Meg kell alapoznunk tanítványaink környezeti erkölcsét, társadalmi-természeti felelősségét, formálnunk kell alakuló értéktudatát, együttműködési képességeit, a személyes és a közös felelősségtudat alapjait. E nevelési célok hatékony személyiségformálást, az önszabályozás és egyben a társas együttműködés és konfliktuskezelés készségeinek erősítését igénylik. A fenntarthatóság pedagógiája a környezetért felelős, aktív kiscsoportok és tágabb közösségek kialakítására törekszik, előtérbe emelve azokat a tanulásszervezési módszereket, amelyekben felerősödhet a társas részvétel, felértékelődhet a felelős együttműködés. Ennek megvalósítása rendszerszemléletű megközelítést, új tanítási-tanulási stratégiát igényel, amely messzemenően figyelembe veszi az egyéni (személyes) különbségeket, esélyt teremt minden gyermek számára a környezeti kultúra és az ezzel összefüggő kompetenciák elsajátításában. E pedagógiai törekvés sajátos tartalmakat és módszereket igényel a testi vagy szociális hátrányokkal küzdő gyerekeknél, hiszen életük során halmozódhatnak környezeti konfliktusaik. A környezeti nevelés a fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata kiterjed az emberi együttélésre, illetve az ember-természet kapcsolat bemutatására és formálására, egyben elősegíti a környezeti- és egészség-tudatosság erősödését. A pedagógiai gyakorlatban kiterjed a testi-lelki egészségnevelésre, a társas készségek (mindenekelőtt a konfliktuskezelés, döntés, együttműködés) fejlesztésére és a mentálhigiénés nevelésre is. A környezeti nevelés iskolai gyakorlatában harmonikusan ötvöződik a környezettudományi és a társadalomtudományi ismeretek köre, hiszen csak az ember biológiai és társas-társadalmi természetének sajátosságaira építve történhet az értékrend, az erkölcs és az életviteli szokások formálása. A környezeti nevelés legfontosabb értéktartalmai a fenntartható fejlődéssel, a jövő nemzedékek életminőséghez fűződő jogaival, a bioszféra iránti felelősségünkkel kapcsolatosak, ezért hangsúlyosan erkölcsi-etikai irányultságúak, attitűdöket és szokásokat formálóak. A környezeti nevelési kutatások eredményeinek elemzése azt mutatja, hogy a környezeti ismeretek önmagukban nem elegendőek. Környezettudatos életvitelt azok a személyek tanúsítanak, akik azon túl, hogy pontos ismereteik és fogalmaik vannak a környezetről, az aktuális környezetvédelmi problémákról és tennivalókról képesek e célok érdekében felelősen cselekedni, sőt hisznek is tevékenységük jelentőségében. A környezeti nevelés során felértékelődik a tantárgyak közötti integráció, a különböző tantárgyak ismeretkészletét

összekapcsoló, harmonizáló pedagógiai törekvés. Ezzel párhuzamosan erősödik egy szintetizáló, összefoglaló tantárgy iránti igény is.

A környezeti nevelési célkitűzései

Rendszerszemléletre nevelés A tanulókat képessé kell tenni arra, hogy a tanórán szerzett ismereteket össze tudják kapcsolni az élet valós ügyeivel, hogy önmaguk lássák meg a problémákat, azok összefüggéseit, és önmaguk keressék az arra adható válaszokat. Ennek során el kell jutni odáig, hogy a tanulók képesek legyenek megérteni a fejlődés és környezet kérdéseinek összefüggő rendszerét. Az alternatív, problémamegoldó gondolkodás elsajátítása Nem elegendő az egyes problémák, de még a problémák összefüggéseinek felfedeztetése sem, ha nem alakul ki az a képesség, hogy a problémákra válaszokat is keressenek a tanulók. Fontos, hogy az egyes kérdések megválaszolására több alternatíva felállítását igényeljék, s az alternatívák értékelése, ellenőrzése után képesek legyenek a helyes, megfelelő válasz kiválasztására. A globális összefüggések megértése A létező környezeti problémák mögött gazdasági, társadalmi problémák állnak, amelyek globális problémákká szövődnek össze. Nagyon fontos, hogy ne csak egyenként lássák ezeket a gondokat a tanulók, hanem azok gazdasági, társadalmi okait is megértsék. Legyenek képesek ezeket az okokat azonosítani saját környezetükben, életükben, és tanuljanak meg ezeket szem előtt tartva cselekedni. Nem elegendő a szemléleti alapok megteremtése, arra is szükség van, hogy közösen fedezzük fel, hogy mit is tehetünk egyéni életünkben Az ember a természet része, csak akkor van esélye a boldogulásra, ha együttműködik környezetével, és nem uralkodni akar felette, ami a természet törvényeinek megértését, az élet minden formájának elismerését feltételezi. Fel kell fedeztetni, hogy biológiai sokféleség nélkül nincs emberi létezés sem.

A környezeti nevelés sajátos értékelési formái

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Nevelő tevékenységünk során mint azt a korábbi fejezetekből láthattuk – szakítani szeretnénk a passzív befogadás, a konvergens gondolkodás egyeduralkodásával, a beszűkítés, az uniformizálás rossz gyakorlatával. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk, a gyermek teljes személyiségét fejlesztjük. A pedagógus környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi elvárások megítélésével.

- Rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak.
- Felkészülésüket hassa át az együttműködésre törekvés.
- Törekedjenek fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között.
- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítanak sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- Adjanak alkalmat az önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának.
- Segítsék a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példának és a szükségszerűségek felismerését.
- Olyan lehetőségeket biztosítsanak, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson.
- Szervezzék meg az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítsák a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.
- A rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását célozza meg.

A tevékenységek szervezése és koordinálása során biztosítsák: a tanulói kíváncsiság megőrzését; az aktivitás fenntartását és megerősítését; a belső motivációs bázis fejlesztését; az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését; a megismerő és rövid úton célra vezető stratégiák felismerését, lehetőségeit; a tanuló jogát véleményének megfogalmazására, a tévedésre, elgondolásainak módosítására, az új utak keresésére; az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére; a problémamegoldás folyamatának tudatos tervezésére, megvalósítására és a szükséges következmények számbavételére is. Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az ellenőrzés bizalomra épüljön és az elért tudásszint megismerésére irányuljon. Ennek alapján lehetséges a további célmeghatározás.

Mindig biztosítsuk a javítás lehetőségét, mely tükrözze a következetes igényességet. Az értékelés során a nevelő körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és határozott instrukciókat adva a továbblépéshez. Fontos az összefüggések megértésének segítése. A környezeti nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének! A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjék meg. Eredményvizsgálatunk egyes tanulók esetében az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására, a szociális képességek alakulására, a beállítódások és értékorientáció fejlődésére, a csoporthelyzet megismerésére, a konfliktuskezelés módjára irányul. Osztályközösségek esetében a csoportviszonyok alakulásának, a közvéleménynek, a morális gondolkodásnak, az informális kapcsolatrendszernek, a tevékenységrendszernek a megismerésére irányul. Eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek: folyamatkövető megfigyelés célzott megfigyelés helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat) tevékenységelemzés egyéni és csoportos megbeszélés, interjú. A nevelői követelmények teljesítéséről az intézmény belső ellenőrzési szabályzata részletes előírásokat tartalmaz. Választott módszereink lehetnek: a személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése; spontán és irányított személyes beszélgetések; írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat; nevelői teljesítmény és dokumentáció elemzése; a helytállás aktivitásának és minőségének követéses vizsgálata.

A környezeti nevelés lehetőségei

Az iskolába kerülő gyermekeket egy vagy két pedagógus gondjaira bízák. A tanító által kialakított környezet, az általa nyújtott viselkedési minta, értékrend a környezeti nevelés szempontjából is döntő. Az esztétikus, rendezett környezet, a mindennapi élet megszervezése segíti a kisiskolásokat az új környezetben való eligazodásban, és felkelti a vágyukat az iskolai élethez, a munkához nélkülözhetetlen tisztaság és rend iránt. Bár tudjuk, hogy a kisgyerekek először az olvasás, írás, számolás rejtelseivel vannak elfoglalva, szívesen csodálkoznak rá egy-egy természeti jelenségre, szépségre is. Az iskolaérett gyermek közvetlen környezetének számos jelenségével találkozott már, sok személyes emléke, tapasztalata van, de ennek olykor nincs is tudatában. A tanító dolga, hogy a mozaikszerű tudásdarabokat egymás mellé illessze, rendszerezze. Az elsősök természetszerűen fogadják el a tanító magatartását, viselkedését, utasításait, véleményét. A tiszta környezet (beleértve a mellékhelyiségek, az iskolaudvar állapotát is), a mozgásigény kielégítése, a szétválogató hulladékgyűjtés (elemek, papír, komposztálható életmaradékok) napi gyakorlata természetes velejárói lehetnek a tanulók hétköznapijainak. A későbbi években ez a kör bővíthet, tudatosodhat. A tanító egyben osztályfőnök is: az osztály életének szervezésében hatékonyan segítheti a környezeti nevelést (állatok, növények gondozása az osztályteremben; a környezetvédelem jeles napjainak megünneplése; kirándulások szervezése az élő természet és az épített környezet szépségének átélésére stb.) A családdal való kapcsolata lehetővé teszi, hogy közös programok szervezésével a szülőkre is hatással legyen. A tanító többnyire az összes tantárgyat tanítja osztályának. Az egész napos (iskolaotthonos) formában megszervezett oktatás esetén is csak két pedagógusnak kell együttműködnie. Ennek köszönhető, hogy az osztálytanító általában könnyebben képes összerendezni és megszervezni a környezeti nevelés munkaformáit és színtereit, mint a felső tagozatos osztályfőnökök. A környezetismeret tantárgy a valóságos környezet megfigyelésével, vizsgálatával kielégítheti a gyermeki kíváncsiságot. Felkelti a természeti jelenségek megismerésének vágyát, bemutatja az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében. Ahhoz azonban, hogy a tanítványainkban kialakítsuk a kívánt magatartásformát, erős érzelmi kötődést is létre kell hozni, mely e viselkedés egyik motivációs bázisa. Erre lehetőség kínálkozik a magyar nyelv és irodalom órákon is. Az élő természethez, az élőlényekhez való érzelmi kötődés, a felelősségérzés itt más szempontból közelíthető meg. A versek, a

történetek személyes hangon szólnak a gyermekekhez. Nagy íróink és költőink természetszeretete átsugárzik a gyermekekre. Az érzelmi kapcsolat létrejöttét segíthetjük a rajz és vizuális kultúra tanítása során is. Itt is lehetőség van a természet sokszínűségének, formagazdagságának a tanulmányozására. Egy csigaház, mákgubó, őszi levél vizsgálata a rajzi szempontokon túl új és új kérdéseket vet fel. A természetes anyagok (gyapjú, szalma, kukoricacsuhé, méhviasz stb.) használata új érzékelési területen, a tapintáson, szagláson keresztül ad élményt a gyerekeknek. A technika- és életvitelórákon a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet megismerése nyújt lehetőséget a környezeti nevelés számára.

21. A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok, tevékenységek

A Kormány 243/2003. (XII. 17.) számú rendeletével kiadott Nemzeti alaptanterv (NAT) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Így tehát kiemelt fejlesztési feladat a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a fogyasztói kultúra kialakítása is jelentős szerepet kap. A ismeretek, készségek elsajátításának alapjai elsősorban a tantárgyi órakeretekben, a helyi tanterv tananyagához kapcsolódóan jelennek meg.

Iskolánkban a fogyasztóvédelmi oktatás célja:

A fogyasztói kultúra fejlesztése, a tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknak. Ennek érdekében életkori sajátosságaihoz mérten:

- El kell érniük 8. évfolyam végére, hogy tanulóban tisztázódjanak a kívánság és szükséglet fogalmai, ezeket el tudja különíteni.
- Elvárjuk, hogy – életkori sajátosságaihoz igazodva – a reál érvényes egyéni és társadalmi jogokat tiszteltben tartsa.
- Védje a természet értékeit.
- A fogyasztás során tudjon tájékozódni, ismerje fel az alapvető döntési helyzeteket, és tudjon felkészülni döntéseire.

A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei:

- a) az egyes tantárgyak tanórai foglalkozásai
  - magyar nyelvtan: kommunikáció, döntés,
  - matematika: fogyasztási számítások
  - környezetismeret, természetismereti tárgyak: eltérő fogyasztási szokások, élelmiszerek, egészséges táplálkozás, vegyszerek stb.),
- b) tanórán kívüli tevékenységek (vetélkedő, rendezvények),
- c) iskolán kívüli helyszínek (piaci séták, üzletek, esetlegesen pénzintézetek látogatása).

Módszertani elemek

A tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában a szülők a pedagógus legfontosabb segítői és viszont. Amennyiben rendszeresen adunk áruismerettel, vásárlással, fogyasztói döntésekkel kapcsolatos házi feladatokat, egy idő után segíthetünk abban, hogy a gyerekek minél tudatosabban éljék meg családjuk fogyasztói szokásait.

22. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Az iskola Alapító okiratában meghatározott tevékenységhez szükséges kötelező (minimális) eszközök, felszerelések többségével rendelkezünk. Az 1/1998 (VII.24.) OM rendelet alapján járunk el, a konkrét feltételeket, az ütemezést a fenntartóval egyeztettük. A tervek szerint a szükséges felszerelések beszerzése, megépítése folyamatosan történik.

Kötelező eszközök és felszerelések

- Nem rendelkezünk az iskola minden tanulóját befogadó aulával.
- Számítógép parkunk fejlesztésre szorul. Az internet hozzáférés biztosított.
- Nagy gond az épületek állapota. Karbantartásra, állagmegóvásra, felújításra a szűkös költségvetés nem biztosít lehetőséget. Pályázatokon kell a hiányzó pénzeszközöket megszerezni.

Funkcionális taneszköz-jegyzék

- A legszükségesebb taneszközökkel rendelkezünk, illetve ezek beszerzése (a költségvetés ill. a nyertes pályázatok függvényében) tervszerűen történik. Gondot jelent a régi eszközök állapota.
- A könyvtárban rendelkezünk a legalapvetőbb audiovizuális eszközökkel. A könyvtár számítógépparkja nem megfelelő.

Céljaink:

- Az élethosszig tartó tanulás kulcskompetenciáinak fejlesztéséhez szükséges, egyenlő hozzáférést biztosító IKT infrastruktúra megteremtése, a számítógép állomány korszerűsítése.
- A taneszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük, hogy a frontális osztálymunkáról a hangsúly áttevődött az egyéni és egyedileg szervezett csoportos tanulási folyamatra.

Olyan eszközöket kell tehát beszerezni, melyek támogatják a kooperatív tanulási technikák széles körű alkalmazását.

A fejlesztés következtében megvalósulandó célok:

- megvalósulhat az elektronikus mérés-értékelés rendszere,
- növekedhet az IKT eszközellátással támogatott órák aránya,
- az intézmény minden tantermében elérhető lehet az internet,
- adottá válhatnak a kompetencia alapú oktatás taneszközei.

23. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

A nevelőtestület folyamatos feladata az iskolai közösség fejlesztésének megalapozása, s azok alapján a magatartás és szorgalmi jegyekkel való értékelése.

Mind a magatartás, mind a szorgalom minősítésére négy fokozatot használunk.

23. 1. A magatartás értékelésének elvei

A magatartás minősítésének szempontjai:

példás (5):

- a közösségi munkát lelkesen és szívesen végzi, lehet rá számítani különböző feladatok megvalósításában
- vigyáz saját munkájára, annak eredményére
- ügyel az iskola rendjére
- személyi és társadalmi tulajdon iránt érzett felelőssége maximális
- kötelességeit elvégzi

- felnőttekhez és társaihoz tisztelettel tudóan, megfelelő hangerővel, durva kifejezések mellőzésével beszél
- pontosan érkezik az iskolába, indokolt esetben és igazoltan hiányzik
- ünnepélyeken, szünetekben fegyelmezetten viselkedik
- minden esetben tisztelettel tudóan köszön társainak és a felnőtteknek
- a buszon, az utcán tisztelettel tudóan viselkedik

jó (4)

- csak segítséggel és biztatással végez feladatokat
- teljesítménye nincs mindig összhangban képességeivel
- az általa elkövetett hibákért nem mindig vállal felelősséget
- kötelességeit igyekszik ellátni
- személyi és társadalmi tulajdon által érzett felelőssége időnként kifogásolható
- a hangneme még többnyire megfelelő, de a durva kifejezések már megjelennek.
- időnként elkésik, de indokolt esetben hiányzik csak, s ezt a szülő igazolja
- ünnepélyen, szünetben figyelmeztetni kell a helyes viselkedésre
- felnőttekhez tisztelettel tudó, a köszönetéről nem feledkezik meg, de társaink csak figyelmeztetésre köszön

változó (3)

- közösségi munkában vonakodva vesz részt, gyakran passzív
- a közösség gyakran emel kifogást ellene
- időnként és csak utasításra végzi el feladatait, de hibáira rámutatva kijavítja azokat
- gyakran hiányzik
- saját hibáit nem ismeri el, durva a vélemény-nyilvánítása
- figyelmeztetésre időlegesen elmarad a durva kifejezés
- gyakran késik, mulasztását nem mindig tudja igazolni
- ünnepélyen tiszteletadásra figyelmeztetni kell
- szünetben általános az agresszivitása
- sem felnőtteknek, sem társainak nem köszön, napközben rendszeresen problémás, akarattal zavarja társait
- osztályfőnöki intés

rossz (2)

- közösségi munkából kivonja magát
- kirívó magatartásával károsan hat, bomlaszt
- munkáját hanyagul végzi, felelősségérzete gyenge, vagy hiányzik
- rendszeresen nem jár iskolába, gyakran késik, óráról elszökik, mulasztását nem tudja igazolni
- agresszív, durva, támadó jellegű hangnem, a hangos megnyilvánulás általános
- ünnepélyen nem tiszteletadó
- szünetben agresszív, anyagi károkat okoz, saját és mások testi épségét veszélyeztet
- nem köszön, az utcán rongál, veszekedik
- rendőrségi felügyelet alatt van
- igazgatói intés, megrovás

23. 2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

példás (5)

- a munkája képességeinek megfelelő, aktívan dolgozik, felszerelését őrzi, óvja
- érdeklődéssel végzi feladatait
- a fegyelmet betartja, társait is erre biztatja
- iskolai munkáját késedelem nélkül kezdi és fejezi be
- házi feladatait mindig elvégzi

jó (4)

- teljesítménye képességétől elmarad, de aktívan részt vesz a feladatok elvégzésében
- kevés hibával dolgozik
- érdeklődéssel, pontosan és időben végzi munkáját, a rendet betartja

változó (3)

- képességeitől elmarad a teljesítménye, aktivitása ingadozó, hibásan dolgozik az iskolai felszerelésekkel nem törődik, időnként rongálja
- ritkán, de vét a házirend szabályai ellen
- időnként pontatlan, munkája hiányosságokat jelez

hanyag(2)

- órán nem akar dolgozni, felszerelését, könyveit rongálja
- felszólításra is nehezen végzi munkáját
- ismerve személyiségét, sokkal több várható el tőle, mégis szétszórtság, pontatlanság rá jellemző

23. 3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Jutalmazás

a) Osztályfőnöki dicséret

- iskolába pontosan érkezik, tankötelezettségének eleget tesz
- a tanórákon figyel, gondosan dolgozik
- pedagógusirányítással osztályfokának megfelelő önművelő tevékenységet folytat
- felszereléseit, füzetait rendben tartja
- társaival szemben udvarias, figyelmes
- óvja környezete tisztaságát
- társait figyelmezteti az iskolai rend megtartására
- megbízásokat teljesít
- közösségi megbízatásokban példát mutat
- nevelőivel udvariasan viselkedik
- társait is figyelmezteti a felnőttekkel és iskolatársaival szemben való helyes viselkedésre

b) Igazgatói dicséret

- akár egy alkalommal is kiemelkedő iskolai és megyei, regionális, illetve országos versenyen való szereplésért
- kiemelkedő tanulmányi eredményért
- kiemelkedő szorgalomért, példamutató magatartásáért
- kiemelkedő közösségi munkáért
- elismerés segítőkész, toleráns viselkedésért

c) Fokozatok

- szülő és osztályfőnök jelenlétében, szóban
- osztályközösség előtt szóban
- írásbeli dicséret
- iskola közösség előtti igazgatói dicséret:

d) Formái:

- dicsérő oklevél
- jutalom átadása
- írásbeli dicséret

Felterjesztő az osztályfőnök.

Fegyelmezés

Azokat a tanulókat, akik az iskola házirendjét tanórán vagy tanóránk kívül, az iskolán belül vagy az iskolán kívül megszegik, vagyis az iskolai közösség normáit sértő viselkedést, magatartást tanúsítanak, fegyelmező intézkedésben kell részesíteni.

A tanuló fegyelmezetlen magatartását rendszabályozó intézkedések a következők:

- nevelői figyelmeztetés
- osztályfőnöki figyelmeztetés
- osztályfőnöki intés
- osztályfőnöki megrovás
- igazgatói figyelmeztetés
- igazgatói intés
- igazgatói megrovás

Az elmarasztalás fokozatának megállapítása az osztályfőnök feladata, s ez az osztályban tanító szaktanárok javaslatainak figyelembe vételével történik. A bejegyzés az ellenőrző könyvbe és a naplóba pedagógus és az osztályfőnök feladata. A szülővel alá kell írattni.

Fegyelmi büntetés

Ha a tanuló a kötelességeit vétken és súlyosan megszegi, fegyelmi eljárás alapján, írásbeli határozattal fegyelmi büntetésben részesíthető. A felelősségre vonás eljárás módja és formájára nézve a 2011. évi CXCV. Knt.58.§ (3)-(14) és a Knt.59.§ (1)-(3) rendeletei az irányadók

24. Mellékletek:

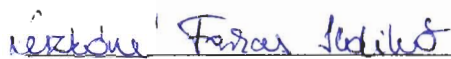
- 1.sz. melléklet: A számítógépes adatrögzítő képzés tanterve
- 2.sz. melléklet: A családellátó képzés tanterve
- 3.sz. melléklet: A készségfejlesztő iskola tantervei
- 4.sz. melléklet: Az előkészítő szakiskola tanterve
- 5.sz. melléklet: Általános iskolai tanterv értelmileg akadályozott tanulók számára
- 6.sz. melléklet: Általános iskolai tanterv tanulásban akadályozott tanulók
5-8. évfolyama számára
- 7.sz. melléklet: Általános iskolai tanterv tanulásban akadályozott tanulók
1-4. évfolyama számára
- 8.sz. melléklet: Rehabilitációs pedagógiai program
- 9.sz. melléklet: Óvodai nevelési program
- 10.sz. melléklet: Egészségnevelési program
- 11.sz. melléklet: A parkgondozó képzés tanterve

25. ZÁRADÉKOK

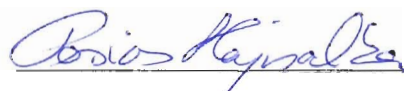
1. Záradék

Az orosházi Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola Pedagógiai programját (benne a helyi tantervekkel) a mellékletekkel együtt a nevelőtestület 2018. május 8 - án tartott nevelőtestületi értekezletén megismerte és elfogadta.

Orosháza, 2018. május 8.

Leszkóné Farkas Ildikó
gyógypedagógus

Pesics Hajnalka
gyógypedagógus

2. Záradék

Az iskolai Diákönkormányzat képviselőjében és felhatalmazása alapján aláírással tanúsítom, hogy az orosházi Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola Pedagógiai programját (benne a helyi tantervekkel) a mellékletekkel együtt megismertük és élhettünk véleményezési jogunkkal.

Orosháza, 2018. május 8.

Csetneki Anna
Diákönkormányzat vezető

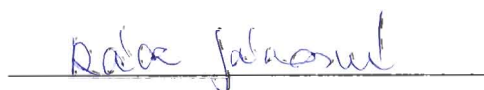

Györgyi Gábor
Diákönkormányzati elnök

3. Záradék

Az intézmény Szülői Közossége nevében aláírással tanúsítom, hogy az orosházi Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola Pedagógiai programját (benne a helyi tantervekkel) a mellékletekkel együtt megismertük és élhettünk véleményezési jogunkkal.

Orosháza, 2018. május 8.

Rác Jánosné
Szülői Közösség elnöke

4. Záradék

Az intézmény fenntartója nevében aláírással tanúsítom, hogy az orosházi Wesley János Gyógypedagógiai Óvoda, Általános Iskola, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola, Készségfejlesztő Iskola, Szakiskola Pedagógiai programját (benne a helyi tantervekkel) a mellékletekkel együtt megismertem és elfogadtam.

Budapest, 2018. május 8.

Dr. Iványi Gábor
a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség Elnöke

A legitimációs záradékok a következőkkel egészülnek ki:

A Pedagógiai Program érvényességének ideje: a következő módosításig

Értékelésének és felülvizsgálatának módja: rendszeres

A Pedagógiai Program módosításának módját a mindenkor érvényes jogszabályok határozzák meg.

A Pedagógiai program nyilvánosságra hozatala: egy példány az iskola könyvtárában, egy példány a tanári szobában, egy példány az igazgatói irodában kerül kihelyezésre.

Mindezek mellett az intézmény honlapján is hozzáférhető.

Orosháza, 2018. május 8.

Szin Jánosné
igazgató

